

SLOVENSKI NAROD

Izha, a vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inserati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati peti vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Križjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Po prekinitvi pogajanj v Komarnu:

Nadaljevanje pogajanj ali intervencija velesil?

Po izmenjavi misli bodo velesile najbrže predlagale nadaljevanje pogajanj — Če to ne bo uspelo, bodo morali sklicati novo konferenco velesil, da izda svojo odločitev

PRAGA, 15. okt. br. V reševanju madžarskega problema v ČSR je po prekinitvi pogajanj v Komarnu nastal zastoj. Tako praška, kakor budimpeštanska vlada sta se sedaj obrnili na velesile za posredovanje. Češkoslovaška vlada je še vedno pripravljena nadaljevati pogajanja za mirno ureditev problema madžarske manjšine, dočim Madžari odklanjajo vsako pogajanje in zahtevajo, da odločijo v tem sporu velesile, kakor to predvideva monakovski dogovor. Madžarska vlada je razen tega po-

sala še posebne odposlance v Berlin in Rim, da pridobi za svoje zahteve predvsem Nemčijo in Italijo. Za enkrat se ni moglo reči, kako se bo stvar razvijala dalje. Izgleda pa, da bi velesile najraje videle, da bi se ČSR in Madžarska sami sporazumeli. V tej smeri je v prihodnjih dneh pričakovati intervencijo velesil v Pragi in Budimpešti. Če pa se bo izkazalo, da pogajanja niso več možna, potem se bo morala ponovno sestati konferenca zastopnikov štirih velesil, da razpravljajo o tem sporu.

mo dobre odnose z Nemčijo, vendar pa imamo tudi pravico, da se tudi glede nas upošteva pravica samoodločbe. Nemški listi dajejo jasno razumeti, da za Nemčijo ni nikakega razloga, da bi odbila možnost obstanka nove države, ako se Češkoslovaška odloči za lojalno sodelovanje z Nemci in se osvobodijo francosko-sovjetskega bloka.

Nekateri drugi listi, kakor n. pr. katoliški »Lidov Listy« in socialistični »Pravo Lidu«, pa svari »pred nepremišljenim preokretom in prenehanjem diplomatskih preorientacijami.«

Razid framasonskih lož

PRAGA, 15. okt. AA. DNB. Kakor piše »Prager Tagblatt«, so prostozidarske lože v ČSR sprejele sklep o svojem razidu. Do tega sklepa je baje prišlo zaradi namere slovaške vlade, da na svojem področju prepove delovanje prostozidarskih lož.

Ukrepi proti finančnim spekulacijam

PRAGA, 15. okt. AA (ČTK). Da bi se preprečilo špekuliranje, je češkoslovaška vlada s posebnim odlokom omejila pravice

lastnikov delnic ter drugih finančnih udeležencev v poslih s tem, da ne morejo več svobodno razpolagati s svojimi delnicami in podobnimi efekti. Razen tega morajo domača in tuja podjetja, katerih akcijski kapital znaša več kot pet milijonov kron, najaviti vse svoje efekte pri Narodni banki do 21. oktobra. Prodaja teh efektov in druge transakcije se morejo izvršiti samo na podlagi odobritve Narodne banke.

Državna tajništva za narodne manjšine

BRATISLAVA, 15. okt. e. Slovaška vlada je uvedla državno tajništvo, ki mu je poverjena zaščita nemških narodnih skupin na Slovaškem. Za državne tajnike je imenovan vodja nemške stranke narodni poslanec Karmasin. Uvedeno je bilo tudi drugo tajništvo za zaščito koristi madžarskih skupin. Dr. Karmasin je posetil slovaškega ministra prosvete dr. Cermaka in mu predložil predloge za ureditev kulturne in šolske avtonomije Nemcem v Slovaški. Dr. Cermak je sprejel ta predlog kot podlago za pogajanja in obljubil, da bo storjeno vse, kar je največ mogoče, da se izpolnijo nemške zahteve.

Nov diktat?

Zle slutnje v Pragi — Odločitev že padla v prilog Madžarske?

PRAGA, 16. okt. AA. (Reuter). Oni del berchtesgadenskega komunikeja o sestanku Hitlerja in češkoslovaškega zunanjega ministra Chvalkovskega, ki se nanaša na razgovore v Komarnu, je bil sprejet v Pragi s hudimi slutnjami. Obstoj namreč bojazen, da bodo morali Slovaki pristati na ogromne žrtve, ker izgleda, da bodo Madžari dosegli maksimalno uresničenje svojih zahtev. Odhod bivšega ministrskega predsednika Imredyja v Nemčijo se spravi tu v zvezo z zelo važnimi dogodki. Domneva se celo, da bo načelna odločitev o madžarski manjšini v ČSR sprejeta že v Berchtesgadu.

Delna mobilizacija na Madžarskem

BUDIMPEŠTA, 15. okt. br. Snoti je bil izdan uradni komunike, ki pravi, da je madžarska vlada sklenila mobilizirati pet letnikov rezervistov. Ti ukrepi so bili izdani zaradi tega, ker so bila pogajanja s Češkoslovaško v Komarnu prekinjena.

Po starih madžarskih metodah Po neuspehu v Komarnu skušajo sedaj Madžari s terorjem doseči svoje cilje

UŽHOROD, 15. okt. br. Takoj po prekinitvi pogajanj v Komarnu so začeli Madžari izvajati ob meji napram Slovaški in Podkarpatski Rusiji velikopotezne teroristične akcije. Večji oddelki madžarskih teroristov so vdrli preko meje ter napadli razne obsejne posojanke. Na več krajih je prišlo do krvavih spopadov s orožniki in vojaštvom. V bližini Salanca so včeraj ujeli 350 madžarskih teroristov. Oblašci so izdale najstrožje ukrepe, da zavarujejo red in mir.

Kaj poročajo Madžari

BUDIMPEŠTA, 15. okt. br. Madžarski listi prinašajo senzacionalna poročila o dogodkih v Podkarpatski Rusiji in ob slovaški meji. Pri tem skušajo akcijo madžarskih teroristov naslikati kot izraz upora in

nezadovoljstva Slovkov in Rusinov proti Čehom. Med drugim poročajo, da je prišlo do pravih borb med uporniki in vojaštvom zlasti v okolici Munkačeva, Užhoroda in Berhova. V teh borbah je bilo po trditvah madžarskih listov ubitih nad 100 ljudi. Uporniki so na več krajih razdejali tudi železniško progo.

Čsl. protest

BUDIMPEŠTA, 15. okt. br. Češkoslovaški vojni ataše je danes obiskal madžarskega vojnega ministra in protestiral zaradi obmejnih napadov, ki jih izvajajo Madžari. Taki napadi so bili zlasti 11. in 12. t. m., obratno ponoči. Po čeških informacijah vrše obsejne napade regularni madžarski vojniki, da bi morda brez posebnega ukaza.

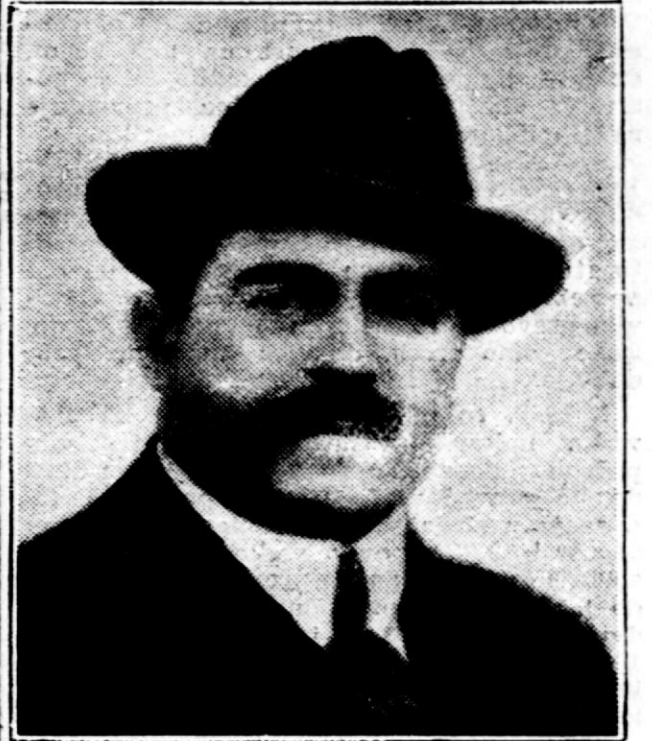
Protižidovski izgredi na Dunaju Demonstranti so zažgali sinagogo, rabina pa ubili

DUNAJ, 15. okt. AA. Reuter: Pri snanih demonstracijah v židovski četrti mesta je izgubil življenje neki židovski rabin, med tem ko je bilo več židov ranjenih. Demonstranti so bili večinoma mladniki okoli 14 let, ki so krenili po ulicah razbijajoč okna na židovskih hišah in prepejoč vse žide, ki so jih srečali. V sinagogi, ki se nahaja v Flomgasse, so demonstranti med boje slabo napadli rabina, razbili vse lipe na sinagogi ter zažgali del podolja. Gasilci so takoj bili na mestu in lokalizirali požar. Na odgovornost mestnih oblasti trditve, da bi bila demonstracija organizirana s strani narodnih socialistov, ter zatrjujejo, da je to lebruh spen-

tanega sovraštva ljudskih množic in tako rekoč delo ulice.

DUNAJ, 15. okt. AA. DNB: Službeni list nemške vlade je objavil peto uredbo o židih, s katero se odreja, da v bodoče židje ne morejo več izvrševati advokatskega poklica. Oni, ki trenutno ta poklic še izvršujejo kar velja zlasti za avstrijske židovske advokate, morajo opustiti izvrševanje svojega poklica do konca t. l. Začasno so izzeti od te prepovedi samo bivši bojevniki ter oni židovski advokati, katerih družine žive najmanj 50 let v Avstriji. Končno odločitev o njih bo naknadno sprejel ministrski svet.

Peter Živković

predsednik Jugoslovenske nacionalne stranke. Pod njegovim predsedstvom je včeraj zasedal v Beogradu ožji glavni odbor stranke, ki je razpravljala o položaju v zvezi z volitvami. O sklepah je bil izdan naslednji komunike:

»Ožji glavni odbor JNS je imel 14. t. m. sejo pod vodstvom predsednika stranke Petra Živkovića. Predmet seje so bile priprave za volitve. Ožji glavni odbor je razpravljao o predlogu vodstva združene opozicije za skupni nastop pri volitvah. Po vsestranski razpravi je bilo soglasno v načelu odobreno, da Jugoslovenska nacionalna stranka sprejme ponujeno sodelovanje. Vodstvo stranke je bilo pooblašeno, da na osnovi izmenjanih misli prične pogajanja in jih čim prej zavrhli. Za primer, da bi stranka samostojno sodelovala pri volitvah, je ožji glavni odbor soglasno zaključil, da bo nosilec državne kandidatske liste stranke predsednik Peter Živković. Na seji so bili sprejeti tudi potrebni sklepi, da se tehnične priprave za volitve prične čim prej in čim uspešneje dovrše.«

Na seji je bil izvoljen poseben odbor, tako zvano razširjeno predsedstvo, ki bo predstavljal politični volilni odbor stranke. V odboru so predsednik stranke Peter Živković, oba podpredsednika Jovo Banjanin in dr. Juraj Demetrović, glavni tajnik dr. Albert Kramer, dr. Svetislav Popović, Bogoljub Jevtić, dr. Kosta Kumanudi, dr. Grga Andjelinović, dr. Ljuba Tomasić in Ilija Mihajlović. To razširjeno predsedstvo bo vodilo vse posle, ki bodo v zvezi z volitvami, pogajalo se bo z vodstvom združene opozicije, opravilo vse tehnične volilne posle, kakor sestavo kandidatnih list in uredilo še vse ostale zadeve v zvezi z decembrskimi volitvami.

Velik vohunski proces v New Yorku

NEWYORK, 15. okt. AA. Včeraj se je pričel pred zveznim sodiščem v New Yorku največji vohunski proces v zgodovini. Sodišču predseduje sodnik John Knox. Med obtoženci so Johanna Hofmann, frizerka na nemški ladji »Europa«, Gustav Rumri, bivši narednik ameriške vojske, dezerter Erik Glaser ter Oto Herman, uradnik v tvornici letal Severski. Razen teh je obtoženih še 14 oseb, ki pa so sedaj v inozemstvu.

Afriške kolonije in Nemčija

LONDON, 15. okt. e. V Johannesburgu je vojni minister Južno-afriške unije general Pirow danes izjavil novinarjem glede na nemške kolonialne zahteve, da ima Nemčija morda v rešnici kakšne pravice v Afriki, nikakor pa ne v Jugozapadni Afriki ali pa v Tanganiki. Teh krajev Velika Britanija nikoli ne bo odstopila in jih bo branila če bo treba, tudi z orožjem.

Obsodba Marekove pravomočna

DUNAJ, 15. okt. e. Včeraj je vohovno sodišče na Dunaju razpravljalo o pritožbi zloglasne morilke Marie Marekove, ki je bila obsojena na smrt. Vrhovno sodišče je potrdilo sodbo porote in odločilo pritožbo. Sodba je tako postala pravomočna. Senat je nato še v tajni seji razpravljala glede odločitev, ali naj Marekovo predlaga v pomislitev ali ne.

PRISTOPEJTE K JČ LIGI!

Borzna poročila.

CURIE, 15. oktobra, Beograd 10.—, Pariz 11.08, London 20.98, New York 41.75, Bruselj 74.05, Milano 23.30, Amsterdam 240.30, Berlin 176.05, Praga 14.18, Varšava 81.—, Bukurešt 221.

Kdo je zakrivil prekinitev pogajanj

Izjava predsednika čsl. delegacije dr. Tise

BRATISLAVA, 15. okt. e. V slovaški javnosti je prekinjenje pogajanj izzvalo veliko presenečenje. S slovaške strani podarjajo, da je slovaška delegacija storila vse, da pride do sporazuma in je nudila pri tem maksimum tega, kar lahko ponudi. Če do sporazuma ni prišlo, ni to v nobenem primeru krivda na strani Slovkov. Zato slovaška politična javnost s polnim optimizmom pričakuje rešitev konference štirih velesil. Pri tem poudarjajo, da velesile nimajo razloga, da bi oškodovale Slovaško. V slovaških političnih krogih z velikim zadovoljstvom spremljajo zunanjo politiko, ki se zdaj vodi iz Prage.

Predsednik slovaške vlade in načelnik čsl. delegacije za pogajanja z Madžarsko dr. Josip Tiso je dal danes popoldne inozemskim novinarjem nekaj zanimivih izjav o pogajanjih v Komarnu in njihovi prekinitvi. Izjavil je, da je madžarska delegacija oprla svojo zahtevo na čisto etnografske momente. Tudi čsl. delegacija, je etnografske momente za določitev novih meja med obema državama priznala, a se je postavila na stališče, da jih je treba upoštevati hkratu z gospodarskimi in prometnimi momenti. Madžarski predlog je šel za tem, da bi Madžarom prepustili stvarno še okrog 400.000 Slovkov poleg onih 300.000, ki so že sedaj pod madžarsko oblastjo.

Širokogrudnost Slovkov in nepopustljivost Madžarov

Nasproti temu madžarskemu predlogu je naša delegacija postavila po vrsti tri predloge. Po poslednjem smo bili pripravljeni Madžarski odstopiti ozemlje, na katerem živi še okrog 75.000 Slovkov. Prvi naš predlog je bil, da se Madžarom v Slovaški zagotovi popolna avtonomija. V drugem

predlogu smo izrazili pripravljenost odstopiti Madžarom žitni otok. Madžarska delegacija je označila vse tri naše predloge za nezadostne, sama pa ni niti za drobec popustila od svojega prvotnega stališča in ni hotela staviti nikakih novih predlogov. Sprito nastalega položaja se je posvetovala s svojo vlado, nakar je izjavila, da nima nobene nade, da bi prišlo do zblizanja med našima stališčema, da zaradi tega smatra da so pogajanja v Komarnu zaključena. Izjavila je še, da bo madžarska vlada zahtevala od štirih velesil, naj one odločijo v vseh spornih vprašanjih med obema državama.

Sedaj morajo odločiti velesile

Na vprašanje, kaj pričakuje od eventualne konference velesil je dr. Tiso dejal: Mišlim, da bodo morale odobriti naše stališče. Mi bi se z Madžari radi sporazumeli, Madžari pa nasprotno ne kažejo nikake volje za sporazum. Oni niso hoteli v ničemer popustiti, tako da so njihovi predlogi zgledali kakor pravi diktat.

Na madžarski strani trde, da je treba krivdo za prekinitev pogajanj pripisati Pragi, da so Slovaki za sporazum, Čehi pa da so proti njemu. To ni točno, je dejal dr. Tiso. Praga se vobče ni vmešavala v naša vprašanja. Dobro se zavedam, kaj je v interesu Slovaške, in prav tako vem, kako moram te interese braniti.

Čehi in Slovaki solidarni

Dr. Tiso je nazadnje govoril še o pomenu sporazuma med Čehi in Slovaki, ki je bil sklenjen na osnovi rezultatov žilinske konference. Slovaki so se med sabo sporazumeli. Med njimi ni več ideoloških sporov. V bodoče bodo delovali solidarno za obnovo Slovaške in Češkoslovaške.

Madžari so se prenaglili

Sodba diplomatskih krogov v Budimpešti

BUDIMPEŠTA, 15. okt. e. V diplomatskih krogih v Budimpešti je bila vest o prekinitvi pogajanj s Češkoslovaško sprejeta z presenečenjem. Smatra se, da je Madžarska zavzela stališče, ki glede na notranje razmere v državi ni oportuno. S prekinjenjem pogajanj, ki so bila v polnem teku in ki so po prvih obvestilih vzbudila upanje, da se bodo končala s pozitivnim rezultatom, je Madžarska vzela nase veliko odgovornost. Pogajanja so se težko razvijala. To je v prvi vrsti pripisati madžarskim zahtevam, ki so bile neumerjene in so daleč presegale etnografsko podlago. Poleg tega je tudi madžarska delegacija zahtevala, da se dela z nenavadno veliko

naglico. V političnih krogih ni ničesar znano o nadaljnjem stališču madžarske vlade. Ni izključena možnost, da bodo velesile Češkoslovaški in Madžarski priporočale nadaljevanje pogajanj, kar pa bo, kakor v tujakšjih političnih krogih sodijo, Madžarska odklonila. Ravno tako smatrajo, da o madžarsko-češkoslovaškem sporu ne bo mogla razpravljati mednarodna komisija v Berlinu. Ni verjetno, da bi se velesile monakovskega sporazuma pristale na to, da se spet sestanejo za rešitev tega vprašanja. Prav tako tudi ni verjetno, da bi se Madžarska odločila na oboroženo intervencijo proti Češkoslovaški.

Preorientacija zunanje politike ČSR Odmev prvega obiska čsl. zunanjega ministra v Berlinu v nemškem in češkoslovaškem tisku

BERLIN, 15. okt. br. Sestanku med kancelarjem Hitlerjem in češkoslovaškim zunanjim ministrom posveča tudi ves nemški tisk največjo pozornost. »Völkischer Beobachter« posebno podčrtava izjavo dr. Chvalkovskega, da hoče Češkoslovaška biti do Nemčije lojalna ter da bo v polni meri upoštevala položaj, ki je nastal v Srednji Evropi po zadnjih dogodkih. Nemčija mora za enkrat počakati, naglašajo glavno glasilo narodno socialistične stranke, v kakih konkretnih oblikah bo prišla ta dobra volja Češkoslovaške do izraza. Tudi ona pa je mnenja, da se morajo najti pota in sredstva za uspešno in koristno sodelovanje med Nemčijo in ČSR, ker bo to koristno za obe državi. Funkcije, ki jih je poprej vršila Češkoslovaška na mednarodnem polju, za novo češkoslovaško niso več obvezne in ne koristne. Praga bo torej morala misliti sedaj na to, da se v vsakem pogledu prilagodi novemu položaju in mora bo kreniti po poti, ki bo namesto prejšnjega nasprotja omogočila koristno sodelovanje z Nemčijo.

Z zadovoljstvom beležijo nemški listi tudi preokret, ki ga je zadnje dni opažati v češkoslovaškem tisku, ki se docela odkrito zavzema za popolno preorientacijo češkoslovaške zunanje politike. Med drugimi citirajo praške »Narodne Listy«, ki poudarjajo, da mora biti odsej zunanja politika ČSR vseskozi realna.

Prvi odmevi v čeških listih

PRAGA, 15. okt. AA. Havas: Potovanje zunanjega ministra Chvalkovskega v Berlin in Berchtesgaden je predmet izredne pozornosti češkoslovaških listov. »Poledni list« piše med drugim: V tem prvem uradnem obisku češkoslovaškega zunanjega ministra Nemčiji je najbolj viden preokret češkoslovaške zunanje politike. Nemčija je že sedaj gospodar srednje in jugovzhodne Evrope. Naše narodno življenje se mora prilagoditi neposrednemu sodelovanju s tretjim rajhom. Na drugi strani pa seveda ne smemo zanemariti naših nacionalnih interesov. Nam je mnogo na tem, da ima-

Ali so prevodi škodovali domači produkciji

Primerjanje števila prevodov s številom domačih leposlovnih po vojni izdanih knjig

Ljubljana, 15. oktobra. Pred leti smo jasno in nasehno vroče debatirali o prevodni književnosti. Že v prvem desetletju po prevratu se je začela konjunkturna doba za prevodno književnost, dosegla pa je vrhunec v drugem desetletju obnem s organizacijo številnih založb, ki so skrbele in še danes skrbijo predvsem za prevode iz tujih književnosti. Sistem knjižnih družb se je pri nas razširil in povečal proizvodnjo knjige, je zapisal publicist B. Borko, in odprl prevodni literaturni pravni konjunkturno obdobje, ki mu celo velika gospodarska kriza ni mogla povsem do živga. Knjiga je postala laže dostopna in skrb naših založb za vzorno opremo je pripomogla, da se je razširil kult lepe knjige. Posebni psihološki in kulturni razlogi pa so pospeševali povpraševanje po prevodih iz svetovne literature. V splošnem lahko priznamo, da je slovenska prevodna književnost na lepi višini. Če izzamemo nekatere izrastke, ki so posledica konjunkturnega stanja, prevladuje načelo izbora po kakovostnih merilih.

Na razstavi »Slovenska knjiga 1918-1938« je s črtežem ponazorjena tudi produkcija prevodne književnosti. Črtež kaže, da je bil naš strah pred prevodno literaturo neupravičen in da smo se po nepotrebnem razburjali v prirodo rastočega števila prevodov iz tujih književnosti v škodo, kakor smo trdili, domače književne produkcije.

L. 1919. so naše založbe izdale 20 prevodov, nakar je v naslednjih letih število prevodov naraščalo na 27, 35, 46 in l. 1923 na 55 prevodov. L. 1924 je padlo na 45, a se je v sledečem letu zopet dvignilo na 54 ter l. 1926 ponovno padlo na 40 ter naslednje leto celo na 29 prevodov. Od l. 1928 do l. 1931 se je prevodna literatura zopet dvignila na 30, 43, 57 in 81 prevodov. Leta 1931. je dosegla naša povojna prevodna književnost vrhunec z 81 prevodi, po tem letu kaže črtež prevodne književnosti ten-

denec k padanju, in sicer znaša število prevodov do l. 1937: 53, 55, 61, 45, 39 in 43 prevodov.

Ali je prevodna literatura škodovala domači književni produkciji? Primerjajmo naše povojno leposlovje s prevodno književnostjo, kajti prevodi so bili povojni leposlovje tujih literatur.

Število leposlovnih domačih knjig je raslo od l. 1919 do l. 1923. V teh letih kaže črtež prevodne literature tudi rastočo tendenco. V letih 1919 do 1923 smo izdali 55, 63, 63, 74 in 119 leposlovnih knjig. V prvem desetletju smo dobili največ leposlovnih domačih knjig l. 1923, in sicer 119. V tem letu sistem založb, ki so zalagale naš knjižni trg s prevodi, še ni bil dobro organiziran. Pač pa se je po tem letu ta sistem začel uveljavljati in število prevodov kaže, da se je čedalje bolj uveljavljalo v naslednjih letih. Izdajanje domačega leposlovja je res začelo padati, medtem ko je izdajanje prevodne literature raslo, a številna razlika ni tako velika, da bi mogli govoriti o razmahu prevodne literature v škodo domače produkcije.

V letih od 1924 do 1930 smo dobili 77, 83, 86, 76, 74, 94 in 100 domačih leposlovnih knjig. V teh letih smo pa dobili 45, 54, 40, 29, 30, 48 in 57 prevodov. Domače leposlovje je doseglo vrhunec v prvem desetletju l. 1923, prevodna književnost pa šele l. 1930. V drugem desetletju je prevodna produkcija dosegla vrhunec takoj prvo leto, to je l. 1931., produkcija domačega leposlovja pa l. 1934 s 142 leposlovnimi izdanki. Razveseljivo je, da kaže črtež domačega leposlovja tudi v letih krize rastočo tendenco. Baš v letih krize domača leposlovna produkcija ni padla. V letih od 1931 do 1932 smo izdali 116, 113, 114, 115, 101 in 112 domačih leposlovnih del.

Številke kažejo, da se prevodna literatura ni razvijala pri nas po vojni v bistveno škodo domače književne produkcije.

Hugo Zetter na zadnji poti. V sredo je bil položen v večnem počitku na gornjeradgonem pokopališču ugodni trgovec in posestnik Hugo Zetter, ki je umrl v starosti 60 let. Bil je iz Gradišanskega, od koder se je preselil l. 1911. Kot dober trgovec in prava dobričina si je znal pridobiti mnogo prijateljev. Dolga leta je bil član časne razodišča Gremija trgovcev na srezu Ljutomer. Po svojem značaju miren ni šli niti dar v osrednje, pač pa je ljubil petje ter se je kot tenorist udeleževal v vseh pevskih društvih in bil zlasti dolga leta član po svetovni vojni v sosednjem mestu Radgoni ustanovljenega pevskega društva »Zora« ter je nastopal kot solist na raznih koncertih. Bil je vsa leta podporni član raznih drugih društev, za katere je imel vedno odprte roke, zlasti pa je bil dobernik siromakom, ki so imeli pri njem vedno odprta vrata. Blag mu spomin!

Hitro zasačeni tat

Mirna peč, 15. oktobra. Včeraj ni bilo pri Spendalu, gostilničarju v Biški vasi pri Mirni peči, razen enega otroka, nikogar doma. Ob desetih dopoldne pa je prišel k njim 25 let star fant. Ni pa zavil v gostilniško sobo, temveč v novo zgrajeno hišo, kjer stanuje stara gospa Spendalova. V njeni sobi je takoj zagledal skrinjo, jo odprl in začel premetavati perilo. Kmalu je našel tri zlate prstane in jih vzal. Tedaj pa ga je domači otrok opazil in brž tekel ven, da bi poklical na pomoč, ker sam ni upal zakričati manj. K sreči sta prišla ravno takrat domov gospodar Janez in njegov brat Leopold. Ko ju je tat opazil, jo je hitro popihpal. Srečo sta imela, da sta ga prepodila o pravem času, kajti tat bi bil premetel samo še nekaj perila in dosegel bi bil svoj cilj — denar.

Bežal je proti vasi Jelše, gospodar pa za njim. Leopold pa je hitro šel k orožnikom, da jim je povedal, da je tat zbežal proti Trebnjemu. Orožniki je takoj telefoniral orožniški postaji v Trebnjem, da naj gredo po državni cesti proti Mirni peči, kjer bodo ujeli tatar. Ko je Polde tukaj opravil, se je hitro odpravil s kolesom, kajti Janez je bil ujel tatar, toda ustrahovati ga ni mogel. Ko pa je prišel Leopold, sta mu vzela pas, ga zvezala in odgnala k orožnikom. Ko pa so bili že v Biški vasi, se jima je tat izmuznil in ušel. Zasledovala ga nista več.

Tat je bežal po cesti proti Trebnjemu. Fant pa se je zmotil, če je mislil, da bo ušel iz zagate, kajti srečala sta ga trebnjska orožnika, ki sta ga prišla in pripeljala v Mirno peč, kjer je bil zasiljen potem sta ga pa odgnala v Trebnje. Tat ni hotel povedati niti svojega imena.

Tragična smrt očeta 7 otrok

Maribor, 15. okt. Tovorni avtomobil, last Mušiča iz Pesnice pri Mariboru, je vozil gramoz od kamnoloma pri Poljanah za sreski cestni odbor. V Peklu pri Poljanah se je v tem hipu pripeljal do ceste pri konzumu, ki se nahaja 5 m od banovinske ceste, vpkoljeni detektiv Ivan Knez. Tovorni avtomobil je vozil po desni strani. Knez se je hotel ogniti avtomobilu, nesreča je pa hotela, da je zavozil s kolesom naravnost pod zadnja kolesa avtomobila, ki so mu odtrgala glavo, da je bil takoj mrtev.

Pokojni Knez zapušta poleg težko prizadete žene še 7 neprekosljenih otrok, s katerimi sošustvujejo vsi ljudje. Bil je vrl mož in vzoren oče družini, ki bo težko pogrešala svojega pridnega rednika.

Izpred obrtnega sodišča

NAJBOLJŠE JE, ČE KAR GREŠTE. Tone je bil krojaški pomočnik. Njegov mojster je bil zelo natančen, včasih celo preveč siten in je kar preveč nergal. Nekoga dne mojster ni bil zadovoljen s pomočnikovim delom in mu je ves razburjen rekel: »Najboljše storite, če pustite delo in takoj greste.« Tone je zahteval takoj delavsko knjižico, nakar mu je mojster odvrnil: »Zaradi takih malenkostnih besedi se lahko dalje delate.« Pomočnik pa ni hotel še nadalje ostati v službi, ker se je smatral za odpustnega, vzel knjižico in odšel — na sodišče, kjer je vložil tožbo za odškodnino za 14dnevno odpovedno dolo.

Tone je tožbo gladko izgubil. Razlogi: Gori navedenih besedi, katere je mojster izgovoril v razburjenosti in katere je poleg tega tudi takoj prekalil, se ne more smatrati kot brezpogojni odpust; s temi besedami je mojster hotel izraziti le svojo željo, da bi mu bilo najljubše, če bi pomočnik takoj zapustil delo. Če je pomočnik ta predlog sprejel, se smatra, da se je službeno razmerje sporazumno razdrlo in za to ne gre pomočniku nikakva odškodnina. Da mojster ni imel namena Toneta odpustiti, sledi tudi iz njegovih poznejših besedi, da bi Tone zaradi takih malenkostnih besedi se lahko dalje delal.

Iz Ljutomera

Smrt ugodnega trgovca. V nedeljo je umrl zadet od kapi v svojem lovštvu znani ljutomerski trgovec, veleposesnik in industrijalec g. Alojz Krainz. Pokojnik je prevzel trgovino v Ljutomeru po svojem stricu Zemljicu, ter isto vodil zelo urejeno do svoje smrti. Z veliko marljivostjo je razširil svoje veleposelstvo. Bil je tudi lastnik umetnega mlina in opekarne. Poleg trgovine z mešanim blagom je trgoval tudi z vinom. Bil je znan daleč naokrog kot dober in strog gospodar, ki je imel velik krog znancev in prijateljev. Njegovo lovštvu je bilo vedno za zgled vsem drugim. Na lovih, ki jih je prirejal, je vladala velika gostoljubnost. Na zadnji poti ga je spremljalo mnogo lovcev. Bodi mu ohranjen blag spomin; žalujotom naše iskreno sožalje.

S kolesom v zid. Mnogi kolesarji uživajo, ko dirjajo s Kamenščaka proti Ljutomeru. Saj res, kolo teče ves čas kar samo, ker pada cesta zelo strmo proti Ljutomeru. Zelo nerodno pa postane nespretnemu kolesarju pri cerkvenem trgu, ko se mora v močnem diru ogibati po ulici mimo Panonije. Se težeje pa je tistemu kolesarju, ki hoče s Kamenščaka zaviti mimo Seršenove trgovine, kjer je treba pokazati še večjo sretnost, ker je tam hud ovinek. To ovinek je zbežal tudi letošnjo Irmo Baragi iz Bakovcev pri

Murki Soboti, ki se je zaletela s kolesom v dr. Stanjkovo hišo ter s svojimi rano na glavi obšla pred vrati hiše. Z glavo je namreč udarila v zid, da je bila kmalu ves krvava. Čez nekaj časa je sama odšla k zdravniku. Prednje kolo se ji je strlo.

Smrt učenca pod kolesom. Posesnik iz Frstave poseduje veliko samovozno lokomobilo s mlatinico, s katero mlati po vaseh. Sedaj mlati Kojnik na Moti. Ko so jo pred dnem silili od enega posestnika k drugemu, so bili učenci baš iz šole, pa se jih je nekaj obesilo na lokomobilo in mlatinico. Kurjač je deco odganjal, nato pa ustavil lokomobilo. V tem času je ravno skočil učenec Edvard Zavravlj z ojesa mlatinice. Po nesreči je deček padel, v tem času pa se je lokomobila zaradi nekoliko visoke ceste pomaknila nazaj, da je prišel deček pod kolo. Ogromno kolo je nesrečnemu dečku zdrobilo medenico in hrbtenico, da je čez pol ure izdihnil.

Iz Novega mesta

Smrtnevarne poškodbe je dobil 24-letni Murn Janez iz Dolže, občina Šmilh-Stopice. Ko se je vračal v nedeljo iz Stopice domov, ga je napadel na cesti neki ščular. Napadalec je prizadel Murnu smrtnovarne poškodbe z nožem. Ranil ga je na hrbtu, plečih in glavi. Sunki so bili tako močni, da so ranjena tudi pljuča. Ranjenega Murna so prepeljali v bolnico usmiljenih bratov. V gostilniškem prepiru na Catežu pa jo je posteno izkupil 26letni Pevec Ludvik, doma s Trebanjskega vrha. Ranjen je bil z nožem v glavo in rebra. Tudi on se je moral zateči po zdravniško pomoč v bolnico.

Z Jesenic

Slovesen prevoz kosti ruskih jetnikov na jeseniški pokopališče. V nedeljo, 23. t. m. bodo slovesno preneseni zemski ostanki desetih ruskih vojnih ujetnikov, ki so umrli med svetovno vojno v ujetniškem taborišču na Hrušici, na jeseniški pokopališču. Kjer jih bodo položili v kapelico sezidano v spomin vojnim žrtvam. Ruski ujetniki, ki so se borili in žrtvovali tudi za naše osvobodjenje, so bili pokopani pred 20 leti na lepem, a smotnem kraju nad vasio Hrušico. Tam je bilo pokopanih največ italijanskih vojnih ujetnikov, katerih kosti so bile že pred leti prenešene na italijansko vojno pokopališče v Ljubljani. Molitve za ruske vojne žrtve bo opravil pravoslavni protijerej, prenos in blagoslovitve posmrtnih ostankov pa se bodo udeležili tudi številni zastopniki Ruske Maticice iz Ljubljane. Jeseniško javnost prosimo, da se udeleži žalne svečanosti naših slovenskih bratov.

Stari gasilski dom so podrl. Stari gasilski dom, ki je bil zgrajen pred 50 leti, je sedanj lastnik g. Stegnar Filip dal do tal podreti. S tem je izginila stara lesena stavba, ki je močno kazila zunanost našega mesta. Potrebno bi bilo, da bi s tega kraja izginila tista stara srednjeveška pralnica, ki je primerna za kako gorsko vasico, ne pa za naše naglo razvijajoče se mesto.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri
Sobota, 15. oktobra: Žene na Niskavuori-ju. Red A.
Nedelja, 16. oktobra: Potopljeni svet. Izven.
Ponedeljek, 17. oktobra: zaprto
Torek, 18. oktobra: zaprto
Sreda, 19. oktobra: Potopljeni svet. Red B.

Poleg zelo zabavnih dialogov in situacij vsebuje nova Benediktjeva komedija »30 sekund ljubezni«, katere premiera bo v četrtek 20. t. m. v režiji prof. Šesta, tudi nekaj ostrih strelc na dvoličnost meščanske morale, kadar gre za denarno vprašanje. Veliko vlogo igra majhna avtomobilska nesreča, doždevna ženina nezvestoba, odkupnina 150 tisoč lir in poljub, ki naj bi trajal 30 sekund. Dejanje se godi v stanovanju in ordinaciji nekega zobozdravnika v Rimu. V glavnih vlogah: Danilova, Kralj, Jerman, Cesar, Nablocka.

OPERA
Začetek ob 20. uri
Sobota, 15. oktobra: Trubadur. Gostovanje g. L. Karene. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.
Nedelja, 16. oktobra: Kapljice za ljubezen. Gostovanje tenoristi Christy Solarija. Izven.
Ponedeljek, 17. oktobra: zaprto
Torek, 18. oktobra: Gejša. Red A.
Sreda, 19. oktobra: Boris Godunov. Red Sreda.

Slavni italijanski tenor Christy Solari bo pel tudi jutri glavno tenorsko partijo v Donizettijevi operi »Kapljice za ljubezen« (L'elisir d'amore). Ostala zasedba kakor na premieri. Delo je izredno melodiozno, vsebina zabavna in spada to delo kot komična opera med najboljša dela te vrste. Dirigent in režiser: ravnatelj Polič. Predstava bo v nedeljo zvečer izven abonmaja.

Iz Trbovelj

Letalski napad na Trbovelje bo jutri. Tokrat bo sicer samo vaja o letalskem napadu na pasivni obrambi prebivalstva, vendar pa je to tudi vaja prebivalstva, kako naj se ravna v primeru resničnega zračnega napada na našo dolino in je v življenjskem interesu vsakega posameznika, da se ravna po navodilih in odredbah, ki so bile s strani oblasti izdane za obrambo pred zračnimi napadi. Tukajšnja občina je v zvezi s to važno vajo izdala naslednje odredbe in navodila: Pričetek vaje bo objavljen s zvonov vseh trboveljskih siren in zvonjenje vseh cerkva v Trboveljah in na Sv. Planini. Ta znak bo trajal 4 minute v presledkih po 1 minuto. Čim bo objavljena s temi znaki vzbuna, se ima ustaviti ves promet po vseh cestah in ostalih komunikacijah. Prestanek nevarnosti bo objavljen s zvonjenjem velikih zvonov cerkva na Sv. Planini, kateremu sledi zvonjenje velikih zvonov v vseh tukajšnjih cerkvah in tuljenje siren. Ta znak bo trajal neprekinjeno 2 minuti. Ta dva znaka si mora vsakdo radi pravilnega ravnanja dobro zapomniti. — Prebivalstvo, ki ga preseneti vzbuna v vsozilih ali drugje, se mora takoj skriti v najbližje hišne veže, hodnike, javne lokale itd. Avtomobili in druga prevozna sredstva pa se morajo po ustavitvi prometa takoj umakniti v stranske

ulice, naposledne ceste in se tam razviti ob čim daljši. Ročne vozilke in avtomobili se morajo ustaviti v najbližji dvorišči, toda tako da ne bodo ovirali vhoda v dolinske hiše. Nihče pa ne sme na cesti ali dvorišču opazovati kretanje aeroplanov. Edor bi se ne razvali odtodno upoštevati prednje odredbe, bo strogo kaznovan.

Trine cene. Na trgu je nastopila sezonska zija in kostonja. Včeraj so prodajali čestije po 6 din kg, hruške istaklo po 6 din, grozdje po 6 do 8 din, paradižnika po 4 din, jabolka po 3 do 4 din, češnje po 8 do 9 za kovača, kostanj surov po 2 din liter, pečen pa po 4 din liter. Zelenje je po 1 din srednje velika glava. Danes so prodajali na tukajšnjem kolodvoru jabolka po 1.50 din kg. Prodajali jih je neki posestnik iz Soštanja in jih je en vagon kmalu prodal, četudi niso bila odbrana marvet otrsena. — Danes so se cene masti in slanini zelo dvignile in sicer od 17 na 19 din, mast pa na 20 din kg.

Beleznica

KOLEDAR

DANES: Sobota, 15. oktobra katoličani: Terezija
JUTRI: Nedelja, 16. oktobra katoličani: Hedviga

DANASNE PRIREDITVE

KINO MATICA: Dekle iz Trsta
KINO SLOGA: Tajna sodba
KINO UNION: Pomladna parada
KINO MOSTE: Pred bitko in Igra lju-bezni

KINO ŠKŠKA: Čarobna igra
SOKOLSKO DRUŠTVO LJUBLJANA II. občni zbor ob 19.30 na I. dr. realni gimnaziji v Vegovi ulici

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI ISTI SPORED
ZDRUŽENJE GLEDALISKIH IGRALCEV občni zbor ob 10. v operi

DEZURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12 in Mr. Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta

MESTNO DEZURNO ZDRAVNIŠKO SLUŽBO bo opravljal od sobote od osmih zvečer do ponedeljka do osmih jutraj dr. Mis Franta, Poljanska cesta 15. tel. št. 32-84.

Izpod sita

Protituberkulozno ligo imamo. Tudi higieno poznamo, vsaj po imenu, če že ne drugače. Od pošte tja gori do kaverne »Evropce« so poslali cesto v sredini s peskom. Po Tyrševi cesti so položene tračnice, da vozi po njih tramvaj. Tračnice imajo zarez in ko se cesto posipali, menda nihče ni pazil na to, da bi ne našli peska tudi v te zarez. Pa tudi če bi ga ne bili našli, bi sam sproti lezel v nje izpod koles avtomobilov in drugih vozil. Tako je dobro poskrbljeno, da so te zarez vedno polne peska. Tramvajska kolesa pa ta pesek pridno tajejo in meljejo v prah. Ker pa to tramvaju menda ni po volji, je treba zarez v tračnicah večkrat očistiti peska in prahu.

Včeraj v opoldanskim urah, ko je bila vsa Tyrševa cesta polna ljudi, smo videli tako »ščicenje«. Delavec cestne železnice je navdušen metal pred seboj v prah zdrobljeni pesek, da se je kadilo na vse strani, da je bila vsa Tyrševa cesta zavita v en sam oblak prahu. Ljudje so gledali to početje in se čudili, da je kaj takega mogoče v mestu, kjer se toliko govori o napredku, higieni in skrbi za zdravje. Da, higieno poznamo res samo po imenu, pa še to je menda nekaterim med nami tuje.

Politični obzornik

Kaj pa to pomeni?

V »Gorenju«, glasilu dekana Škerbca, citamo apel, ki daje misliti: »Potrebno je le eno! Kaj je pokazal mladinski tabor, kaj vsi številni drugi tabori? Pokazali so našo zdravo in pravo skupnost. Skupnost gore podira, če se upremo v njej! Ni ga sovraga, ki bi nas podrl, deklek bomo držali skupaj, dokler bomo drug drugega razumevali in razumeti skušali in razumeti hoteli. Vsi smo Slovenci in vsi katoliki. Vsi imamo isti program, ista načela vodijo vse nas! Pa bi se zato prepirali? V naših vrstah je vsak dobrodošel, med stanovi ni pri nas razlike. Vsa je dobrodošel, da le priznava in živi po našem božjem in slovenskem programu. V našem društvu je vsak enak: obrtnik in delavec, trgovec in inteligent, duhovnik in kmet. Avtoriteto pa seveda moramo priznati. Brez duhovnikov bi bili pri nas ubogi kot je srbski jug. Zato jih spoštujemo kot božje namestnike in kot naše najbolj poštovne delavce.« — Kaj neki se je zgodilo, da Škerbevo glasilo s tako vneto poziva na slogo in skupnost? Pa ni morda to v zvezi z onim zapuim sestankom, ki se je končal v popolnem nesoglasju glede bodočega političnega nastopa in udeleževanja?

Značilno

Češki listi ugotavljajo, da je napovedovalka v dunajskem radiu, ki daje poročila v češkem jeziku, bivša učiteljica, ki je bila v češkoslovaški državni službi. Pred leti je vložila prošnjo, da bi ji šolska uprava podelila mesto šolske upravitelje v nekem večjem kraju. Prošnjo niso mogli ugoditi, ker je bilo za to mesto več starih in bolj kvalificiranih prostih, ona pa je imela šele 26 let. To jo je tako razjezilo, da se je odpravila službi in odšla v inozemstvo, kjer je stopila v službo tje propagande. — »Delavska politika« poroča: V tovarni »Jugoslovske« v Kranju je praktičar akademik Zink, po rojstvu Čeh. Ko so odhajali češkoslovaški vojni obvezniki iz Kranja, jim je občestvo na železniški postaji priredilo priredno slovo. Ker se je manifestacije udeležil tudi Zink, ga je »Jugoslovska« takoj odpustila. — Ali bo morda podjetje spremenilo svoje ime?

Pol stoletja že deluje GMD, darujmo še za pol stoletja!

Christi Solari v »Napoju ljubezni«

Odlična operna predstava z dvema pevcema mojstroma

Ljubljana, 15. oktobra. Kakor Verdi doživlja že devetdeset let mrtvi Gaetano Donizetti zmagovito vstajenje; kakor Verdijeva dela prihajajo tudi Donizettijeva po dolgi dobi pozabljenja zopet na svetovne operne odre v novem blešku in s prvotno močno učinkovitostjo: Z njima pa vlada na repertoarjih njun vzglednik Rossini. Tako so nekdanji živi trije tovariši dandanes zopet enako priljubljeni, saj melodičnost je nepremagljiva. Vse opere in vse publiko po svetu so v bistvu iste težnje — po melodiji.

Donizetti se je tudi pri nas močno zasluzil za »Lucio Lamermursko« in »Linda Samunisko« in smoti smo zopet resnično globoko uživali njegov »Napoj ljubezni«. Kakor lani v Beogradu je letos zmagal tudi v Ljubljani.

V izvrstni predstavi, ki jo je skrbno in do vseh potankosti temeljito naštrnil, izrežiral in živahno dirigiral ravnatelj M. Polič ter prav lepo opremlj z novimi dekoracijami scenograf arh. Franz, je nastopil kot gost slavni italijanski umetnik Chr. Solari.

Ko smo ga v pretekli sezoni spoznali v partiji grofa Almavive Rossinijevega večno krasnega »Brivca«, smo zapisali, da si morda želimo slišati tega izredno simpatičnega, izrazito lirskega tenorja čudovite tehnične pevske umetnosti, sladkega glasu in odličnega prirojenega igralskega talenta še in še.

Želja se nam je izpolnila. Gospod Solari je postal stalni gost naše opere kakor je že nekaj sezon v Zagrebu, kjer je priljubljen kakor malokateri umetnik svetovnega ugleda. Zda nam poje in doživlja na odru ubogega kmečkoga fanta Nemorina, ki se bori za ljubezen in roko mlade, prešerne bogate posestnice, mlade in lepe Adine.

Sam pravi, da je »Adina« izobražena, načitana in polna znanja, »on pa« preveč omejene omike. Brezupna je njegova ljubezen, čisto zavrnjena pa še posebno, ko se nenadoma pojavi v vasi s svojo četo seržant Belcore, domišljav, povsod zmagovit ženskar. Možakar ženo osvajači ženske in tudi Adina je že skoro omahljiva sprito njegove tople galantnosti. Tedaj se zateče naivni Nemorino za pomoč k potujočemu mazaču, zdravniku sleparju, ki prodaja vse mogoče kapljice proti vsem mogočim boleznim in tegobam. Morda ima ta Dulcamara tudi kapljice za ljubezen? si misli Nemorino, ki je pravkar slišal Adino povest o ljubezenskem napoju Tristana in Izolde. Mazač ga seveda oslepari in mu prodaja steklenico močnega vina. Fant se upijani, postane objest in se zaveda, da pridobiti žensko, če jo preziraš in napraviš ljubosumno. Tudi Adina se nagne v simpatiji k njemu in ga hoče izzvati k novemu izrazu zaljubljenosti; celo veselo svatbo priredi, a notarskega akta za zaroko ne more podpisati s seržantom.

Nemorino pa še huje obupa, ko sliši o pojedini in notarju: še eno steklenico napoja za zbuditev ljubezni bi rad kupil. A brez denarja je, zato se prodaja seržantu za dvajset škudov: vojak bo a vendarle Adinini mož. Takrat zvedo vaška dekleta, da je umrl bogati Nemorinov stric in ostavil vse revnemu fantu. Vse tiške za Nemorinom, ki še nikdar ne ve o stricjevi smrti.

Seveda misli Nemorino, da je ponujanje deklet učinkovit čarobnega napoja. Adina zve od mazača, kako se žrtvuje Nemorino za njeno ljubezen in da se je celo prodal v vojake, samo da bi jo pridobil. Ginja mu prizna, da je vedno mislila le nanj, in srečna si padeta v objem. Tedaj pa tudi zvesta, da sta bogata oba; seržant možko resignira, saj na svetu je dovolj lepih deklet, in odrine s svojimi tovariši, dočim pojdetta Nemorino in Adina k poroki.

Naivna vaška zgodba ima štiri krepko označene osebe: kmetko, a srčno dobro in čisto Adino, zvestega poštenjaka močnega vojke Nemorina, vselejka in domišljavega ženskarja Belcore ter originalnega mazača, humornega sleparja Dulcamaro. Naše so vse štiri prav dobre interprete. Ivanka Ribčeva je svojo malogo zmagovala simpatično, sočutno in veselo dostojno in Janke je podala kmetko seržanta valje

početnim težkočam z učinkovitim, domače zabarvanim humorjem. Lehkotni, igrivi stil opere sta oba zadela docela zadovoljivo, dasi se jima je nudila izredna, prav nič lahka naloga.

Sijajna pa sta bila Nemorino in Dulcamara. Gospod Solari poje s tolikšno lahkoto, očarljivo naravnostjo, sladko lepoto, vzorno vokalizacijo in pa igra s toliko eleganco v svoji naturnosti vseh kretnih, mimiki in vsem nastopanju, da smo ga bili veseli ter mu bili hvaležni kakor za Almavivo. Vzgledna kreacija v vsakem pogledu. Duet z Dulcamaro in pa romanca v zadnjem dejanju pa so mu bili višji.

Betetto ima zopet veliko, krasno partijo, ki jo igra in poje z vsem bogatim znanjem ter z vso svojo umetnostjo zmagovito. Znamenita, humorja bogata arija buffa v 2. sliki l. dejanja zahteva od pevca ogromno v pevskem, dihalnem in vokalizacijskem pogledu. Betetto ji je bil kos s popolnim mojstrstvom.

Opera ima celo vrsto biserov, melodičnih delikates; pa krasen je mogočini finale l. dejanja, pikanten duet Adine in Dulcamara, jasna, prijetno prozorna uvertura, bogata duhovitih domislekov, prelepi so zbori in sočen, blesteč orkestralni part.

Dobili smo operno predstavo, ki zadovoljuje v vsakem pogledu, s Solarijevo kreacijo pa ustvarja poslušalcem prav posebno uživanje. Donizetti je hodil po potih Rossinija in vedno iznova moramo misliti na trojko: Rossini, Donizetti in Verdi, ko poslušamo ta divni »Napoj ljubezni«. Tako se tudi vedno iznova sliši iz besedila sladkih arij. Zato ne vem, čemu so ji dali naposled vendarle smešno cmokavzarski, nekam banalno operetni naslov »Kapljice za ljubezen«.

Publika je sprejela novost z navdušenjem; solisti so bili obdarjeni z mnogo cvetja in klani vedno iznova na rampo, vsem na čelu pa naš trikrat dobrodošli gost, resnični umetnik petja, g. Christi Solari.

Fr. G.

Iz Gornje Radgone

— Odlikovanje. Za vestno službovanje je bila odlikovana gdnca Ljodka Kriše, poštna uradnica pri pošti Gornja Radgona. Odlikovanka, ki je radi svoje korektnosti in vestnosti v službi ter svoje usrežljivosti in naklonjenosti napravila občinstvu brez razlike, to priznanje v polni meri zaslužila, iskreno čestitamo.

— Otvoritev I. razreda meščanske šole V sredo, 12. t. m. je bil otvorjen I. razred meščanske šole v Gornji Radgoni, v katerega je vpisanih 64 otrok — deč

Pepe s Komne voja zimo

Njegovi recepti za popolno uživanje bele opojnosti —
Smoter dobre smuške telovadbe

Ljubljana, 15. oktobra.

Zima je skoraj pred durmi, je izjavil znani smuški učitelj Jože Černič, ki bo prihodnjo sredo začel poučevati smuško telovadbo. Jože že voha sneg, nam pa kar ni prav, da ima privide o zimi pred durmi. Radi bi uživali še nekaj tednov otožnega jesenskega nastrojenja ob padajočih orumenelih listih, ki tako skrivnostno zaplešejo v milih jesenskih sapicah, preden omahnejo na vlažna tla in obleže v južnega toplega božajočega solca. Sijo ima pa dober nos, kar verjeti mu moramo, da prihaja njegova sezona, ko ne bo več Jože, temveč Pepe s Komne, strah in trepet vseh začetnikov na dilač, ki morajo pod njegovim večjim neizprosnim vodstvom urediti telo in duha, če hočejo strokovnjaško uživati užitek bele opojnosti.

Za smučanje je treba temeljito pripraviti, je pripovedoval Pepe, med tem ko je vlek svojo angleško pipico, brez katere si sportnega dečka, kakršnega je Pepe, ne moremo misliti. Hoja je posebno važna kot posebna vežba za smučarje. Zato ne zamudimo lepih nedelj, pohitimo v prirodo. Marsikateri je minilo veselje za smučanje, ker je prišel z dilač sem mnogo smučarjev, ki so se kakor megle vlekli po ulicah in preklinjali vse, kar je bilo v zvezi z dilači in snegom ter tudi smuškimi učitelji. Njihove mišice so bile preužgane. Nepravilni smučar se tako utruja in seveda ne more uživati lepega zimskega sporta sredi krasne zimske pokrajine. Taki užitek imamo, če nam ni neprestano v zavesti, kako nas bole noge in roke. Kdor pa je utrjen prišel na smuči, priskočil šumenju svetiljajočega se priča, ko je samotni oral smučino skozi zasneženi gozd in užival v smuču preko zimske pokrajine, bo ostal zvest smučarju.

Ce se hočemo pozimi z učinkom in uspešno smučati, je potrebno, da se temeljito telesno pripravimo za hojo in like, ki so svojstveni za smučarsko gibanje. Zato mora vsak začetnik smučar že zdaj pred prvim smuškimi izletom ojačati svo-

je mišice. Predvsem mora vežbati in ojačati slabotne kosti, zaspene členke, zrahljati trde hrbtne mišice, okrepiti srce in pljuča. Sele potem se bo lahko s pridom pri smučarski telovadbi naučil prave drže telesa za vsako priliko.

Tudi smučar »vandrovec« mora svoje telo ob pravem času in temeljito pripraviti. Kdor si naveže smuči in nima telesa uvežbanega ter se napoti v zimsko prirodo, kaj kmalu začuti, da mu telo ni pokorno, utruja se in je ob užitek.

Smučar planinec mora obvladati tudi najtežje vzpone, hiter smuk, utrudljivo hojo na vsakem terenu in v vsakem snegu. Da vzdrži vse napore krepko in pogumno, potrebuje zdravo moč in okretnost svojih mišic.

Smučar turist mora vzdržati najhujše napore, ki jih zahtevajo planine. Biti mora odličen smučar, svoje moči mora znati pametno uporabljati, kako naj sicer vzdrži vse neprijetnosti zime visoko v planinah. Snežne nevihte, lavine, megle, zahtevajo vso njegovo prisrčnost in vztrajnost.

Smučar tekmovalce se mora še posebno temeljito pripraviti in smotrno vežbati svoje telo in zlasti mišice, kite in členke. Smuk in tek zahtevata ogromnega napora tekmovalčevega srca, pljuč in mišičevja, skoki in slalom pa tudi dobre živce. Pri teku najbolj trpe pljuča in noge. Tekmovalce se vežba predvsem v teku brez smuči, v dolgih mehkih korakih, ko drsi po telovadnici in pazi na delovanje ramen in rok. Da poveča zamahe rok, jih obteži z ročkami. Na prostem je najboljši trening cross-country in pa tek v smuškinih čevljih s smuškimi palicami, da se roke privadijo na pravilne zamahe.

Posebne so vaje smuške telovadbe, s katerimi se vežba občutek in moč za drže telesa pri smuku in smisel za smotrno kretanje telesa. To pa ni zgolj vežbanje telesa. Smučar mora znati vsak trenutek brzino zmanjšati ali se ustaviti ali spremeniti smer. To pa zahteva dobre in močne živce. Vežbati moramo posebno vztrajno in pozorno upogibanje kolena do najnižjega stava. Potiskanje kolena je posebno važno. Pozabiti ne smemo na vežbanje pluga, plujevanja, prenašanje teže, kar je potrebno pri lokih, kristjaniji in tako dalje.

Smuška telovadba je preizkušnja za odpornost in vzdržljivost telesa. Dolgotrajne take vaje ne morejo biti, ker ima vežbanec zavest, da se smotrno pripravlja za smučarske užitke v prirodi.

Prepričani smo, da bo v tečaju SPD za smučarsko telovadbo že od srede naprej obilo nadobudnega smučarskega naraščanja, mladega in starega, ki bo stisnil zobe in prebolel krst, ki je združen z mačkom v mišicah, pod spretnim vodstvom posrečenega dečka s pipico, ki se mu Pepe pravi.

pri cenah kislega zelja na trgu. Tržnemu nadzorstvu se je danes posrečilo doseči splošno pocenitev kislega zelja na 2 din kg. Pred dnevi je bilo zelje se po 2,50 do 3 din kg. — Na zelenjadnem trgu je bila danes posebno dobro izbira. Mnogo je bilo cvetač, ki jo prodajajo že od dinarja navzgor komad. Zeljnate glave in ohrovti prodajajo od 50 par navzgor. Endivija je po 50 par do dinarja glava. Krompir prodajajo na drobno po 1,75 din dva kilograma.

Na sadnem trgu je bilo danes izredno mnogo kmečkih prodajalcev, ki so prodajali jabolka povprečno od 2 do 4 din kg, kostanj pa po 1,75 do 2 din liter. Letos je kostanj zelo dobro obrodil, zato bo trg še dalj časa dobro založen s tem sadežem. Na stalnem trgu so se pojavili prvi maroni, ki so po 12 din kg. Grozdja je še vedno mnogo.

go. Zdaj je posebno dobra izbira med poznimi žlahtnimi vrstami grozdja. Največ je smederevsko-grozdja, ki je po 6 do 8 din kg. Hamburško in Malaga sta po 10 din. Domače grozdje, po večini kraljevina in ziling, prodajajo se po 5 do 6 din. Poznih, zimskih vrst grozdja bo še dovolj naprodaj nekaj tednov.

Naprodaj so še tudi gobe, in sicer vseh vrst: zadnje letne odnosno jesenske gobe, predvsem lisice in jurčki, ajdovci, in prve mrazovnice. Jurčkov je še malo, zato jih prodajajo po kosih, in sicer po 3 do 6 din, ali po 3 din merica. Lisice so po 1—2 din liter, sivke pa po 2 din.

Perutninski trg je bil danes nekoliko boljše založen s perutnino, kar pa ni vplivalo na cene. Jajca so precej draga, in sicer jih prodajajo celo pri večjem odvzemu po dinarju.

Danes bomo zopet občudovali Franciško Gaal

K današnji premieri veseloigre „Pomladanska parada“ v kinu Union

Ljubljana, 15. oktobra.

Danes bodo ljubljancem po dolgem presledku zopet videli na filmskem platnu eno tistih filmskih igralk, ki so občinstvu najbolj priljubljene k srcu, namreč Franciško Gaal.

Kdo se pri tem imenu ne spomni izvršnih filmov »Paprika«, »Pozdrav in poljub«, »Veronika«, »Majčica« i. dr.? Franciška Gaal si je znala s svojimi odličnimi kreacijami v teh edinstvenih veseloigrah na mah pridobiti simpatije občinstva in že po prvih filmih je postala slavna po vsem svetu, oboževana po starih in mladih prijateljih filmske umetnosti. Ni čuda, da je njena slava šla preko Evrope v Ameriko in zdaj je angažirana pri ameriški družbi Paramount.

Pred svojim odhodom iz Evrope je dovršila pod spretno režijo mojstra Geze Bolvarja film »Pomladanska parada« ali, kakor so film krstili pri nas v Jugoslaviji, »Marika«. Ta film je bil prvotno pri nas prepovedan in šele pred kratkim ga je cenzurna oblast dovolila. In tega dovolje-

nja bo občinstvo zelo veselo, kajti baš »Pomladanska parada« je najboljši film Franciške Gaalove, po vsebini zabaven in vesel, da se gledalcu smejeja duša in srce. Dejanje se godi na predvojnem Dunaju v tistih starih, dobrih časih, ko je tam še vladal humor, oni znani dunajski humor. Film nam pokaže, kako je nastal znameniti vojaški marš dunajskega polka št. 4., pokaže nam skladačelja mladega nadarjenega muzika v osebi simpatičnega korporala tega polka, ki ga končno sam cesar Franc Jožef pohvali na veliki paradi in ga pripelje v objem njegove izvoljenke, lepe mlade Madžarke Marrike. Ta zgodba je pa prepletena s komičnimi dogodivščinami, ki vzbujajo salve smeha. Sploh je za smeh poskrbljeno v najboljše meri, kar je povsem naravno, če pomislimo, da sodelujejo v filmu takšni »kanoniki« kakor Hans Moser, Theo Längen, Fritz Imhof, Tibor Halmay in Adele Sandrock. Paul Hörbiger ima to pot prav resno vlogo, saj predstavlja cesarja Franc Jožefa.

To je torej zanj evropski film Franciške Gaal, ki ga v Jugoslaviji še nismo videli. Zato bo pač vsakdo prihitel in se prav rad dve uri zabaval pri njem. Glasba in pesmi v filmu so kompozicije skladatelja R. Stolzja. Film je bil v Zagrebu celih 17 dni na programu in nedvomno bo tudi v Ljubljani pridobil vse tiste, ki iščejo v filmu zabavo, smeha in razvedrila. Kino Union, kjer bo tekla ta film od danes, naproša čereno občinstvo, da si vstopnice nabavi v predprodaji, ker bo naval na blagajno gotovo velik. Telefonično naročene vstopnice naj se dvignejo vsaj eno uro pred predstavo.

Namestu sebe je ustrelil — veverico

Sodniki mu niso verjeli, da si je hotel končati življenje
Spopad aristokratske in proletarske miselnosti

Ljubljana, 15. oktobra.

Včeraj je bil dan priznivnih razprav. Predsednik priznivnega senata je bil s. o. s. g. Ivan Kralj. Prizivne razprave so vedno napete, ker obtoženci napno vse sile in pripeljejo priče, ki naj bi izpovedale kaj razbremenilnega, da bi prizivni senat prepričale o krivici, ki se je obsojenec zgodila, ko so bili na prvi instanci obsojeni. Državni tožilec pa se tu di potrditi, da dokazuje nepravilnost sodb prve sodne oblasti, če je oprostila obtožence in se je državnemu tožniku zdelo potrebno prijaviti priziv.

OBUPAL JE,

KO GA JE ZAPUSTILA ŽENA

Delavec Ludvik A. iz Viševke pri Starem trgu je bil v Ložu oproščen, ko se je zagovarjal na obtožbo, da je v revirju industrijalca Karla Kovarja v Tolstem vrhu streljal na divjačino. Proti oprostiti sodbi je prijavil državni tožilec priziv. Sodnikom prizivnega senata je A. povedal žalostno zgodbo o svojem nesrečnem zakonu. Bil je več let v Ameriki, pa se je vrnil v domovino. Nekega lepega dne mu je žena sporočila, da ga bo zapustila. To je bilo tisti dan, ko ga je lovski čuvaj zasul v gozdu s staro puško »vorladarico«. Tako je bil obupan, ki je dobil ženinno pismo, da si je sklenil končati življenje. Vzel je puško in odšel v gozd, da bi se ustrelil, pa je hotel prej še puško preizkusiti. Natlačil je v cev od spredaj smodnika in kroglo ter nameril na veverico. Zadel je ni, pa tudi nase ni več nameril čevl, da bi se poslovlil od tega življenja, ker ga je tedaj lovski čuvaj že držal za roko.

Prizivno sodišče obtoženco ni verjelo, da ga je obup gнал v tujo revir. Razveljavilo je oprostitno sodbo loškega sodišča in naložilo Ludviku kaznen teden dni zapora pogojno za 2 leti. — Dve leti se boste morali dobro vest! mu je rekel predsednik. Avsec je priklimal in odgovoril: Hvala lepa!

ZA GLAVNO PRIČO SE JE PROGLASILA

Posestnica Jožefa Grojzdek ni bila zadovoljena, ko je bila na okrožnem sodišču obsodena na 300 din denarne kazni pogojno, ker je zavozila pred zatvornicami na Tyrševi cesti v kolesarko Marijo Gros. Pritožila se je. Usodnega dne se je privozila s kmečkim vozom po Bleiweisovi cesti in je hotela zaviti pred zapornicami na Tyrševi cesti na Masarykovo cesto. Zagovarjala se je, da je vozila pravilno po desni strani in da se je kolesarka zaletela v konja, ker je vozila prehitro in nepravilno. Julija Majdič, ki je sedela na vozu poleg Grojzdekove, je pogumno stopila pred sodnike in izjavila, da je glavna priča. Hotela je reči, da je zaradi tega gre vsa vera. Predsednik je pripomnil, da se bo šele izkazalo, če je glavna priča. Julija je zavrnila vso krivdno na kolesarko. Zaslišan je bil še trgovec Semit, ki je bil priča karambola. Ta je pa izpovedal, da je Grojzdekova vozila po levi v diru in se ji kolesarka, ki je vozila pravilno, ni mogla izogniti. Julija se je močno razburila in rekla, da je taka trditelja blazna. Grojzdekova se je pa kar tresla od jeze in očitala priči, da je podkupljena. Komaj so jo pomirili z opominom, da je lahko še kaznovana, ker žali pričo. Prizivni senat je verjel nepristranski priči trgovcu Semitu in je priziv Jožefe

Grojzdekove zavrnil. Prva sodba bo kar obveljala.

SPOPAD DVEH MISELNOSTI

Bivši avstrijski generalni konzul v bivšem Petrogradu Ivan Paumgartner, zdaj graščak na Fužinah, je bil obsojen pri okrožnem sodišču na 480 din denarne kazni pogojno za eno leto dni, ker je žalil Jožefa Novakovo s Fužin. Nekega dne jo je srečal na poti, ki drži po njegovem posestvu, pa jo je narahnil, da ne sme hoditi po njegovem, ker je bila pot preključena. Očitel je Novakovi, da njeni sinovi njemu gnoj krajejo in da so cigani in faloti. Generalni konzul se je pritožil in prijavil priziv. Prizivni senat je zaslišal Ivano Globokarjevo, ki je izpovedala, da je slišala, ko je gospod iz graščine vplil nad Novakovo in rekel, da so njeni sinovi cigani in faloti, ker mu krajejo gnoj. Tudi nad otroci, je rekla, je že kričal, ko so šli z butarico po cesti na cvetno nedeljo, da so boljševidni in cigani. Svakinja Jožefe Novakove Apolonija Novak je izjavila, da je šla nad gospodo v gradu, ko je prišla Jožefa Novakova domov in je povedala kako jo je baron ozmerjal. Govorila je z baronico v gradu, baron pa je zavpil z balkona, da je mali Novakov kradel gnoj. Mali je pa samo eliste nabiral za nekega ribiča. Graščakov hlapec in njegova žena ter Marija Toni so graščaka razbremenili. Hlapec je rekel, da so faloti na Fužinah, ker mu vse pokrajejo. Z avtoritativnim glasom v lepi slovenščini je g. Paumgartner zanikal, da bi izrekel žaljive besede, res se je pa jezil, ker mu krajejo gnoj in ker hodijo po poti, ki je prepovedana. Zastopnik zasebne udeležke Jožefe Novak advokat Miloš Stare je izjavil, da gre za spopad dveh miselnosti, g. Paumgartner je pač jezen na ljudstvo, katerega ima za cigane, falote in boljševidne. Senat je deloma ugodil prizivu generalnega konzula v pokoj in ga je oprostil obtožbe, da je žalil Novakove otroke z besedami, ki jih je slišala Apolonija Novakova, glede žalitve ob srečanju Jožefe Novakove na prepovedani poti pa je dovolj dokazov in se priziv glede teh žalitev zavrne. Kazen se temu primerno zniža na 300 din pogojno za leto dni.

Važna in lepa cesta

Višnja gora, 14. oktobra.

Banski upravi in prijateljem Dolenjske se morajo zahvaliti štiri vasi naše občine, Pristava, Križka vas, Nova vas in Zavrtče, da dobe tako težko pričakovano cesto, ki bo vezala vse štiri vasi, obenem pa bo vodila preko Velikih in Malih vrhov v krški občini do banovinske ceste Grosuplje—Krka. To bo po razgledu ena najlepših cest v Sloveniji. Zgrajena je skoraj že od Nove vasi. Letos napreduje delo počasi, ker banska uprava ni mogla odobriti večjega kredita, upamo pa, da se bo delo prihodnje leto pospešilo in da bo cesta dograjena do banovinske ceste. Šest vasi bo imelo neposredno korist od nove ceste, posredno pa obe dolini, višnjegorska in krška z vsemi priljubljenimi kraji.

Nad 30 let so tekla pogajanja za to cesto med bivšimi občinami Dedni dol, Višnja gora, Križka vas in Krka. Že prvotno je bilo določeno, naj bi vodila cesta s Peščenjaka preko Pristave, Zavrtča, Malih in Velikih vrhov do banovinske

Knjiga vsebuje:

1. GRAFOLOGIJO,
2. PSIHOLOGIJO,
3. HIFNOTIZEM,
4. HIROMANTIJO,
5. FRENOLOGIJO,
6. ASTROLOGIJO,
7. SPIRITIZEM,
8. SANJE,
9. 200 FOTOGRAFIJ.

Knjiga je tiskana v hrvatskem jeziku.

Knjiga se pošlje takoj!

Cena 30.— din.

Denar naj se pošlje na ček, rač. 17.455

KARMAR URAVA ZALEC

ceste Grosuplje—Krka. Od Peščenjaka do Zavrtča in še naprej proti Vrhom kakega pol kilometra je bila za prvo silo cesta zgrajena že pred dvema letoma. Zdaj bo pa zgrajena še cesta po drugi strani hriba in potem bo usmerjen promet po eni strani tja, po drugi pa nazaj. Vprašanje nove ceste se je odločilo šele l. 1934, ko je bil zgrajen pri Sv. Duhu nad Zavrtčami prvi dolenjski smučarski in planinski dom Polzevo.

Na novi cesti na Dolenjskem zainteresirane vasi so zelo hvaležne banski upravi in prijateljem Dolenjske, da so odprli tudi tem doslej takozpavstvenim vsem vrata v svet. Iskrena želja prebivalcev vseh na tej cesti zainteresiranih krajev je, da bi postavlja v novem proračunu naše banovine omogočila dograditev ceste vsaj v prihodnjem letu, če ne bi bilo mogoče to letos.

KLOBUKE

MOŠKE in DAMSKE

kupite pri meni lahko po svojem okusu, po najnižjih cenah. — Popravila vseh klobukov izvršim takoj od Din 14.— dalje.

Strokovnjaško postrežbo Vam zagotavlja in se priporoča

PAJK, Sv. Petra c. 38.

Otroci v sliki in plastiki

Ljubljana, 15. oktobra

Z ličnimi vabili, z dobro reprodukcijo Strojčevega otroškega portreta vabi podjetno, lepo humano in kulturno posilstvo že več let izvršujoče Telesno-kulturno društvo Atena na umetniško razstavo, ki bo jutri ob 11. slovesno odprta v Jakopičevem paviljonu. Razstava se imenuje »Otroci v sliki in plastiki«, je torej razstava otroškega portreta, kakršne se ni bilo v Ljubljani, zato opozarjamo vse ljubitelje umetnosti na to prireditve.

Pod predstvom gospe Minke Krotove so se članice TKD Atene potrudile, da so zbrale za razstavo glavna dela od najstarejših do najmlajših umetnikov, ki so se pečali z otroškim portretom. Razstava je tako tudi zgodovinska revija otroškega portreta in kaže razvoj slovenske umetnosti, v kolikor se je kazala v uporabljanju otroka. S pomočjo upravnika Narodne galerije g. Ivana Zormanca se je posrežilo dobiti od Narodne galerije, Narodnega muzeja in iz zasebnih zbirk dragocena dela starih mojstrov, tako Langusove, Strojčeve, Subičeve in druge otroške portrete. Najstarejše delo je otroški portret slikarja Layerja, last A. Gabra.

Od sodobnih starejših in mlajših slovenskih umetnikov so zastopani skoraj vsi, tako da so razstavljena dela kakih 40 umetnikov z okrog 130 portreti. Klub neodvisnih likovnih umetnikov je dobil na razpolago svojo sobo, v kateri bodo člani kluba razstavili okrog 40 slik in plastik.

V Jakopičevem paviljonu sledi razstava razstavi, pred njim bo na drugo zaplapolala jutri zastava agilnega TKD Atene.

Šele pred dobrim tednom so sneli zastavo Kluba neodvisnih. Zanimanje za slovensko umetnost raste v najširših krogih. Kar veseli moramo biti, da naša javnost zna ceniti take prireditve, vse priznanje pa moramo izreči umetnikom in društvom, ki mnogo žrtvujejo, da obdržijo takimi prireditvami živ stik med slovensko umetnostjo in slovensko kulturno javnostjo. V tem primeru gre priznanje Ateni, po otvoritvi bo obiskovalce vodil po razstavi in jim obrazložil umetniške struje, v katerih so posamezna dela nastala, predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov prof. Ivan Vavpotič.

Dobra vinska letina

Mirna peč, 14. oktobra

Letos je bila zelo dobra vinska letina. Seveda grozdja ni bilo veliko, ker je že zgodaj spomladaj pozeblo, pač je pa bil ta prav dober, kar ga je še ostalo. Vsako leto je grozdje gnilo, letos pa še malo ne. Kdor je tiral vsaj proti koncu septembra ali v začetku oktobra, ima vino tako sladko kakor medica. Kdor pa je grozdje tiral že zgodaj, je seveda vino kislo, toda izredno močno. To se še sedaj vidi pri ljudeh samih, kajti iz vinogradov se vračajo z živino vred v galopu, ali pa se valjajo po jarkih od pijanosti. Pri nas je pač taka navada. Zakaj si ga pa ne bi vsaj sedaj privoščili, ko ga imajo, kajti vino se ne pridela lahka, saj je treba trdo delati.

KINO SLOGA, tel. 27-30

Svetislav Petrovič, Olga Čehova, Sabina Peters

Napeto filmsko delo predstavlja vsa neso-glasja, ki morejo ogroziti družinsko srečo.

TAJNA SODBA

Danes ob 14.30, jutri v nedeljo ob 10.30 in v ponedeljek ob 14.30. Po izredno znižanih cenah od Din 2.50 dalje! SHIRLEY TEMPLE: Sirotina, mala bogatinka

Pol zastonj, pol pa za denar...

Včeraj je bila razprodaja v kresiji, v bivših prostorih Mayerjeve trgovine

Ljubljana, 15. oktobra

Takšna dražba se primeri v Ljubljani le ena v sto letih. Dražba je sicer pri nas vedno dovolj in nekateri konzumenti kupujejo le na njih. Vendar je med dražbami razlika, čeprav nekateri kupci cenijo vse dražbe in razprodaje enako kot »redke« prilike cenenege nakupa. Imajo šesti ali sedmi čut, da vselej ob pravem času izvolijo, kje je kaj naprodaj. Primera o krokerjih bi bila prehudra, vendar je treba reči, da nekateri ljudje slušajo že nekaj dni prej, kje bo kaj poceni naprodaj, ne da bi bilo treba razglašati. Vabil na dražbo bi pri nas ne bilo treba. Človek je v zadregi, kam bi vstrelil včerajšnjo razprodajo v kresiji, v bivših trgovskih prostorih Mayerjeve trgovine.

Ne, niso prodajali ostankov blaga. Sploh ni bilo nobene oficijelne razprodaje in še manj dražbe. Toda ljudi se je zbiralo tam za dve dražbi in kupovali so vse od kraja. Bilo pa je tudi vse naprodaj. Težko je reči, kaj je bilo zanemljive, blago ali kupci. Zanimajo pri kupcih! Zajamite, prosim, sapo! Med kupci smo lahko opazili, če nismo posvečali prevelike pozornosti blagu: gospodinje, vpojke, kmetice, uradnike, trgovce, obtočnike, tehnike, nosače, ki bi radi raznašali blago, priloznostne delavce, ki so čakali, da bi jim kdo naložil kakšno breme, pohajkovalce, ki se pri nas zabavajo pri vsaki priliki, gledališke igralce, ki se zanima za takšne realistične komedije, novinarje, ki se gnetajo povsod, kjer jih ni treba, starišarje, ki so strokovnjaki za takšne sejmje, šivilje, ki so pričakovale kdo ve kakšne krpe med pestro robo, branjevke, ki bi se rade založile s skatlinami in prekupevalce vseh vrst. No, zastopani so bili celo mešetarji. Ljudi je razprodaja privlačevala kakor med muhe.

Zdaj bi pa bilo treba naštetih nekoliko privlačno blago. To ni tako lahko, zlasti, če človek ni bil udeležen neposredno pri kupčiji. Prodajali so predvsem razne kartonažne izdelke, mize, stole, staro pisarniško opremo, razne zastore, cunj, zaboje, kovčke, ogledala, slike, hišne telefonske aparate zelo zanimive konstrukcije za študij razvoja telefona, črvice, kakršne uporabljajo v trgovah čevljev in kratka šaro, ki se je najlažje iznebiti, če jo prodajaš pol zastonj pol za denar. Hiteli so prazniti prostore in kdor je prej odnesel kupljen predmet, ceneje ga je plačal. Priznati je treba, da so bili kupci pristni poštenjaki, ker so vpraševali prodajalce po ceni slehernega kartončka. Precej šare so ljudje dobili zastonj, kaj pa bodo z njo počeli, najbrž ne vedo sami. Odkar so doma zopet izgubili vročico, ki se jih je polastila pri razprodaji. Psihoza kupčevanja na dražbah in pri razprodajah je posebno nalezljiva. Gospodinje, ki so se vračale s trga, že dovolj otovorjene, se niso mogle otresti skušnjave, da bi ne pogledale, kaj se dogaja v bivši trgovini.

— Za božjo voljo, kaj pa je? — To sem že jaz kupila, prosim, kam pa nesete? —

Pustite, stroj, moj je! — Ne navijajte telefona, sem ga že jaz kupil! Veste, za otroke bo dober. — Moj bog, ta miza je čisto črvena! In to prodajate! se je razburjala meščanka, ki je bila odrinila kmetice od blaga. — Denar nazaj! — Če vzamete vse okvirje, drugače ne! — No, naj bo, 3 kovače! — Kaj za ta umvalnika 150 din! Dva kovača in takoj denar! — Ne pulite mi iz rok! Moj denar je prav tako dober!

V ta vrvež so padali ljudje kakor muhe v močnik, da je bila gneča kakor na svetovni razstavi. Zaradi te preklicane razprodaje so včeraj nekateri gospodinje pozabile na štedilnik in moža, nekateri so pa za denar, ki je bil namenjen za trg, nakupile ropotijo. Doma so jo, seveda, slovesno shranile na podstrešje. Da, kdo bi zamudil priliko, saj je takšna razprodaja pri nas le vsakih sto let enkrat! Končno pa vse priznanje našim dobrim meščanom, da so pomagali prazniti prostore, ki so namenjeni za mestne urade. Tudi to je požrtvovalnost!

Živilski trg

Ljubljana, 15. oktobra

Najznačilnejše na živilskem trgu zdaj je, da je naprodaj izredno mnogo pridelkov pozne jeseni. To velja zlasti za zelje in krompir, ki ju prodajajo na debelo na Sv. Petra nasipu, kjer je davi že ob 9. primanjlovala prostora. Na splošnem trgu je naprodaj mnogo sadja in se ne pozna, da je bila letošnja sadna letina slabša. Zelenjani trg je še vedno povsem zaseden ob težnih dneh, čeprav nekaterih pridelkov, ki niso izrazito jesenski, ni več naprodaj. Letos se bodo meščani lahko dobro založili s krompirjem in zeljem na debelo, saj je izbira zelo lepa in cene so tudi precej nižje v primeru z lanskimi. Lani se ni moglo dovolj dobro založiti z zeljem in ti zeljarji in mnogi kmetje so sami kupovali zelje, ki je bilo že v sezoni po 2 din kg, med tem ko je zdaj po 25 par. Tudi krompirja lani ni bilo toliko naprodaj kakor letos, ker je bila slabša letina in ker so ga uničevale razne bolezni. Nižje cene in bogata izbira na trgu pa ne gredo v račun kmetom, med tem ko so meščani zadovoljni. Kljub temu pa meščani doslej še ne posegajo tako po cenenih živilih kakor bi sloveč pričakovali. Tako n. pr. danes ob 9. ni bilo na trgu skoraj nobene kupčije, med tem ko je bilo naprodaj že okrog 40 vozov krompirja in 30 zelja. Kmetje so pa še vedno dovažali živila, ko naberejo ni bilo že skoraj več prevoznov. V prvih tržnih urah so cene navadno še neustajne. Krompir je zadnje čase naprodaj po 70 do 75 par kg. Pri slabšem povpraševanju kakor n. pr. danes posebno dobra izbira Mnogo je bi-

Vpliv dobre letine za zelje se kaže tudi

DANES VESELOIGRA

FRANČIŠKA GAAL
Paul Hörbiger, Hans Moser, Theo Lingen, Fritz Imhof, W.A. Retty, Tibor Halmay, Adele Sandrock
in drugi

Jutri (v nedeljo) dopoldne ob 10.30 uri isti film
priznanih dopoldanskih cenah!

pristnega dunajskega humora, mladosti, veselja, glasbe in neprekosljive zabave.
Predstave danes ob 16, 19 in 21. uri, jutri (v nedeljo) ob 15, 17, 19 in 21. uri.

Pomladanska parada

MARIKA

KINO UNION

TELEFON 22-21

Vstopnice si nabavite

v predprodaji!

DNEVNE VESTI

— Vodnikova družba bo letos izdala po-
vest »Tretji rod«, ki jo je spisal Ljudez
Zupanec. Ta povest je zanimiv doselek k psi-
hologiji našega kmečkega človeka. Prvi iz
Grebencevega rodu, je iz nje začel. Drugi
je postal imovit gospodar na ponosni Gre-
benčevini. Tretji, povojni rod iz Greben-
čeve hiše, se je pomelkhužen in vključen
v moderne razvade, odutil rodni grudi.
Dom propada... toda klic zemlje je mo-
čnejši od vseh strasti, ki so po vojnih letih
razjedale domačijo... Vse drugo boste
zvedeli iz knjige same. Vse, ki ljubijo lepo
knjigo, vabi Vodnikova družba k pristopu
med svoje člane. Včlanite se še danes pri
poverjeniku Vodnikove družbe v Vašem
kraju, ali pa direktno pri glavni pisarni
Vodnikove družbe v Ljubljani, Knafljeva
5. Ne odlašajte s prijavo! Za mal denar
— 20 din — dobite meseca novembra
s štirinajstimi knjigami bogat književni dar, ki
vam bo krajšal dolge zimске večere.

— Licitacije za gradnjo novih cest. Od
1. septembra je razpisalo ministrstvo jav-
nih del za 30 licitacij za gradnjo novih
cest. Krediti so zagotovljeni iz 4 milijard
negativnih 150 milijonskega posojila pri Dr-
žavni hipotekarni banki na podlagi do-
hodkov državnega cestnega fonda. Razpi-
sanih je bilo za 230.000.000 cestnih grad-
benih del. Nekatere licitacije so že odo-
brene. Razen tega je razpisalo ministrstvo
več licitacij v breme rednih kreditov.

— Konferenca pomorskega odbora bal-
kanskega sporazuma. Včeraj zjutraj se v
Splitu nadaljevala konferenca pomorskega
odбора balkanskih držav. Konferenca
se je včeraj v Splitu zaključila. Posveto-
vanja se bodo nadaljevala med vojnjo
proti Dubrovniku in v Dubrovniku sa-
mem.

— Naš tujski promet narašča. Razvoj
našega turizma kaže v zadnjih letih zelo
razveseljevalne uspehe. V prvih sedmih me-
slih letošnjega leta je bilo v naših leto-
višjih 388.379 domačin in 169.361 inozem-
skih gostov, dočim je bilo lani v istem ča-
su 359.655 domačin in 150.944 inozemskih
gostov. Leta 1933. je nam vrget turizem
70.113.110 din dohodkov, leta 1934. že 811
milijonov 106.900, leta 1935. 827.153.611,
leta 1936. 845.526.430, lani pa 961.746.020
din. Največji porast je zabeležen pri tu-
ristih iz Nemčije in sicer od 45.032 lani,
na 79.724 din letos.

— Slavni konstruktor Igor Sikorsky v
Beogradu. Iz Amerike je prišel v Beog-
rad slavni ruski pilot in konstruktor let-
al Igor Sikorsky. Udrženje ruskih letar-
cev pilotov priredi v torko njemu na
čast družabni večer, na katerem bo Sikor-
sky predeval o sedanjosti in bodočnosti
letalstva.

VELIKA
BLASNIKOVA
PRATIKA
iz leta
1939

Za Italijo jo dobite pri tvrdki G. Parovel,
Trst 9, Via F. Denza 3.

— Praktični učiteljski izpiti so se vršili
pred državnim izpitnim odborom v Ljub-
ljani od 6. do 16. t. m. Izpit so napravili
naslednji učitelji pripravniki (-ce): Bagar
Helena, Bertonec Julijana, Blažič Andrej,
Brus Boris, Eržen Eleonora, Gal Vladim-
ir, Galof Danijela, Grabelšek Marija,
Grošelj Valerija, Gruđen Marija, Hudec
Bogomila, Jenko Lidija, Jesih Slava, Kučič
Zlatica, Kočevar Marija, Križaj Ivana,
Mohorič Jožeta, Povše Franjo, Bugelj Te-
rezija, Sosič Albina, Strehovec Ivan,
Sturz Doroteja, Sušnik Magdalena, Šurja
Marija, Vaupt Viktor.

— Poroka. Jutri se poroči v Krškem g.
Igor Puc, pristav srez. načelstva v Krškem
sin bivšega ljubljanskega župana in bana
dr. Dinka Puc z gđ. Milko Krivčevico iz
znane narodne in trgovske rodbine v Kr-
škem. Mladima poročencema želimo obil-
no sreče!

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM
V SISKI, TELEFON 41-79

Film romantike, ljubezni in muzike

Čarobna igra

V glavni vlogi MARTA EGERERTH

Predstave v soboto ob 3.9., nedeljo
ob 3., 5., 7. in 9., ponedeljek ob 3.9.

V dopolnilo:
Paramountov zvočni tednik.

SOKOLI! Posetite in podprajte
Sokolski kino!

Prihodnji spored:
NJENA LJUBEZEN, NJENA BOL

— V Rogški Slatini je bilo v tej sezoni
8.065 gostov. Letoviška sezona je bila le-
tos v Rogški Slatini nekoliko boljše od
lanske, med tem ko v nekaterih letovi-
ščin na Gorenjskem niso posebno zado-
voljni. Tako je bilo lani v Rogški Slati-
ni 7.899 gostov, letos torej 166 več. Upo-
števati pa moramo, da je bilo letos 50
gostov manj iz Jugoslavije, kakor lani.
Presežek gre predvsem na račun letovi-
ščarjev iz inozemstva, ki jih je bilo skup-
no 1.718 ali 216 več kakor lani. Znanost
je naraslo število prenočnikov, in sicer 7.187
več kakor lani. Skupno jih je bilo 120.280.
Predvsem zdraviliški hoteli izkazujejo le-
tos večji promet, 9.360 več prenočnikov ka-
kor lani (skupno 73.386), med tem ko je
opadalo na zasebne hotele celo 2.173 no-
čnin manj kakor lani. Največ gostov iz
tujine je bilo iz Madžarske (866). Iz pa-
sameznih domačih krajev je bilo največ
letoviščarjev iz Zagreba (1417), po bano-
vinah pa iz dunavske (1446). Po poklicu je
bilo največ gostov trgovcev (890). Zapi-

mivo je, da je letos letovalo v Rogški
Slatini 14 ministrov in banov, 9 konzulov,
19 generalov, 3 škofje in 1 predsednik re-
publike.

— Večerni učni tečaj za knjigovodstvo,
obirno-trgovsko računstvo, koresponden-
co, pisarniška dela, nemščino, stenogra-
fijo, strojeplis i. t. d. so že pričeli pri tr-
govskem učilišču »Christofor učni zavod«,
Ljubljana, Domobranska 15. Pouk se vrši
ob večernih urah od tri četrt 20. do tri
četrt 22. Prijave se še sprejemajo pri
ravnateljstvu zavoda. Šolnina zmerja. Do-
voljen je obisk tudi posameznih predme-
tov. Prospekti brezplačno na razpolago.

— »Zvonček milo po 4.— Din v milarni
Zg. šiška 92. Zaloga: Vodnikov trg pod
lemenatom.

— Vsi, ki posedujejo lastni potni list s
veljavnim vizumom se lahko udeležijo Pu-
tnikovega izleta s posebnim vlakom v Trst
dne 16. t. m. po smitanih cenah. Prijave spre-
jemajo do sobote sivečer biljetarne Putnika.

— Karlovac bi rad v prvi draginjski
razred. Razen Beograda in Zemuna so v
prvem draginjskem razredu vsi sedeži ba-
nov in ter Dubrovnik in Sušak. Karlovac,
ki je po številu prebivalstva in državnih
uslužbenecv znatno večji od Dubrovnika
in Sušaka in ker so življenjske potrebe do-
precej dražje, bi moral tudi priti v pr-
vi draginjski razred. To zahtevajo držav-
ni uradniki v Karlovcu in njihovo zahte-
vo podpira tudi mestna občina.

— Solarijevo darilo zagrebških igral-
cem. Operni pevec Christie Solari, ki je
gostoval snovi v naši operi, je poslal bol-
niški zadrugi zagrebških igralcev 3.000
kot prispevek za bojne igralce.

HALO!
Cenj. občinstvu sporočam, da sem pričel
izvrševati

avtotakšno obrt
v Kranju

Obenem zagotavljam, da bom cenj. stranke
zadovoljil s čim skrbnejšo posredbo. — Za
obila naročila se priporoča

OKORN RADO,

avtotakšno

KRAJNJ, hotel »Evropac«

— Dveh državnih pokojnin ne more ni-
hče prejemati. Na temelju zakona finan-
čne uprave in zakona o državnem račun-
ovodstvu je finančni minister odredil, da
blagajne, kjer so primeri, da dobiva en
državni upokojenec dve pokojnini, ustavi-
jo izplačilo nižje pokojnine ne glede na
to, kdaj in po katerem zakonu so bile te
pokojnine urejene. O tem bodo izdale fi-
nančne direktije formalne odloke s po-
jasnilom, da po §166 uradniškega zakona
nihče ne more prejemati dveh pokojnin iz
državne blagajne.

— Izlet hrvaških planincev v Sloveni-
jo. V delavski planinski zajednici organi-
zirani hrvaški planinci prirede jutri iz-
let k Celjski koči.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list
kr. banske uprave dravske banovine« št.
83 z dne 15. t. m. objavlja ukaz o razpu-
stu narodne skupščine, razpisu volitev na-
rodnih poslancev in o sklicanju izrednega
zasedanja narodne skupščine, ukaz o za-
ključitvi rednega in sklicanju izrednega
senata, uredbu z zakonsko močjo o povra-
čilu škode storjene naklepona iz politič-
nih nagibov s tem, da se tuja imovina
uniči, poškoduje, požge ali opleni, uredbu
o nacionalnem inštitutu za gorivo in ru-
de in avtentično tolmačenje §§ 4 in 61 za-
kona o volitvi narodnih poslancev.

— Za mrtva priglasi. Okrožno sodi-
šče v Celju je uvedlo postopanje, da se
proglasita za mrtva Josip Jermec iz Vel.
Piršece, nazadnje posestniški sin v Go-
rici pri Celju in čevljar v žalcu Heribert
Končan. Prvi je brez sledu izginil na ru-
skem, drugi pa na italijanskem bojišču.

— Vodovod v Dravljah. Ob Vodnikovih
cesti v Dravljah so izkopali jarek in pri-
ključili cevi vodovodni napeljavi v stiki,
nasproti znane Kovačeve gostilne v Drav-
ljah pa so podaljšali vodovodno napeljavo
po stranski ulici v središču nekdanje vasi.
V Dravljah imajo domala že vse hiše,
vsaj ob glavni Vodnikovi cesti vodovod.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da
bo zjutraj megleno, čez dan večinoma ja-
sno in zmerno toplo vreme. Včeraj je za-
znela najvišja temperatura v Beogradu in
Dubrovniku 26, v Splitu 23, v Zagrebu
22, na Rabu 21, v Sarajevu 20, v Ljubli-
ni 18,8, v Mariboru 18,4, na Visu 16. Da-
vi je kazal barometer v Ljubljani 768,8,
temperatura je znašala 7,5.

— Avtomobil ga je podr. Jeseniški re-
ševalci so prepeljali v bolnico 40letnega
delavca Ignaca Kristana, doma iz Kovora
pri Trzinu. Kristana je na Jesenicah po-
dr. neznan avtomobilist, da je dobil hude
notranje poškodbe in več ran na glavi.
Pri ponesrečenju, ki je še vedno nezave-
sten, je najbrž nastopila možganska kr-
vavitev.

— Tri obupanke. Reševalci so bili po-
noči klicani na Mirje, kjer si je v hiši v
navalu obupa prerezala žile na levi roki
uradnica A. C. Prepeljali so jo v bolnico,
kamor so jo popreje spravili tudi mlado
delavko Vero L. s Črnuči, ki je iz obupa
pila lizol. Z lizolom zastrupljeno so vče-
raj prepeljali v bolnico tudi delavko Hil-
do M. iz Nunske ulice.

— Berač, ki veruje, da je milijonar. V
vasi Zegorja blizu Ogulina živi 70 letni
berač Mijat Luketič. Njegovo življenje je
zelo zanimivo. Moč je bil več let v Ameri-
ki. Ko se je po vrnili domov, je neke noči
sanjal, da bo podedoval po sorodnikih v
Ameriki 20.000.000 din. Posledica teh sanj
je bila, da se mu je zmešalo. Že 20 let
hodi iz kraja v kraj in pripoveduje ljud-
em o milijonih, ki naj bi jih podedoval.
V dežani kaže dek. glasno se na 20.000.000
din. Kaj bi mu pa gojil ali jali v
mu natvrdil, da mora dobiti še dva po-

pisa. Da bi našel še dva podpisnika, ho-
di okrog in pripoveduje, da je milijonar.
— Samomor. V hipni duševni zmedenos-
ti si je končala v četrtke zvečer v Za-
grebu življenje 39 letna Ana Vurmer iz
Prage. Usmerila se je v glavo in prepe-
ljala so jo na kliniko, kjer je pa kmalu
izdihnila. Njen mož je kapelnik kavarni-
škega orkestra in ima zdaj službo v Beo-
gradu.

Dva otroka zgorela v hiši. Včeraj
zjutraj se je pripetila v vasi Gračanice
pri Zenici težka nesreča. Kmet Ahmed
Dure je delal na polju. Njegova žena je
bila pa pri svoji sestr. Ta čas je izbruh-
nil v hiši požar in zgorela sta dva Du-
retova otroka, pet let stara hčerica in št-
riletni sinček. Kako je požar nastal, ni
znano.

— Zaplenjeno usnje in kolesa. Ze po
aretaciji Viktorja Bana in njegovih tatni-
skih tovaršev je policija izsledila po raz-
nih skrivljivih večjo količino usnja, ukra-
denega pri Mergenthalerju v Mostah. Ne-
kak usnja je bilo zaplenjenega v nekem
stanovanju na Vodovodni cesti, nekaj pa
pri nekem čevljarju v mestu. Dalje je po-
licija izsledila tudi nekaj koles, ki so jih
ukradli tatovi in jih prodali po ljubljani-
ski okolici. Kolesa bodo vrnjena lastnikom.

— O požaru v Požegi. Nedavno smo po-
ročali o požaru, ki je nastal pri posestni-
ku Gradniku v Požegi. Poročali smo, da
je posestnika sama po nesreči zažgala, kar
se je pa izkazalo za neresnično. Govorico
je razsliha neka ženska in sicer iz škodo-
željnosti. Gospodinja je res prva opazila
požar in je hitro poklicala ljudi, ki so ko-
žuhali v skednju. Goreti je pričelo v svi-
njaku, a se je ogenj kmalu razširil na
druga gospodarska poslopja. Na pomoč so
prihiteli gasilci iz Zg. Poljskave. Frama in
Hotinje vasi, ki so pa mogli stopiti v ak-
cijo šele čez dobro uro, potem ko je priče-
lo goreti. Posestnica Marija Gradnikova
je bila zavarovana za 21.000 din, škode pa
ima nad 60.000 din.

— Iz Ljubljane

— Iz Kopalne sezone še ni konec! Solnce
zadnje dni tako greje popoldne, čeprav se
megla dviga šele okrog polnočja, da se ne-
kateri meščani še vedno solnčijo v naših
»kopališčih« na prostem. Posebno toplo je
bilo včeraj popoldne, da so meščani začeli
odlagati plašče. Lani smo imeli oktobra že
sneg — predlanskim je pa zapadel že 5.
oktobra — in smo se že sprijaznili, da se
je začela zima. Letos se še doslej niso za-
čeli oglašati napovedovalci vremena z na-
povedmi, kakšna bo letošnja zima, kakor
da so v zadregi zaradi sedanjih lepih dni.
Nedvomno so ljudje, ki si žele, da bi ostala
jesen čim dlje lepa, v večini in zdaj jim
se ne kaže kaliti veselja nad solničnimi
dnevi.

— Iz Napravite red! Stanovalci hiš ob
Dolenjski in Karloški cesti, ki nam je se-
daj ob regulaciji cest odmerjena itak zelo
skromna pešpot, smo vedno v nevarnosti,
da nas podere kak kolesar, ki pravi sedaj
tako brezobzirno sviga ob tej stezi v
obeh smereh hkrati. Ves vozni promet je
sedaj usmerjen po Orlovi in Izlanski cesti
in dalje po Gruberjevem nabrežju. Zakaj
tudi kolesarji ne uporabljajo teh cest na-
mesto ozke pešpoti? Naj se v tem pogledu
pravočasno napravi red, dokler se ne zg-
odi nesreča.

— Iz Smuška telovadba SPD se prične
v sredo 19. t. m. ob 19 v telovadnici II.
drž. realne gimnazije na Poljanski cesti.
Smuška telovadba je namenjena vsem
onim, ki bodo v letošnji zimski sezoni po-
rabili svoj prosti čas na sneženih poljanah
in v zasebnih planinskih predelih, kjer
bodo uživali čisti zrak, krasote zimске pri-
rode ter se temeljito pregibali in tako iz-
datno okrepili svoje zdravje. Gibanje smu-
čarja ima razne oblike, zaposluje razne de-
le telesa ter zahteva dušepripravnost in
odločnost, pa tudi precej telesnega napora,
kateremu se je treba privaditi. Po odmoru
preko poljetja čuti smučar nesigurnost, ko
zopet prvič stopi na smuč, kar dokazuje,
da mora smučar svoje mišice izvesti iz
utrditvi. To je mogoče doseči le s predhodno
smuško telovadbo, ki pomaga smučarju do
sigurnosti in prepred izmučenost po prv-
ih smuških turah. Planincem smučarjem
in vsem začetnikom v smučanju se najto-
pleje priporoča udeležba pri navedeni smu-
ški telovadbi, ki jo vodi smuški učitelj g.
Cernič Jože. Udeleženci prinese seboj co-
pate in primerno obleko za telovadbo. Pri-
java sprejema pisarna SPD, Ljubljana,
Aleksandrova cesta 4/I.

— Iz ZIMSKO PERILO — KARNIONIK
— NEBOTIČNIK.

— Iz Češki tečaj za izobraženost. Ker
je med našim izobraženostvom mnogo zani-
manja za češki jezik, je podpisana liga
pripravljena organizirati poseben brezpla-
čen tečaj češkega jezika tudi za uradni-
štvo, učiteljstvo, novinarje in druge in-
telligenčne poklice, ako bi se jih dovolj pri-
glasilo. Zato prosimo, da se vsi, tudi oni,
ki so se oglašali telefonično, takoj pisme-
no prijavijo na Jugoslovansko-češkoslova-
ško ligo v Ljubljani, Knafljeva 10.

— Iz Trboveljski slavski začno svoj po-
nedeljski koncert s svojo himno, ki jim jo
je zložil pokojni Emil Adamič na besedilo
»Mi smo pa od tam doma«, nato zapoje še
Vrhovskega zagorskega pesem »Mamica
naša«. Pravi koncertni spored pa obsega
izključno le dela domačih avtorjev, zato
bo začetkom koncerta tudi uvodna beseda.
Nato sledijo naslednji zbori: Lajovic; Ve-
seli kolektivci, Adamič; Uspavanka, Osterc
Kvartet, Pahor; Bendimaci, Gustav Ipave-
c; Zvečer, Grbec; Jezusov puščiček,
Mirk; Jutrarnji zvoni in Matija Tomc; Oro-
ci igrajo. Na koncertu nastopi solistka
Trboveljskih slavkov Renka Koritnikova,
gojanka ljubljanskega drž. konservatorija,
sle ravnatelja Beteteta in zapoje s spre-
mlejem klavirja Adamičev. Pri sibelij
in Benjamin Ipavčev. Božja volka.
Skupno s Pepco Videgarjevo pa v duetu Vo-
dopivec; Pojimo spet in Korojevo; Kaj
na bila bi vesela. Zadnji sbori koncertnega
sporeda so vli s spremljevanjem klavirja
in sicer Premri; Rože za Marijo, Bran-
čar; 3 polša, Švara; Moj očka ima konja.

dva, Adamič; Sestrica in Ispraševalnica.
Pri klavirju je dr. Danilo Švara. Koncert
bo v ponedeljek, 17. t. m. ob 20. uri v ve-
liki Filharmonični dvorani in se dobe vstop-
nice v knjižarni Glasbene Matice.

— Iz Otvorili smo tudi pri Sionu franci-
škanska panka sprejemališče za kmeti-
no snajenje, parno likanje oblek, pralnico,
svetlolikalnice Šimenc, Kolodvorska 8.

— Iz Otvoritev plesnega zavoda »Jenke«
— Šole za družabni ples v Kazini — Zve-
zda: v ponedeljek 17. t. m. ob 20. »L. za-
četniški tečaj« — za novince — dame in
gospode, v torek 18. t. m. »oficijelni ot-
vortveni večer« — nadaljevalnega tečaja »
revijo novitet«, v četrtek 20. t. m. »II. za-
četniški tečaj« in v nedeljo 23. t. m. ob 16.
»popoldanska večer«. Vpisovanje in infor-
macije tudi za posebne ure dnevno od 11.
do 13. in 15. in 19. ure. Dijaki-nje z legi-
timacijo popust.

— Iz Poljudna večerna tečaja za učenje
in za izpopolnitev rušične priredi Splošno
žensko društvo. Pogoji so jako ugodni.
Priprave sprejema in daje pojasnila knji-
ničarka v času knjižnice: torek, čet-
rtak in soboto od 17. do 19. na Rimski 9.

— Iz Gostilna Martine. — Jutri velika
zabava, koncert, sladki most, priznana ku-
hinja.

— Iz Otvoritvena predstava dr. Kraigher-
jeve »Školjke« v šentjakobskem gledali-
šču, napovedana za danes ob 20.15, se je
moralala radi obolosti dveh članov prelo-
žiti na nedoločen čas.

— Iz Podporno društvo železniških uslu-
žbenecv in upokojencev v Ljubljani sporo-
ča svojim delegatom in članom, da se za
23. t. m. napovedani občni zbor na zahtevo
mariborskih delegatov preloži in se ta vrši
dne 18. decembra t. l. Odbor.

— Iz Združenje gledaliških igralcev bo
imelo v nedeljo 16. t. m. svoj redni občni
zbor ob 10. uri, pri operi.

— Iz Upravni odbor Prirodoslovnega dru-
štva najvjudneje vabi člane, da se ude-
ležijo izrednega občnega zbora, ki bo v
petek, ob 17.45, 21. t. m. v balkonski dvor-
ani univerze. Edina točka dnevnega re-
da: Sprememba pravil.

— Iz Podružnica CMD v Šiški opozarja,
da je na proslavo 20letnice Jugoslavije,
ki jo prireja drevi ob 20. uri pri Keršič-
ev, vstop prost. Vabila, ki so bila razpo-
slana konec septembra, veljajo za drevi.

— Iz Za shode nudi veliko dvorano go-
stila Martine, Zg. šiška.

— Iz Otvoritvena predstava dr. Krei-
herjeve »Školjke«, ki bi se morala vršiti
v šentjakobskem gledališču v soboto 15.
t. m., se je morala preložiti radi nenadne
obolosti dveh članov na nedoločen čas.
— Iz Velike tatvine v trgovini. Na poli-
ciji vodijo preiskavo v zadevi številnih
tatvin v neki večji ljubljanski trgovini, iz
katerih je bilo odnešenega veliko galante-
rijskega blaga in modnih predmetov. V
tatvine je zapleten tudi en uslužbenec, ki
si je zunaj poiskal pomočnike. Vrednost
ukradenega blaga presega 15.000 din.

Iz Kranja

— Trgovine jutri odpre. Jutri v ne-
deljo 16. t. m. na dan tombole bodo trgo-
vine v Kranju dopolne odpre. S tem
bo omogočeno, da občinstvo opravi ob
tej priliki tudi potrebne nakupe v trgo-
vinah.

— Sportni program. Kljub gasilski tom-
boli tudi jutrnjino nedeljo ne bomo ostali
brez športa. Dopoldne ob 10 uri se vrši
na igrišču »SK Kranja« pokalna tekma
med SK Hermesom iz Ljubljane in SK
Kranjem. Oba kluba sta v ljubljanski
skupini prilično enako močna, zato se med
njima bje boj za prvo mesto. Jutrnja
tekma obeta biti zato prav zanimiva, zla-
sti če bosta močvirja pokazali lepo igro.
Kranjčani bodo morali napeti vse sile, da
dosežejo boljši rezultat kot zadnje nede-
ljo proti Reki. Gre za renome SK Kranja.

— Dohod na nov leseni most so konč-
no le pričeli urejevati. Nedavno so odko-
pali zemljo, potem pa navozili skal in ka-
menja za temelj. Sedaj so kamenje posuli
z zdrobljenim porfirjem in zvaljali, po-
tem ga bodo pa polili z asfaltom 3 cm na
debelo. Enako bo urejen dohod na most
tudi na kranjski strani, kjer sedaj odko-
pavajo zemljo za polaganje fundamenta.
Na kranjski strani bo cesta nekoliko šir-
ša kot sedaj in so gasilci morali svojo
ograjbo pomakniti bolj v notranost par-
cele. Asfaltiranje dohoda na most na obeh
straneh se bo izvršilo iz tega vzroka, da
vozovi ne bodo nanesli na most preveč
blata.

Iz Maribora

— Odpovedano predavanje. V ponedeljek
bi moral predavati v Mariboru dr. Mihajlo
Rostohar iz Brna o češkem šolstvu. Preda-
vanje je bilo odpovedano.

— Drago plačane sladke urice... V ne-
ki kavarni sta se sestala mlad in podjeten
Tonček ter zapeljiva Metka, ki je sicer
premetena Tončka zapletla v svoje mre-
že, tako da sta sklenila skupno »nočno
ložiranje«. Dočim je Metka mirno prespa-
la noč in jo potem pobrisala od svojega »iz-
voljenca«, se je Tonček šele kasno prebu-
dil. Zaman se je oziral po sobi, ni bilo več
lepe Metke in tudi ne — denarja. Metka
je vzela s seboj za spomin kar 300 din.
Ker se je pa Tončku zdelo ta vsota le pre-
visoka, je to »nočno tragikomedijsko«
pri-
javiu policiji, ki je zapeljivko nastanila v
hotelu Graf.

— Bela kuga. V bolnici je umrla 17-let-
na Ana Zagarjeva iz Device Marije v Bre-
zju. Umrla je na posledicah odprave plodu.
— Kako so zidali. Čuden primer zidave
nudi del stavbe ob Jurčičevi ulici, ki moli
do sredine sosedne parcele. Tako se je mo-
ral načrt nove moderne stavbe g. Jakoba
Laha v Jurčičevi ulici popolnoma prilago-
diti tej zadrževščini, ki predstavlja zares
nekaj svojvrstnega, za današnje čase pa
tudi čudnega in skoraj neverjetnega...

— Rokomavni ne mirujejo. V stanova-
nje gozdnega delavca Josipa Minarja v
Mežici se je spizljal doslej še nezsledeni
zlikovec ter ukradel razne predmete in 400
dinarjev gotovine, ki jih je imel Minar
shranjenih v nekem predalu. V zvezi s tat-
vino so orožniki aretirali nekega moškega,
ki pa taji vsako krivdo.

— Vrečo slanine je odnesel. Gostilničar
in mesar Jakob Črešnik iz Device Marije
v Puščavi je privedel včeraj k stražniku
37-letnega delavca Jožeta Vindiša iz Gru-
škova pri Ptuj. Izjavil je, da je Vindiša
najel za prenos 40

Z Jesenic v Ljubljano

Kaj vidi popotnik med vožnjo po naši prelepi Gorenjski

Jesenice, 12. oktobra
Sivo septembarsko jutro. Na jeseniško postajo sta privozi dva osebnih vlaka, prvi iz Zgornje Savske, drugi pa iz Bohinjske doline. Z obeh izstopajo po večini železničarji, kmetje, delavci in letoviščarji, vstopajo pa dijaki, delavci, trgovci in obrtniki, ki se petjejo po opravkih v Radovljico, Kranj in Ljubljano. Železničarji so v nekaj minutah iz obeh vlakov sestavili enega, ki jo je po kratkem oddihu odpihal navzdol po železniški cesti.

Vlak drda po visokem nasipu proti Javorniku. Na desni pod nami se velika železarna kopije v morju luči. V mestu se je začelo porajati živahno vrvenje. Po cestah in ulicah hite delavci v tovarno in iz nje. Pod nami ob Savi leži veliko delavsko naselje Borovlje, ki je že malo mesto s samimi novimi z rdečo in sivo opoko kritimi hišami. Vlak hiti dalje. Od žirovnice sem se po cesti vozijo dolge skupine kolesarjev, hiteč v Javornik in jeseniške železarne na delo. Tolklo kolesarjev ne najdeš na nobeni kolesarski dirki. V Mostah svignemo po visokem mostu skoki kratak predor in že smo v solčni žirovnici — vrati gorenjskega podeželja.

Voznja postaja vedno prijetnejša in zanimivejša. Meje so se dvignile in nad prejšnjo gorsko krajino se odprejo dolina, galebski grad, dolgi hribi gozdnate Jelovce in zelena Pokljuka, nad katero jutranje sonce ožarja ponosne vrhove Jurjskih Alp.

V vagonih je postalo zelo živahno. Ljudem so se razvzpeli jeziki. Dijaki so zbijali šale, se menili o šoli, izletih in dekletih. V drugem oddelku voza je nekdo vlekel harmoniko, v tretjem pa so bile same pletilje in tekstilne delavke, ki so se ukvarjale z ročnimi deli. V naš kupa je priselila stara in zajetna žena. Bila je še ena tistih redkih gorenjskih žena, ki so rodile po 10, 12 in tudi več otrok. Poleg sebe je na klop položila malo vretico. V njej je zakodakala kokos. Ženica je pritrjano šepnila svoje sosedi, da nese kokos vnučnici, ki pojde v Rim.

V Lescah izstopajo pletilje, vstopajo zastavniki moške in fantje in ponosne žene. Vmes pa zagorela gospoda, ki se vrača z Blede, Bohinja, Polje in s planin nazaj na

jug. V Radovljici izstopajo oni, ki imajo opravke na sreškem naobletstvu, sodniki in davkarji. Vstopajo pa lepo oblečeni ljudje, kar priča o blagostanju te prelepe pokrajine. V Otočah čaka dolga vrsta izveščikov, ki bi radi peljali romarja na Bregaje, toda vračali so se vsi sprot prami. Gospoda se vozi s avtomobili na Bregaje, romarji pa merijo cesto z utrjenimi koraki. Bližamo se Kranju — slovenskemu Manchesteru — mestu lepe bodočnosti. Dajki in dijakinja hite v šole, delavke v tekstilne tovarne, mesarji pa kupovat živina. Vstopajo novi potniki-pridobitniki, uradniki, trgovci in študentje, vmes pa zajetne branjevke s kočarji, jertasi in zavrtki. Staro mesto na visoki skali se hitro industrializira in proletarijata, tako se bo jedro meščanstva kmalu porazgubilo v tem Babilonu.

Popolnoma zasedeni vlak je kmalu odstopil čez strmi Gaštel in zavosil na prostrano Sorško polje. Tu se odpre vna lepotna gorenjske zemlje. Na levi se odpira divna panorama Storžiča, Zaplate, Grinjavca in Kočane, na desni pa škofovoško polhovgrajsko sredogorje. Med obema gorskima skupinama pa leži največja gorenjska ravnina, posejana z belimi domačijami, neštetihi kozolci in kolovoz in cerkvenimi stolpi. V Medvodah se srečata oficirji in vojak. V Medvodah se srečata »gorenjca«. Vstopa in izstopa pa le malo ljudi. Delavce je pobral lokalni vlak, ki vozi med Kranjem in Ljubljano, ostali se poslužujejo udobnih avtobusov, ki vozijo v obeh smereh.

St. Vid se lepo razvija in širi na vse strani. Tu se močno opaža, da dela železnica in tudi avtobusom hudo konkurenco ljubljanska cestna železnica, ki potnikom nudi ugodno zvezo z mestom.

Vlak drda hitreje proti Ljubljani. Ob progi vidis tipične znanilke predmestja — globoke gramozne jame, nizke in črne barake — jadni spomini in žalostni ostanki velike vojne. Vedno hitreje se pred nami odvija film predmestnega življenja. Vedno gosteje se posejane hiše, vile in tornjeve, ki hite mimo nas, dokler se ne strnejo v lepo mesto z visokimi palačami, širokimi cestami, trgi in šetališči.

njava je izkoristila samo Bojančeva žena, ki je zbežala po vinogradi, dočim njen mož zlezel na varno po lestvah v podstrešje, kamor je za seboj potegnil še lešavo, da bi tako napadalcu ne mogli za njim. Za vsak primer pa se je oborožil z motiko, s katero je budno stražil vhod v podstrešje. Kakšen je bil razhod te zbrane družbe, ki se je okrog dveh jutraj pripejli vasa premikastega domov. Posebno težke poškodbe imata oba na glavi. Sicer pa sta zaenkrat ostala še v domači ocarbi. Gostiteljica Jera Fink pa ima občutno škodo na inventarju, katerega so gostje uničili. Edini možki, ki je srečno ušel iz tega nočnega pretepa, je bil Bojanc, ki nikakor ni silil v ospredje, temveč jo je pravočasno odkuril na varno na podstrešje.

Iz škofoje Loke

— Žegnanje na Farl. Staro Loko poznamo pri nas najbolje pod imenom Fara. In Fara je imela te dni žegnanje, ki se prične vsako leto s prvo nedeljo v oktobru. Kakor vedno, so se škofojelčani tudi ob tej priliki izkazali za zveste zavetnike Staro-ločanov, ki so pripravili za žegnanje kopo dobrot za grlo in želodec. Žegnanje je trajalo vse do četrtega. Vsak večer so godli domači muzikanti in ustvarjali razpoloženje. Priidni obiskovalci žegnanja so seveda tudi poslovni krogi. Roka roko umiva! Letošnje žegnanje je minilo zelo lepo, znati, da je Lenčka kakor rožica. Pa kakšna naj bi tudi bila pri svojih 17 letih? Simpatično dekletce je kakopak zbudilo pozornost. Dokler je šlo s kavalirji, je bilo lepo, ampak potem... Zopet ta preključna oblast. Lenčki so pripravili ležišče na občin, potem pa še na sodišču, odkoder so jo izpustili. Daleč itak ne pojde, ušla pa sploh ne bo. Lenčka sumijo, da ima malce predloge prste in da se razume na kokain. Pa tudi zdrava revica ni. Nalogo torej na kupe. Kdo jo bo spravil na pot postnega življenja?

— Na radijski aparat je bil hud. Težava je, ako hoče stresti svojo jezo nad radijskim aparatom. Če namreč ne zveni iz njega tako, kakor bi rad. Tuj govorica iz radia je nekoga gosta v eni naših gostiln tako razkazila, da je hotel enostavno z okovanimi čevlji obračunati z zoprnjo skrinjico. Komaj so mu drugi to preprečili. Radio je bil namreč na poskušnji, vreden pa preko pet tisočakov. Neugnanega burkeša so morali končno postaviti na hladno, kjer pa je prišlo na vrsto vprašanje časti, tako da miru tudi še ni bilo. Vrsta zausnic pod tihimi okriljem noči je nazadnje zaključila to svojevrstno epizodo.

Iz Zagorja

— »Trboveljski slavci«, ki so se v četrtek vrnili s svoje pevske turnee po Bolgariji, priredili koncert najzibljavejših pesmi tudi pri nas in sicer nastopijo v nedeljo 16. t. m. ob 15. v veliki dvorani Sokolskega doma, ker je ta za koncert najbolj primerna. Opozarjamo občinstvo na koncert in ga v imenu prirediteljev, naših sosedov, toplo vabimo, da se koncerta v čim večjem številu udeležijo ter tako tudi praktično manifestira povezanost revirjev. Pevski zbor »Trboveljskih slavčkov« je znan po vsej Evropi, kvaliteta pesmi in izvedbe je na taki umetniški višini, da zbor ne potrebuje še posebnih priporočil in slavošpevov, ki naj bi napolnili dvorane. Mi moramo biti samo zadovoljni, da nam bo na najcenejši način omogočeno neposredno uživati lepoto naše pesmi. Dolžnost naše javnosti je, da dvorano do zadnjega kotička napolni. Slavci se pripeljejo v Zagorje z opoldanskim vlakom.

— Šoleka vest. Na meščansko šolo je bil te dni dodeljen kot honorarni učitelj g. Stanko Stefančič, kljub temu uče moči še manjkajo in tri pouki.

— Letalski napad na Zagorje bi v bodoči vojni brez dvoma zahteval v našem kraju poleg nelogičnih materialnih tudi mnogo človeških žrtev, kajti dosedanje vaje te vrste so pokazale, da se mi ne bojimo ne vrage, kaj šele bomb, ki jih nihče ne meče, ampak si jih moramo zgolj predstavljati. Toda brez šale! V nedeljo 16. t. m. bomo doživeli še drugo ali tretjo vajo, ki naj pa pokaže potrebno ravnost prebivalstva. Ko bo začela tuliti v predeških sirena v centrali bo istočasno bilo tudi plat zvona, kar pomeni, da se bliža sovražno letalo. Disciplinirani ljudje naj takoj poiščejo skrivališča in se umaknejo v hiše, nedisciplinirani razvedneži pa naj ostanejo kjer hočejo, morda jih bo pogodilo oko postav. Sledil bo drugi, prvemu podoben znak, ki javlja, da so letala nad krajem. Šele ko se bo ogledalo nepretrgano tuljenje sirene in bo zvonilo dve minuti, bo konec napada in kogar ni satekla brida, smet, se lahko še nadalje veselil življenja. Opozarjamo, da

se bo koncert »slavčkov« vršil menda ravno med napadom, verjetno pa je, da se bo ravno radi tega nekoliko zakasnil in bodo imeli zamudniki še priliko, da ujamajo začetek.

— Novi del ceste na Lokah od Počke do Robavske počasi, a vztrajno grade. Doslej so v glavnem navozili material na nasip vrh katerega bo speljana cesta. Izgotovljen je tudi še most, pod katerim bodo voželi janski vozički iz Loškega rova. Upajo, da bo cesta letos že gotova in izročena prometu. Stari leseni most pri »Kofeletu« bo dobil novega naslednika iz železobetona. Širok bo sedem metrov, stroški naj pa so preračunani na 27.000 din na račun cestnega odbora, ki most gradi. Te dni so začeli betonirati temelje, a delo je bilo zamudno, ker je nagajala voda, ki je prodrla skozi propustni teren v prostor, kjer bodo stali temelji.

— Na naših cestah, mislimo glavno cesto skozi doline, čaka lepo v kupe poravnani gramoz, da se ga kdo loti in nasuje vsaj v kotanje, ki prijazno sevarjo vzdolž ceste, posebno na ovinku na Švepovni. Odkar čaka na svojo usodo kraj ceste je že dvakrat kramo deževalo in tak čas da je najbolj primeren za nasipanje, smo čitali nekoč neko pojasmilo na tem mestu. Te nesrečne ceste!

Iz Ptujja

— Ponarejevalnica denarja. V ptujskem okraju se kaj radi naseljujejo ponarejevalci, ki vse prilike, ki se mu nudijo, zlasti zaide radi v to naš Haložan, ki je reven. Svojo srečo je poskušal tudi bivši mizar Avgust Dornik iz St. Pavla pri Preboldu, ki se je nastanil v neki gostinji v Ptujju z dvema kovačema, v katerih je imel razne kemikalije, več diapozitivov in dve gotovi kopiji za izdelavo 500-dinarskih bankovcev. V Haložah je pri posetnikih iskal za dobro ludoče podjetje nekoga, ki bi ga z denarjem podpiral. Po zaslugi orožniških narednikov Valenčiča in Gorupa so prišli ponarejevalci na sled in mu zaplenili ves inventar. Dornik je izpovedal, da se že delj časa bavi s kemijo, največ s ponarejanjem bankovcev, kar se mu je izbornu posrečilo. Če bi ne bil zasačen, bi dnevno lahko izgotovil najmanj 20 bankovcev po 500 din, kar bi mu vrglo 10.000 din dnevno in bi lahko v enem letu postal milijonar. Sodišče mu je prekrizalo vse račune. Z njim vred pa je bilo aretiranih še šest drugih grešnikov.

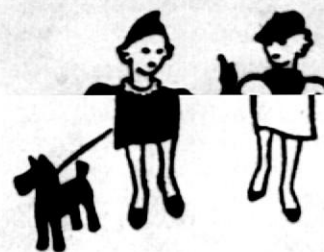
— Neznosen smrad. Ptuj ima krasen park ob Dravi, kjer je tudi lepo izprehajališče. Žal da te na njem večkrat presest neznosen smrad, ki prilava po Dravi, tako da moraš park nehote zapustiti, ako nočeš, da te smrad zaduši. Mestna občina naj bi ukrenila vse potrebno, da se grenice ne bi izpraznjevale podnevi, marveč šele v poznih nočnih urah, ko je park prazen. Vsak prestopnik naj bi se strogo kaznoval.

— Surovež. Posestnica Marija Vinko v Draženci si je za pomoč najela dinarico Ano Mesarič, kar pa njenemu najemniku Stefanu ni bilo po volji in je stresel vso jezo na nedolžno Mesaričovo s tem, da jo

Prvi pogoj
nežne polti

ELIDA
MILA

Predvsem:

Elida milo 7 cvetlic
Tako blago je in zraven
kozmetično deluje

je pretepel tako močno, da je obležala na cesti z zlomljeno roko nezavestna. Težko poškodovano so prenesli na dom, kar pa se ji je stanje poslabšalo, so jo prepeljali v bolnico, kjer so razen frakture ugotovili tudi težke notranje poškodbe. Vročekrvni Stefan se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Posledice incidentov na stadionu SK Železničarja

Ostavka dveh funkcionarjev v OOLNP — Sporna vprašanja naj reši anketa

Maribor, 14. oktobra

Incidenti, ki so nastali po krivdi gotovih ljudi na stadionu SK Železničarja dne 2. oktobra in o katerih smo izbrpno poročali, so imeli posledico, da je LNP do nadaljnjega prepovedal vsako javno tekmo na omenjenem stadionu. V nedeljo bi morala biti prvenstvena tekma med SK Železničarjem in ISSK Mariborom, ki je bila določena na igrišču SK Železničarja. Toda LNP je odredil, da mora biti tekma na igrišču SK Rapida. Pri tej svoji odločbi pa LNP najbrž ni računal s tem, da bi se sliči incidenti lahko pripetili tudi na igrišču SK Rapida. S tem so pa računala oblastva, ki tekme kratkoma niso dovolila. V nedeljo 16. t. m. bi se morale odigrati na igrišču SK Rapida pokalne tekme. V smislu razporeda bi igrala SK Železničar: SK Slavija in ISSK Maribor; SK Rapid. Kakor pa smo doznali, oblastva najbrže tudi te tekme ne bodo dovolila. Pri tem se sklicujejo oblastva na to: če mariborski klubi ne smejo igrati na igrišču v mestu, kjer sta rod in varnost bolj zajamčena, s tem večjo verjetnostjo bi se lahko pripetili incidenti na igrišču, ki ne spada v okoliš mariborske mestne policije. Kakor ka-

že sedaj položaj, je LNP z zaporo igrišča SK Železničarja napravil slabo uslugo mariborskim športnikom in je možno, da ne nedolgi spored sploh ne bo mogel veljati, razen če se vse prireditelje prenejo na igrišče ISSK Maribora ob magdalenskem parku.

Medtem pa se bje boj za zeleno mizo. Na zadnji seji Okrožnega odbora LNP v Mariboru je podal ostavko zastopnik Čakovskega SK in kapetan OOLNP Josip Konč, dočim je F. Amon položil svojo funkcijo kot blaginjak OOLNP. Vsa sporna vprašanja v mariborskem nogometu pa bodo skušali razčistiti na anketi mariborskih klubov, ki bo v soboto 15. t. m. ob 20. pri Zamorcu. Anketa bosta prisostvovala tudi delegata LNP. O rezultatih ankete bomo še poročali.

VSAK PO SVOJE

Mož ogleduje otroški voziček, ki ga peje mimo mlada dama:
— Upam, da si bova tudi midva lahko privoščila tako lep voziček, kajne draga ženica?
Žena pa ogleduje mimo vozeči avto: Oh, kakor mi bodo zavidale vse prijateljice.

Deložiranci med sodi

Ljubljana, 15. oktobra
Deložacije pri nas niso več nič posebne. Vendar je treba od časa do časa zapisati ta ali oni primer prisilnega izseljevanja, ker je značilen za naše razmere.

Ze pred tednom, 5. t. m., so na Brdu postavili družino s petimi otroki iz podstrešnega stanovanja na cesto. Proti tej deložaciji sami na sebi ne more nihče protestirati, ker je bila izvedena strogo po postavih, po sodniški. Seveda, kako je prišlo do nje, je nekoliko zanimivejše. Družina, ki jo predvaja delavka, mati petih otrok — najstarejši je star šele 12 let in štirje hodijo v šolo — ni mogla vselej ob mesecu povsem poravnati računa za stanarino. Mati zasluži v tobačni tovarni po 26 din na dan. Oče je že več let na pljučih bolan ter za delo povsem nesposoben. Nihče ne more reči, da sta oče in mati lahko mislela ter da sta si zaradi tega nakopala dolgovce, da so družino postavili na cesto zdaj pred zimo. Dolgovi pa tudi niso tako veliki, da bi si revna družina zaslužila tako veliko pokoro.

Družina se je zalagala pri hišni posestnici tudi s specerijo, ker je bila v hiši trgovina. Ko se je počasi nabral dolg na račun stanarine in živil, ga skrbna prehranjevalka družine ni prenehala redno odplačevati. Toda plačevala je za stanarino, medtem ko je hišna posestnica odpisovala le dolg na račun živila. Tako je družina ostala dolžna stanarino za nekaj mesecev, ne da bi vedela. Dolg znaša 430 din in je zdaj menda poravnana, ker si je trgovka pridržala kuhinjsko kredenco izmed pohištva deložirane družine. Pohištvo so jim zložili na dvorišču na kup. Oče in mati sta pa odšla iskati po predmestju novo stanovanje.

Kako je človeku pri srcu, ko išče stanovanje, deložiran, s kupom otrok, si lahko mislimo. Deložiranci seveda nihče ne ponuja stanovanja, zlasti še, ker se mnogi najemodajalci boje otrok kakor hudih križ. Deložirana družina je končno našla zavetje v lopi Marnove prestravice v Rožni dolini. V lopi med prestavnimi sodi, kjer se nekoliko diši po vinu in kislu. Na tla so položili žimnice in »stanovanje« je bilo opremljeno. Seveda iščejo drugo stanovanje. Kje ga bodo našli? Hišni lastniki pač

morajo hočeš nočeš izbirati med stanovalci. Usmiljenje do revnih ljudi ter neobčutljivost otrok ne odloča, ko gre za to, kdo bo bolj redno plačeval najemnino in katera »stranka« je bolj mirna. Stara pesem, da otroci v revnih družinah niso blagoslov.

Primer te deložacije smo navedli predvsem zaradi tega, da pokažemo, kako pri nas nastajajo odnose s širjo barakarske kolonije.

Burna noč v zidnici

Novo mesto, 13. oktobra.

Dober streljaj za Birkno vasio se na desno vrste lepe vinske gorice. Višje in nižje pa po teh goricah, ki se vlečejo tja do Uršnih sel, stoji male lične zidance in tudi stanovanjske hišice. Lega gorice je prav lepa in vsi vinogradi so obrnjeni proti vzhodu. Če ni ravno izredne slane, toče ali deževja, obrodijo ljubinska trta izredno bogato, kajti vmes je precej trt, tkzv. samorodnic, ki obrodijo večino prav obilno. Za naše vinske bratce je letošnja vinska letina prav dobra. Samo količine ni one, kakor so pričakovali.

Stara je stvar, da vsak vinogradnik ali pa lastnik vsaj male parcele mešane trsa rad postreže žejnemu popotniku s kupico kipečega pridelka ali pa ga celo povabi na pokušnjo, kar se rado zavleče. O taki pokušnji bi znala precej povedati tudi pos. Bojanc Janez in njegova žena Marija iz Uršnih sel. Oba je namreč povabila v svojo zidnico pos. Fink Jera. Poleg omenjenih dveh in Jerinega sina Jožeta so se udeležili pokušnje še Klobučar Jože, Škedelj Janez in več drugih. Ob sladki kapljici in tečnem prigrizku so postali kmalu židane volje in na koncu ze nihče več ni mogel kontrolirati svojih ognjevitih besed. Posebno oster in zbadljiv je postal Jože, sin gostiteljice, ki se je s pikrimi besedami spravil nad Bojancu in sicer radi ključa od zidnice, — njegova mati je bolj zapala Bojancu, kakor pa njemu. Za Jožeta pa se je potegnil njegov prijatelj Klobučar in tako sta v zidnici kmalu nastala dva nasprotna si tabora. V trenutku so bili vsi moški oboroženi s koli, potem so se pa sprjeli.

Med divjim vpitjem so se mešali ženski kriki in stokanje ranjenih. Splošno zmeš-

zal prinčeve interese s svojimi, da je treba rešiti oba ali pa oba skupaj uničiti.

— Tako, tako, torej Herzoga še za nameček, — je dejala hladno gospa Desvarennesova. — Toda kako?

— Glejte, — je dejal Cayrol, — delnice, ki jih je dvignil Herzog pod zaščito prinčevega podpisa, so bile vloge vlagateljev. V času, ko se je »Credit Universel« selil v novo poslopje, so pomotoma prenesli tja tudi te delnice. Zadostuje, če delnice nadomestim. Princu vrnem potrdilo in s tem zabrišem vsako sled te mučne zadeve.

— Toda številke teh delnic ne bodo več iste, — je dejala gospa Desvarennesova, vajena strogega reda v denarnih zadevah.

— Ta izprememba se da pojasniti s prodajo pri porastu in nakupom pri padcu. Delničarji ne bodo ničesar sumili, če jim pokažemo dobiček. Razen tega si pa pridržim pravico kot član upravnega sveta razglasiti Herzogovo sleparijo, pri tem pa pustiti prince Panina ob strani, če bodo moji delničarji pritiskali na to. Sicer pa, zanesite se name, jaz prevzamem skrb, da bo Herzog zasačen na tem, da se skrivra za hrbet nekoga drugega. Moja nesposobnost in predolga zaupljivost napram temu možu je deloma kriva te nesreče. Iz vaše zadeve napravim svojo in znala ga bom prisiliti, da nam vrne to, česar se je polastil. Se nočjo odpotujem v London. Imam na razpolago vlak, ki odhaja ob pol dveh in s tem se odpeljem. Naglica je v takih primerih prvi pogoj uspeha.

— Hvala, Cayrol, — je dejala gospa Desvarennesova.

nesova prijazno. — Ali sta prišla princ in moja hči?

— Da, Sergej je neomajen. Toliko moči mu nisem prisojal.

— Ah, kaj ga pa briga to, kar se godi! — je vzkliknila gospa Desvarennesova. — Mar on pri tem kaj trpi? Kaj šel! On dobro ve, da bom delala, kakor sem doslej, da bom podpirala njegovo pravilnost in nosila stroške njegovega razkošja. Lahko se bom smatrala za srečno, če bo spametovan po teh bridkih naukih nehal brskati po tujih blaginjah, kajti v tem primeru bi bila brez moči in ne mogla bi ga rešiti. Če je nas že spravil v nesrečo, bi nas lahko tudi pustil umreti v sramoti. Gospa je vstala in oči so se ji zaliskrile od teze. Dolgih korakov je jela hoditi po sobi.

— Ah, ta podlež! Le kdaj bo moja hči nehala postavljati se med njega in mene...

Ob strašni kletvi je izgovorila te besede. Cayrol, Marechal in Peter so se spogledali. Vsem je šinila v glavo ista misel, strašna, grozna. V silni jezi je bila sposobna ta brezmejno ljubeča mati in energična žena tudi moriti. Vsi so to uganili in bili so prepričani o tem; kot prived jim je stopil pred oči okrvavljeni Panin.

— Ali se spominjate, kaj sem vam dejal nekega dne? — je zašepetal Marechal obrnjen h Cayrolu. — Ali vidite rablje, bodalo, kanal Orfapo?

— Pred mirno ene take ženske bi dal prednost sovražstvu desetih mož, — je odgovoril Cayrol.

— Cayrol, — je dejala gospa Desvarennesova.

po kratkem razmišljanju, — samo od vas je odvisna ta borzna operacija, o kateri ste nam prav kar pravili, kaj ne?

— Da, samo od mene.

— Storite jo torej hitro, pa naj stane kar hoče. Upam, da se ta vest še ni raznesla.

— Nihče ničesar ne sluti. O tem še nisem govoril z živo dušo, razen s svojo ženo seveda, — je pripomnil naivno tako, da se je Peter moral zasmejati.

— Seveda, — je nadaljeval, midva z ženo sva vendar nerazdružna celota.

— Kaj vam je rekla na to? — je vprašala gospa Desvarennesova in se vprašujoče osrila na Cayrola.

— Če bi bilo šlo zame, bi ne mogla biti bolj vznemirjena. Ona vas tako ljubi, milostiva, vas in vaše najbližje! Lepo me je prosila, naj storim vse, kar je v mojih močeh, da odvrnem princa od tega nesrečnega koraka. Solze so se ji lesketale v oči in zares, če bi se vam ne hotel oddolžiti v globoki hvaležnosti, bi storil to samo zato, da bi ji napravil veselje. Priznam, da sem bil globoko ginjen... Zares, to drago dete ima zlato srce.

Marechal je izmenjal pomemben pogled z gospo Desvarennesovo, ki je potem stopila k bankirju in mu sklenila roko, rekot:

— Cayrol, vi ste poštenjak!

— Vem, — je odgovoril Cayrol in se nasmejal, da bi prikri svoj glasnost, — zame se lahko

GEORGES OHNET:

SERGEJ PANIN

Na Cayrolov migljaj je Marechal odšel. Tajnik je stopil h gospe Desvarennesovi, ki je bila prišla s Petrom in se ustavila v bankirjevem kabinetu. Ta čas, ko je šla v salonih sijajna svečanost svojo pot, so se odigravali veliki dogodki in v kabinetu so se zbrali glavni udeleženci. Ko je vstopil Marechal, je izgovorila gospa eno samo besedo:

— Cayrol?

— Evo ga, — je odgovoril tajnik.

Cayrol je hitro pristopil h gospe Desvarennesovi.

— No, — je vprašal ves razburjen, — ali imate kakšno vest?

— Peter je pravkar prispel iz Londona, — je odgovorila. — To, česar smo se bali, se je zgodilo. Herzog je dal za kritje denarne operacije, tvegane z mojim zetom, onih deset milijonov v delnicah »Credita Europeen«.

— Ali mislite, da je Herzog pobegnil?

— Nikakor ne. On je močnejši od vseh teh okolnosti; vrnil se bo. On dobro ve, da pomeni osramotitev princa sramoto doma Desvarennesovih. On je čisto miren.

— Ali je mogoče rešiti enega brez drugega? — je vprašala gospa Desvarennesova.

— To je izključeno. Herzog je tako dobro pove-

„Dom miru in blaženosti“

V Heiderabadu v Indiji je nastala nova sekta, v kateri so same ženske

V glavnem mestu dežele nisama hajderabadskega so nastali resni nemiri zaradi zakonske stavke žen, ki so se dale premotiti novemu preroku Bhaaju Lekhraju. Sekta, ki šteje nekaj nad 500 članov, samih len razen ustanovitelja in vodje, ima mnogo obetajoče ime »Om Mandhik«.

Nizam heiderabadski

Dokler so bile njegove privrženke same, so imele samo sitnosti s starši, ki jih hočejo omožiti in ki se upirajo misli, naj

bi ostale samice na ljubo preroku, o katerem sploh ne vedo, kdo je in kaj hoče. V Indiji se može dekleta zelo zgodaj. Odrasla dekleta kmalu izgube možnost omožiti se kolikor toliko dobro. Toda tam, kjer so se dale zakonske žene premotiti tako daleč, da so položile zaoblubo celbata, so nastale mnogo hujše ovire in konflikti z zakoni. Kakor božji oče haarmahliki zamorcev je ustanovil tudi prerok Lekhray s prispevki svojih privrženek skupen dom, kamor se zatekajo vse žene, ki jim preti pritisk sorodnikov, da bi prelomile svojo zaoblubo.

Oblasti so prisilile novega Mesijo na prošnjo prizadetih, da bi dovolil zakonskim možem v Domu miru in blaženosti vsaj oblake ob določenih urah. Tu se je pa pokazalo, da so privrženke strožje od učitelja. Zakonske žene so se namreč odločno uprle zahtevi, da bi odpre svojim možem vrata doma. Može so sicer zmagali v prvem kolu tekme s prerokom s pomočjo oblasti, toda stroge Amazonke so zasedle vrata doma ter zabranile dostop možem, očetom in drugim, ki so jih hoteli prisiliti, da bi se vrnil k svojim domačim ognjiščem. Končno sta se obe strasti, ki čuvata Dom miru, da bi vanj ne vdrli moške, namreč zakonske žene, s drugi strani pa zakonski možje, ki pazijo, da bi v dom vsaj ne prišle nove privrženke preroka Lekhraya, dejansko spopadli tako srčno, da je letelo z obeh strani kamenje.

Bitko je odločila policija in slediti bi morala mirovna konferenca. Ker so se pa ortodokse privrženke Lekhrayeva nauka odločno uprle zahtevi, da bi poslane delegacije iz Doma miru, je moral nazadnje posredovati maharadža in on je ukazal, da mora biti dom v treh dneh izprazen. Preroka so zaprli kot talca in on mora jamčiti, da bodo njegove privrženke izpolnile ta ukaz.

šved mongolski knez

Franc Avgust Larsen, beli vazal mandžurskega cesarja

Daljni vzhod se trese v temeljih, države se rušijo in nastajajo nove, vlade se menjavajo čez noč in iz dneva v dan izginjajo poteze, ki so jih bila začrtala stoletja. Toda mongolske kneževine Inčan se te izpremembe ne niso dotaknile, čeprav so se menjali gospodarji. Inčanski knez je bil še pred leti vazal živega Buddhe Hutuktu, tretjega v vrsti budističnih dostojanstvenikov in zdaj najvišjega dostojanstvenika lamaistične cerkve, ko sta dalaj-lama in taši-lama umrli. Potem je bil vazal japonske lutke na mandžurskem prestolu cesarja Puja. Inčanski knez pa ni Mongol niti Kitajec ali Mandžurec, temveč šved Franc Avgust Larsen. Njegova zgodba in zgodovina njegove kneževine spadata med najzanimivejša poglavja Daljnega vzhoda.

Larsen je zapustil pred 45 leti Švedsko. Bilo mu je 23 let in poslali so ga v Mongolijo kot misijonarja. Sedem let je poskušal oznanjati krščanstvo, obenem se je pa učil spoznavati deželo in njeno prebivalstvo. Ni je pridobil kot apostol, zato so pa pridobile neskončne daljave Mongolije njega. In slednjič je opustil brezplodno prizadevanje, postal je trgovec s konji in potrebnimi stvarmi stepnega življenja, klatil se je po stepah, se sprijateljil z njenimi prebivalci ter prispel v kraje, kamor je bilo prepovedano prihajati belokožcem in kjer je počasi obogatel. Njegove karavane so bile stalno na poti med Urgo in Kalganom.

Postal je posredovalec in podjetnik na debelo, ustanavljal je skladišča in agencije, poglavarji plemen so prihajali k njemu kupovat plemensko živino za pomladitev svojih čred, pa tudi na posvetovanja o raznih sporih in načrtih. Larsen je vodil trgovino z volno in krznom, obenem je bil pa svetovalec popotnikov in trgovcev. Končno ga je pritegnil k svojemu dvoru Bogdo Genen, častihlepi Hutuktu. Ko je postal leta 1911 Bogdo Genen vladar samostojne Mongolije pod ruskim protektoratom, je postal Larsen mongolski knez.

K naslovu si je pa moral sam pridobiti kneževino in kakor se je izkazalo pozneje, to ni bila lahka naloga, čeprav je zadostovalo zasedati in obdelovati kos zemlje brez gospodarja, ker so v Mongoliji samo vodnjaki skupna last. Larsen si je izbral, toda na njegovem »gospodarstvu« so divjali snežni meteži vsa dolga zima, poleti je pa strašno pripekalo sonce. Lahko je lovil divjačino kolikor je hotel, toda pozimi so prihajala za njo iz širnih gozdov krdela volkov. Navzlic temu se je izkazalo, da je izbral Larsen srečno. Na svojih zemljiščih je našel ležišča zlata in začel je pridobivati zlato s pomočjo ruskega in francoskega kapitala, ki je jamčil podjetju tujo zaščito. Polagoma se je podjetje širilo in Larsen je imel zaposlenih 10.000 kuljev. In v začetku svetovne vojne je bil že pravi mogotec.

Potem je prišla ruska revolucija. Mongolijo so potegnili v vojno, preko nje sta šli rdeča in bela armada, potem je pa prišel liki vira baltički baron Ungern-Sternberg, ki je ustanovil v zapadni Mandžuriji, v Mongoliji in v Džungarski za nekaj časa močno vojaško državo ter se dal proglasiti za vtelesenje boga vojne. Larsen je postal eden njegovih prvih svetovalcev, toda zato je moral globoko poseči v žep in izdatno podpreti Ungern-Sternbergovo pustolovščino, ki se je zaključila s pustolovščino smrtjo v ruskem ujetništvu. Pred pohodom sovjetske vojske v Zunanjo Mongolijo je moral bežati z drugimi Sternbergovimi dostojanstveniki tudi Larsen. Rešil je le neznanet del svojega premoženja. S tem in s počitko zvestih ljudi se je znova zatekel v daljne kraje severozapadnega Inčanskega pogorja, kjer je ustanovil živinorejsko farmo. Redi zlasti ovce, za dom mu pa služi zapuščen lamaistični svetišče, ki ga je za vsak slučaj obzidal. Tu živi življenje modrih ljudi daleč proč od šumnega sveta in čaka smrt. Kraj je preveč siromašen, da bi mu mogel kdo zavirati to življenje.

Najbližji sood je več milij daleč. Farma

daje mleko, sir in meso, nekaj se pa pripelje iz Mandžukua, čeprav je do Kalgana na konju zelo daleč. Včas se pojavijo na obzorju jezdec in to pomeni za farmo praznik. Mandžurski cesar Pui ali kakor se v prestolnici Hsinkinu oficijelno imenuje Kan Teh, je bivšemu misijonarju svečano potrdil, da mu je do smrti izročena kneževina Inčan seveda pod mandžurkim protektoratom. In beli knez je v svoji doželi zadovoljen. Samo onkraj je še kronil iz nje po svetu, pred tremi leti se je napotil na Japonsko in še dalje na Filipine. Toda takrat je izjavil v Manili ameriškega novinarja, da je že sit vseh dobrot in lepote sveta, da se mu sploh noče več domov na Švedsko in da upa, da bo dočkal smrt v svoji kneževini v Mongoliji.

Cesar Pu-I

ževina Inčan seveda pod mandžurkim protektoratom. In beli knez je v svoji doželi zadovoljen. Samo onkraj je še kronil iz nje po svetu, pred tremi leti se je napotil na Japonsko in še dalje na Filipine. Toda takrat je izjavil v Manili ameriškega novinarja, da je že sit vseh dobrot in lepote sveta, da se mu sploh noče več domov na Švedsko in da upa, da bo dočkal smrt v svoji kneževini v Mongoliji.

Vprašanje zvezdne energije

Na letni konferenci za teoretično fiziko, ki je bila letos v Washingtonu pod pokroviteljstvom washingtonske univerze in Carnegievega zavoda, se je mnogo debatiralo o tem, odkod dobivajo zvezde svojo energijo. V debato so posegali na eni strani astrofiziki, proučujoči notranji sestavi zvezd, kakor S. Chandrasekhar, B. Strömger, T. Sterne itd., na drugi strani pa fiziki, ki se pečajo z raznimi vprašanji na klarne fizike, med njimi H. Bethe, G. Breit, G. Gamow, von Neumann in A. Tuve.

Izraženih je bilo več zanimivih naznanj o izpremembi jedra kot o enem izmed virov zvezdne energije. Po tako zvani »Aufbauhypotesi« nastajajo v notranjosti zvezd neprestano težje vrste iz lažjih, vodika in helija. Tako naj bi se sproščala dostojna množina energije, da si moremo pojasniti izgube, nastale po izžarjevanju. Da to niso neznatne izgube, nam dokazuje že sonce, ki izžari vsako minuto 250 milijonov ton gnozte ali 36 milijard ton v enem dnevu. Weizsäcker si je zamisljal izpremembo k izžarjevanju energije vodečih pavin tako, da se helij spoji z vodikom v lahki izotop, ta pa razpade na težki izotop helija in energijo. Ta domneva pa ni pravilna, ker so atomski jedra obeh novo nastalih izotopov nestalna in izločajo težke partikule. Za to govore vsaj novi poskusi. Druga možna domneva za nastanek težkih prvih iz vodika in helija zahteva večjo stalnost lahkega isotoka beryllia, česar pa zopet poskusi niso potrdili.

Zato je verjetno, da se pri trojnem spajanju dveh protonov iz alfa delcev (s helijevim jedrom) spoje vsi trije delci in ustvari drugo lahki izotop beryllia. Ta sicer tudi ni bil pripravljen poskusno, pač so pa tu izvestni znaki, ki kažejo na to, da bi utegnil imeti stalno jedro. Tak bi moral biti začetek izpreminjanja lahkih prvih v težje. Tudi verjetnostni računi na trojni

spojitvi slonečih reakcij dokazujejo, da bi se v razmerah, vladajočih v notranjosti zvezd, sprostiti dovolj energije, da bi nadoščeala izgubo energije z izžarjevanjem. Solneče izgube z izžarjevanjem bi mogla pojasniti reakcija, pri kateri se dva atoma lahkega vodika spremenita v atom težkega vodika; pri tem se sprosti energija. Od solneče svetlečje zvezde pa potrebujejo močnejše vire energije za svojo izžarjevano energijo.

Novo zdravilo proti pneumoniji

Zdravniki se že dolgo zanimajo za mnoge sintetične organske spojine, ki specifično učinkujejo na razne nalezljive bolezni. Toda ta takozvana kemoterapevtska zdravila se zaenkrat niso posebno dobro obnesla, zlasti ne pri bakterijskih infekcijah. Pred dobrimi tremi leti je prišel z veliko reklamo v promet nemški preparat

prontosil, kemični sulfamilamid, ki se je obnesel proti nekaterim streptokokovim okuženjem, recimo po porodih ali splavih, pri gnojnem vnetju možganske mrene in podobno. Zdaj se pa zopet oglašuje v angleškem strokovnem listu »Lancet« dr. L. Whitby, ki že dolgo proučuje zdravilne učinke organskih spojin. Angleški učenjak pravi, da ena izmed njih, označena kot M & B 693, specifično in očitno napada pneumokoke, mikrobiale povzročitelje človeške pneumonije. Kompletirana sintetična spojina nudi baje popolno zaščito proti pneumokokom tipa I. VII. in VIII. dobro zaščitno sredstvo je pa tudi proti tipom II, III. in V.

Lepe uspehe so dosegli s tem sredstvom baje že tudi štirje drugi angleški zdravniki. Zlasti se omenja primer neke bolnice, stare gospe, ki jo je mučila huda pneumonija in ki je bil pri njej točno ugotovljen pneumokok tipa III. Ko je štiri dni uživala novo zdravilo je popolnoma ozdravela. Novo zdravilo napada posebna omota, v katerih so vgneženi pneumokoki.

Človeško telo se izpreminja

Odrasli in otroci dobivajo večje glave in noge, okostnjaki dojenčkov se pa krčijo

V zadnjih desetih letih zasedajo znanost izredno naglo izpremembe človeškega organizma. Antropologi in biologi skušajo najti ozadje teh izprememb, kajti od njih bo odvisna zunanost bodočega človeka. Združene klobučarje v Londonu je imelo nedavno občni zbor, na katerem se je najprej govorilo o tarifah in tekočih zadevah, potem je pa prišla na vrsto debata o rezultatu statističnih podatkov, ki so spravili zbrane klobučarje povsem iz ravnotežja.

V zadnjih osmih mesecih so izmerili okrog 15.000 človeških glav. Iz teh mer se izračuna standardna velikost, na katero se morajo ozirati pri izdelovanju pokrival. Izkazalo se je, da so morali najpogostejši format klobuka št. 7 povečati za polgradi centimeter. Predsednik združenja je ugotovil, da so klobučarji v zadnjih dveh letih povsod opazili, da dobivajo ljudje večje glave. Prej so delali klobuke velikoma 6 1/2. zdaj se pa ta velikost sploh ne zahteva in klobuki se začenjajo povprečno pri velikosti 7 1/2. Od kod ta pojav? Laik bo morda lahko našel pojasnilo. Morda se zdaj človek drugače pokriva, kakor se je pokrival v starih časih. Ali pa ima gostejše lase? Končno je pa vse podvrženo modi in v tem bo morda odgovor na vprašanje, zakaj dobivajo ljudje večje glave. Prof. dr. E. Parsons z antropološkega oddelka bolnice sv. Tomaža v Londonu je pa drugačnega mnenja.

Že več let opazujem znatno povečanje prostora med ušesno kotlino in najvišjo točko lobanje. In povprečne sila so se premaknile še očitneje, če primerjam velikost glav svojih najboljših dijakov iz časov pred 10 in 20 leti s sedanjimi. Pri tem se zdi, da raste lobanja ne samo v višino, temveč tudi v širino; človeška glava postaja ne samo višja, temveč tudi širša.

Podobna mnenja se slišijo tudi iz vrst tovarnarjev obutve, ki ugovarjajo, da so ženske noge daljše in širše, kakor so bile pred 10 leti. Čevlji št. 36, nekdo ponos žensk, so skoraj izginili iz prometa večine

evropskih držav in tudi v Ameriki. In celo povprečna velikost, za katero je dolgo veljala številka 37, se vedno bolj pomika proti številki 38 do 38 1/2. Pa tudi tu ne nosi odgovornosti moda, ker gre zopet za čisto fiziološke izpremembe. O podobnih izpremembah govori tudi oblacična industrija, posebno pri otroških oblekah. Izkazalo se je, da je treba v zadnjih štirih, petih letih računati s čisto drugačnimi merami za deklice in dečke, kakor pred 10 leti. Otroci so zdaj večji, na drugi strani pa bolj sloki.

Zanimivo je pa, da vidimo pri dojenčkih nasproten pojav. Dočim dobivajo odrasli večje glave in noge in dočim so dečki in deklice od 6 do 16 let večji, so prišli otroški zdravniki do spoznanja, da imajo tudi dojenčki večje glave in ude, da se pa okostnjaki v celoti krčijo. Veda, ki ji načeljuje prof. dr. Parsons, pravi k temu, da res nastajajo v zadnjih 10 letih izpremembe v proporcijah človeškega okostnja. ka in učenjaki skušajo pojasniti, od kod ta pojav. Zaenkrat domnevajo samo, da izvirajo izpremembe v človeškem telesu iz drugačne prehrane, v kateri je posvečena večja pozornost vitaminom. Toda kakšen bo človek okrog leta 2.000? Ali bo imel veliko glavo, velike roke in noge, telo pa kakor drog? Sedanja veda o hormonih je napredovala že tako daleč, da se bodo dale preprečiti večje izpremembe človeškega organizma. Zato se ni treba bati, da bi bil bodoči človek brez zob in las, čeprav je znanstveno ugotovljeno nagnjenje telesa k temu, da bi postali zobje stasoma odveč in da bi jih človek sploh ne imel! Potem bi izgubili ljudje tudi lase, kajti med zobmi in lasmi je posebna, doslej še neraziskana zveza. Tudi tu bo najbrž posegla vmes veda o hormonih, ki s posebnimi injekcijami preprečuje izpadanje las in lahko omeji tudi izgubo zob.

Veda bo torej mogla obvarovati človeka bridke usode, da bi hodil v letu 2.000 po svetu kot brez zob in plešasto strašno — seveda če ne postanejo brez zobe čeljusti in plešaste glave dotlej pojem največje lepote.

Duff Cooper

Kmalu po konferenci štirih sil v Monakovem je odstopil eden najplivnejših mož angleške vlade, prvi lord admiraltete odnošno mornariški minister Duff Cooper. Chamberlainu je poslal kratko pismo, ki v njem pravi, da se ne strinja z zunanjo politiko njegove vlade. Cooper je star še le 48 let, pa že pozna večino angleških ministrstev, saj je skoraj v vseh delal. On je potomec stare škotske plemiške rodbine. Po materi je v sorodu z vojvodo škotskim Fife. Finačno je povsem neodvisen in veliko premoženje mu je omogočilo znatno razširiti delovanje. Študiral je v Oxfordu zgodovino in že takrat si je v duhu začel življenjsko pot.

Po dovršenih študijah je vstopil v diplomatsko službo. Svetovna vojna ga je našla v zunanjem ministertvu in njegovi predstojniki so se zelo čudili, ko je odločil svoje mesto ter prešel na diplomatsko in pravno fronto. Služil je pri gardnih nadzirljkih, in Distinguishted Service Order, odlikovanje za zaslug, drugo v vrsti največjih odlikovanj za junstvo, izpušuje njegovo pripadnost k bojevrtnim iz svetovne vojne. Po vojni se je vrnil na svoje mesto v zunanje ministertvo. Bilo mu je 38 let, ko je postal finančni tajnik vojnega

ministertva. V politiko je posegel pred sedmimi leti, ko je moral Baldwin postaviti kandidata proti opozicijsalni skupini svoje stranke v važnem Westminsterem okraju. Moral je pa opustiti svojo namero, da bi nastopil tam osebo, ker njegovi prijatelji niso hoteli, da bi se vlačilo njegovo ime po dnevnem tisku.

Čeprav novinec v politiki, je dosegel Duff Cooper pri volitvah sijajno zmago. Preko finančnega oddelka v vojnem ministertvu in finančnega oddelka ministertva državnega zaklada je prišel Cooper leta 1935 kot Halifaxov naslednik na čelo vojnega ministertva in kot tak je v parlamentu utemeljil nujnost, da se mora Anglija oborožiti tako, da bo v bodoče igrala prvo vlogo med evropskimi vesilami. Lani v maju je prevzel mornariško ministertvo. In med krizo pred konferenco v Münchnu se je večkrat čutilo njegovo prizadevanje, da bi zavzela Anglija odločno stališče proti razkrojanju CSR.

Beethovnova oporoka

Beethoven se v svoji oporoki bridko pritožuje, da ga sodobniki niso razumeli. Redkobesedni zagrenjeni genij je ob zatonu svojega življenja zaupal papirju misli, ki jih ni nikoli izgovoril. Med drugim pravi: Delati dobro, kjer je to mogoče, ljubiti svobodo nad vse, resnice nikoli ne zatajiti, niti na prestolu ne, to je človeku in svetu potrebno. Živite srečno in ljubite me, ker sem to od vas zaslužil, saj sem pogosto v življenju razmišljal o tem, kako bi vas osrečil. Oh, vi ljudje, ki me smatrate ali proglašate za sovražno zakrnjenega, koliko krivice mi delate. Odkrito rečeno, vaša ljubezen do umetnosti me navzlic temu zelo veseli. Kako vesel sem, da vam bom lahko koristil še v grobu.

Beethovnova pogreba se je udeležilo okrog 20.000 ljudi. Nekaj dni po pogrebu so pa še prodajali na dražbi njegove rokopise. Cela partitura Pete simfonije je bila izklicana za 3 celine in 45 krajcarjev, fragment iz Egmonta za 50 krajcarjev, verna fuga za kvarteto pa za 30 krajcarjev.

Letečih torpedov ne bo

Ameriška častnika R. Ernest Dupuy in George Fleking Elliot pravita v svoji knjigi »Če bi prišlo do vojne, da o uporabi s pomočjo radija upravljenih letečih torpedov ne more biti govora. So letala brez pilotov, ki jih vodi na kratke razdalje s pomočjo radija in jih pripeljejo tudi nazaj na zemljo, toda navedeno se tako letala poskušajo, ko se spuščajo na tla, če pa častniki v bombardiranih letalih še vedno nalozijo na velike težave pri strojanju v dobro in vidno tarčo, kako naj bi vzmali milij oddaljeni radiooperator točno povedal, kdaj je njegovo letalo-robot pravilno nad ciljem? Pomislite, kako lahek cilj bi bil leteči robot za protiletalske topove in lovska letala. Tako letalo bi ne bilo močno protinapada, ne moglo bi se iz-

ogniti nevarnosti, o kateri bi niti ne vedelo, da se bliža.

Pomisliti moramo tudi, da bi bila taka letala zelo draga. Zakaj bi torej ne posadili v letalo pilota in mu ne dali možnosti delati resnično škodo? Končno bi pa lahko vse prizadevanje okrog letečih torpedov enostavno prekrizale močne radijske motnje, povzročene kot obrambno sredstvo.

Kako Kitajec vidi in čuti

Priobčujemo odlomek iz zelo zanimive knjige »Moj narod in moja domovina«, ki jo je napisal Kitajec Lin Jung. Pesnika Pearl S. Buckova pravi o tej knjigi, da je najbolj verno in najučinkovitejše delo o Kitajski. Pisatelj je odkril svetu svojo domovino in svoj narod tako, kakor se nihče pred njim. V primeri s tujim opazovalcem ima Kitajec nedvomno eno prednost, da je namreč Kitajec in kot tak ne gleda samo z dušo, temveč tudi s srcem in ve, da je kri, ki mu kipi v žilah, zdaj od ponosa, zdaj od strahu, kitajska kri, skrivnost vseh skrivnosti, skrivajoča v svojem blokiemnem sestavu vsaj preteklost in bodočnost Kitajske, ves njen ponos in sramoto, vso slavo in tragiko.

Kitajec se je morda naučil igrati angleški nogomet, toda nima ga rad. Naučil se je morda ameriške žilavosti, toda vse se v njem upira temu. Morda se je naučil ravnanja s pritiskom, toda pritisk se mu gnusi. Tudi ob Schubertovi melodiji in Brahmovskih pesmih sliši vedno odmev pradednih narodnih popevk in lirskih selank orientala, tako mlilih in dragih njegovemu sluhu. Kitajec prouči vse lepote zapada, toda vrne se zopet na vzhod, kajti čim je star 40 let, zmaga v njem orientalska kri. Zgleda svojega očeta s svilenlo kitajsko čepico na glavi in brzo odloži zapadnjaško obleko ter glave zopet v svojo kitajsko haljo, kajti šele v nji se njegova duša pomiri. Ne more več razumeti, kako je sploh mogel nositi zapadnjaško obleko. Tudi za nogomet se ne navdušuje več, pač pa začne gubiti kitajsko zdravstvenje, rad hodi po murvih poljih in bambusovih gajih. Toda to ni izprehod po naravi, kakor pravijo Angličani, temveč orientalsko guganje, koristno duši in telesu. Beseda telovadba mu je zepetna. Čemu neki telovadba? Smešna zapadnjaška ideja. Že sam pogled na odrasle ljudi, hiteče po polju za žogo, ga silijo v smeh. Se bolj smešno se mu pa zdi zavijati se v vročih poletnih dneh po igri v tople jopice. Čemu to mučenje?

Kitajec se zamisli in spomni, da je to nekoč tudi njega veselilo, toda takrat je bil še mlad, nezrel tako, da prav za prav sploh ni bil on. To je bila samo trenutna zaletavost. Kitajec za sport ni navdušen. On je na svetu za nekaj drugega, za poklone, za mir in pokoj, ne pa za dogomet, prtič in modne obleke. Včasih si misli same sebe kot prasca, zapadnjaka pa kot psa. Pes napade prašiča, ki pa samo za runka, večkrat čisto mirno. On celo hoče biti prašič, pravi prašič, saj je to tako udobno. In pes niti malo ne zavida tega, kar ima. Njegova edina želja je, da bi ga pustil pri miru.

Lev na ulici

V Wilwoodu, New Jersey, je ušel lev iz kletke v menažeriji. Na cesti je napadel in raztrgal nekoga Japonca. Nato je dve uri divjal po ulicah, kamor se ni upal stopiti nihče. Končno se je levu približal policist in ko ga je žival hotela napasti, ga je ustrelil z revolverjem.

Še enkrat poštni krajevni leksikon

Odgovor na članek z dne 1. tm. »Leksikon, ki niso leksikoni itd. — Prav zares me veseli, da stvarni kritik »Poštnega krajevnega leksikona« ni našel nobene napake, ki bi bila res omejevalna vredna. Če pa kritik ni stvaren, potem pač njegovi kritiki nihče ne more zaupati. Kritiki našteje tri planinske koče, ki v leksikonu manjkajo in tri neznamne napake v pisanju krajevnih imen, ki niso v resnici nobene napake, kajti: zakaj se piše ta pošta Radakovići in Gradac v Beokrajini, ve in pove pošta direkcija v Ljubljani; prav tako je za pisavo imena Slovenjgradec odločila kr. banska uprava v Ljubljani.

R—y, ki se je spodtaknil v poštni leksikon, kateri je v resnici poštni krajevni leksikon, je opazil v »Dodatku« samo kratki pregled poštnih tarif, ki jih hoče imeti od začetka do konca (za kar bi bilo treba kar posebne knjige!). Brez dvoma ima članek svoje posebne namene, ko sklepa svojo zelo površno kritiko z besedami: »Poslovni človek, ki je za leksikonke žrtvoval 100 din ... — in ki pričakuje, da bo našel v njem vsaj najpotrebnejše dodatke, bo razočaran in bo knjigo kot nepopolno odložil. — Zaradi nekaj neznatnih manjkajočih imen — vsa knjiga za nič! — Zaradi nekaj dozdavnih pomanjklivosti v dodatku — ves dodatek za nič! To je stvarna kritika!«

Pirc Franc.

Kako je bila prebita solunska fronta

Predavanje udeležence zgodovinskih bojev komandanta 39. pešpolka v Celju polkovnika Dragoljuba Mihajlovića

Ljubljana, 15. oktobra

Včeraj smo kratko poročali o proslavi 20letnice proboja solunske fronte, ki jo je priredila v četrtke zvečer sreska organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani v veliki dvorani Kazine, kjer je predaval komandant 39. pešpolka v Celju polkovnik Dragoljub Mihajlović o proboju solunske fronte.

Predavatelj je opisal zgodovinske boje izprčno, nazorno in stvarno, da so mu poslušalci sledili ves čas z veliko pozornostjo. Polkovnik Mihajlović se je tudi bojeval na solunski fronti in znanu mu je marsikaj, kar doslej še ni bilo primerno osvetljeno. Iz predavanja posnemamo naslednje podatke.

KAKOR PTIC FENIKS...

Naša vojska je izvojevala prvo odločilno zmago 1. 1914 v svetovni vojni na Ceru, a čez tri mesece zopet premagala sovražnika v slavni kolubarski bitki. Pol drugo leto se je borila povsem osamljena na balkanski fronti, da se je morala, napadena od treh strani, umakniti čez albanske gore. Toda že v začetku 1. 1916 je že zopet zbirala svoje sile na Krku, ter je bilo kmalu pripravljenih za boj šest pešadijskih in ena konjeniška divizija, 150 tisoč bojevnikov. Poleti 1. 1916 so se zopet junosko bojevali na solunski fronti in ostalo jih je sposobnih za boj samo 50 tisoč. Toda kakor ptic feniks je srbska vojska zopet vstala od mrtvih. Čez nekaj tednov so se začeli vračati vojaki iz bolnic neposredno v strelske jarkove. Tedaj pa je začela prihajati naša vojska pomoč, prihajali so prostovoljci iz Rusije in Amerike. Vojska se je nadaljevala... Polna tri leta je prenašala naša vojska nadčloveške napore ter trpljenje, kar je končno rodilo uspehe, ki se jim je čudil ves svet. Komaj poldrug mesec od začetka solunske ofenzive so zavirale zastave naše vojske na obalah Save in Dunava.

ZA VEZNIKI SO SE ZAVEDLI POZNO

Naše poveljstvo, ki mu je stal na čelu regent Aleksander, je imelo silno težko nalogo, da je vojska prestala v treh letih strašno boje in da je bila rešena solunska fronta, ki so jo vezniki nameravali opustiti, ko je bila Srbija zasedena in ostanki njene armade potisnjeni v Albanijo. Zavezniški solunski fronti niso pripisovali posebnega pomena in zato so tudi pustili srbsko vojsko osamljeno, da je morala pretrpeti Kalvarijo v albanskih gorah. Ideja, da opuste solunsko fronto, je najprej izšla iz angleškega vojnega ministrstva, pozneje so se je oprijeli tudi v Franciji in Italiji. Da pa je bila solunska fronta neobhodno potrebna, dokazuje sama solunska ofenziva: brez nje bi bila vojna podaljšana še na 1. 1919. Začetek konca se je začel na solunski fronti. Iz vojnojanja sta bili izločeni Bolgarija in Turčija, Avstrija je pa dobila tako močan udarec, da si ni mogla več opomoči. Zveze Nemčije z vzhodom so bile pretrgane, ogromni rezervoiri življenjskih potrebščin so bili ločeni od nje in tudi rezervoir ljudstva za vojaštvo je sploh. Tako je bila tudi Nemčija prisiljena, da zaprosi premirje.

MOČ ZAVEZNIŠKIH IN SOVRAŽNIH VOJSK

V začetku ni bilo na solunski fronti skupnega poveljstva; poveljniki zavezniških armad so se sporazumevali prijateljsko. Končno se je pokazala nujna potreba skupnega poveljstva; naša vojska pa ni mogla zahtevati glavnega poveljstva, ker je bila brez svojega teritorija in povsem odvisna od gnotne pomoči zaveznikov. Francozi so prevzeli oskrbovanje naše vojske in zato je razumljivo, da se je podredila francoskemu poveljstvu. Težje je bilo doseči sporazum med Angleži in Francozi glede skupnega poveljstva, a končno so dobili glavno poveljstvo nad zavezniškimi armadami vendar Francozi.

Francoskega vojaštva je bilo 8 divizij (180.000), naša armada je štela 150.000 mož, in sicer 6 pešadijskih divizij in eno konjeniško. Angleška vojska se je sestajala iz 4 divizij (120.000) mož in grška iz 9 slabih divizij, le 130.000 mož. Premoči zavezniških vojsk nad sovražnikom je pa znašala: 34 bataljonov pešadije, 262 mitraljezov, 558 topov, 35 eskadronov in 120 letal. Toda ta premoč ni bila tako izrazita, ker je bila fronta 450 km dolga in so bili vsi boljši položaji v sovražniških rokah. Zato je bilo treba zelo ekonomično in racionalno zbrati na primernem kraju dovolj materiala za proboj. Sovražnikove sile pa so bile zelo razkropčene, ker je hotel obdržati vse, čeprav ni imel dovolj rezerv. Zato je bila možnost proboja fronte, glede na to, da sovražnik ni mogel poslati na ogrožene kraje dovolj hitro rezerv. Zamisel proboja je naša komanda zagovarjala že leta 1917, a ni z njo prodrla. Šele 1. 1918 so zavezniški začeli razmišljati o tem, da razbremenijo zahodno fronto.

TRI PERIODE OFENZIVE

Ofenziva se je začela 14. septembra ob 6. Razdelimo jo v tri periode: proboj in zlom Bolgarov; osvobodjenje Srbije; propad Avstro-Ogrske. Prva doba je trajala do konca septembra. Predavatelj je stvarno opisal operacije ter ocenil sodelovanje zavezniških vojsk z našo armado, ki je bila v resnici najkakovitejša, posebno 1. armija. Dobro so sodelovali z nami zlasti Francozi, Grki in Angleži, pa niso dosegli skoraj nobenih uspehov v najodločilnejših dneh. 17. septembra je prišlo že do začetka zloma bolgarske vojske. 18. septembra, ko se naša 11. in 1. armija prebijata v obliki klina in ko že nastaja nevarnost, da bosta napadeni od strani, leži ves pritisk na naši in francoski vojski, kar je znašalo le šestino vseh sil. Drugi so bili samo opazovalci. 19. septembra je naša prva armija že prešla na levo obalo Crne reke. V noči med 19. in 20. septembrom je bil položaj naše vojske kritičen, ker sta bili ogroženi desno in levo krilo prodirajočih armij. Po daljši razpravi je regent Aleksander izdal naredbo: Naprej v slavo ali smrt! Naslednji dan je naša prodirajoča armada bila oddaljena že 500 km od črte zavezniških vojsk, ki se niso nikamor premaknile. Sovražnik je vrgel nove rezerve na pomoč. 21. septembra je 11. armija prodrla že do Vardarja in presekala progo Skoplje-Djevdjelija. 1. armija je pa že ograjala Prilep. Od 22. do 30. septem-

bra se je nadaljevala ofenziva od Vardarja do bolgarske meje. Dobljena zmaga je bila povsem izkoristena do popolnega zloma Bolgarije.

ZMAGA 1. ARMIJE

V drugi periodi so Nemci računali, da da se bodo naše trupe zaradi utrujenosti ustavile, ter da se jim bo posrečilo utrditi obrambno fronto južno od Niše. Za Nemce je bila namreč velikega pomena proga Berlin-Dunaj-Skopje. Prve dni oktobra zavezniške vojske niso sodelovale s prodirajočo srbsko vojsko; nastal je zastoj zaradi pogajanj z Bolgari in raznih političnih ciljev pohoda proti Carigradu itd., ko bi bilo treba čim bolj poditi sovražnika. Naša 1. armija je bila pri Nišu povsem osamljena; 11. armija se je tedaj že zbirala pri Velezu. Sovražnik je imel več ko 20 bataljonov moštva in 104 topove. 9 tisoč naših vojakov je stalo pred 30.000 sovražne vojske. Kljub temu je zmaga naša vojska in ta zmaga je bila prav tako odlična kakor sam proboj solunske fronte. 21. oktobra je bil zlomljen nemški odpor povsem.

Novogradnje in obdavčenje hiš

Svarilo Mariborčanom in Celjanom, ki bi hoteli zidati hiše

Ljubljana, 15. oktobra.

Dnevni časopisi so že ponovno poročali, da je v Mariboru in Celju zelo občutno pomanjkanje delavskih stanovanj. V koliko so ta časopisa poročila točna, mi ni znano, izzvenje pa tako, kot apel na prebivalce, naj začnejo zidati svoje hiše, ker omenjene občine tega iz raznih razlogov ne morejo storiti.

Ti občini ponujata baje tudi nekatere ugodnosti bodočim stavbnim gospodarjem. Koliko bo imela ta pobuda pri prebivalcih odziva, bo pač odvisno v prvi vrsti in največ od premoženjskih zmoglosti posameznikov, nato pa od medsebojnega zaupanja, ali točneje povedano, od kredita. Ker pa že govorim o kreditu, naj povsem odkrito Mariborčanom in Celjanom, ki reflektirajo na svoje domove, da naj bodo v lastnem interesu tozadevno previdnejši, kakor pa smo bili svoj čas v Ljubljani. Gradbeno delavnost je pol drugo desetletje v Ljubljani šla do 75% na račun hipotekarnih kreditov, in le do največ 25% na račun plačil v gotovini. Denarni zavodi so pred začetkom deflacije, tako rekoč ponujali denar na hipoteke, po 8, 9 ali pa tudi po 10% kar za gospodarske razmere pred 10 ali 15 leti ni bilo pretrgano. Toda sedaj smo se je gospodarsko stanje poslabšalo za najmanj 45%, obrestna mera pa je ostala še vedno ista, kakor v najboljši konjunkturi. Obrestna mera je zdaj najhujši bič za vsakega zadolženega posameznika. To ponujanje kredita in razne obljube državnih in samoupravnih oblastev, je marsikoga zapeljalo, da se je odločil zidati hišo, dasi prej ni niti najmanj mislil na to. Ta nepremišljena gradbeno podjetnost se posamestnikom novih hiš v Ljubljani zelo kruto maščuje, kajti bili so že primeri, da je bila hiša na prisilni prodaji prodana za nižjo ceno, kakor je bila hipotekarno obremenjena. V takih primerih so bila vsa gotovinska plačila z lastnim denarjem izgubljena, poleg tega pa je bivši lastnik hiše ostal še dolžnik večje ali manjše vsote, ki jo mora brezpopojno plačati, ako ima še kako drugo premoženje, ali pa če ima stalno službo.

Da bi hiša z najemninno, vstevši gospodarjevo stanovanje, donosala toliko, da bi se krile obresti od hipoteke v denarnem zavodu, si ne moremo niti misliti, kajti v praksi se hiše obrestujejo po 4 do največ 5%, medtem ko je treba v denarnem zavodu plačati 7 ali 8, pa tudi 9% obresti, ne vstevši amortizacijo, ki znaša

2 do 5%. Ta primanjkljaj mora pri obrestih in amortizaciji kriti seveda lastnik z dohodki iz drugih virov. Če pa so ti viri preslabi, je polom prej ali slej nezogiben. Sicer ne bom trdil, da med posamezniki ni nobenega, ki je po lastni krivdi zašel v plačilne težave, trdim pa, da so bolj redki taki kakor bele vrane, kajti kdor je imel smisel za štedenje in gradbo, ta ima tudi voljo, da si pridobijo imetje obdržati.

Kdor pa je finančno tako dobro situiran, da ne potrebuje kredita, za tega seveda vse te skrbi in težave odpadejo. Glede ugodnosti, ki jih katerakoli občina obljublja, je pa tudi potrebna največja previdnost, zlasti v pogledu javnih dajatev, pa tudi posojilnih pogojev ne smemo podcenjevati, v kolikor so v zvezi s temi obljubami. Sicer so sedanjí predstavniki lokalnih oblastev v Mariboru in v Celju možje, ki bodo dane obljube tudi izpolnili, toda nobenega jamstva ni, da ne bodo prej ali slej zasedli njihovih mest drugi ljudje, ki ne bodo imeli misla ne volje izpolniti to, kar so obljubili njihovi predniki. S takimi eventualnimi presečenji je treba računati takoj od prvega početka, kajti priznati moram, da smo tudi v tem pogledu posamezniki novih hiš v Ljubljani pridobili bogate izkušnje. Do konca proračunskega leta 1935-36 smo plačevali za hiše, ki uživajo davčne olajšave, polovico nižje občinske davščine, kakor hiše brez davčne olajšave. S prihodnjim proračunom za 1. 1936-37, so mestne davke za stare hiše znile, za nove hiše, ki uživajo davčno olajšavo, pa povišali tako, da je ostalo razlike samo 2%. V istem proračunskem letu pa so hoteli pozneje naložiti na nove hiše še 2% gostščino, ki v proračunu ni bila sprejeta, kar pa se jim ni posrečilo. To stanje v pogledu mestnih davšin traja v Ljubljani že tretje proračunsko leto kljub temu, da smo dobili v začetku 1. 1936 od merodajne strani pismo zagotovilo, da bo to obdavčenje v svrhu sanacije mestnih financ trajalo samo eno leto in da se bodo v proračunskem letu 1937-38 mestne hišne davščine znile. Ko pa je prišel čas za sklepavanje novega proračuna, je bila ta obljuba pozabljena ter se do danes še ni izpolnila.

Sicer bi bilo potrebno, nazorno s številkami prikazati razliko med dajatvami za nove hiše, in med dajatvami za stare hiše, toda s tem bi postal ta spis preobširen, zato bom skušal to silko podati prihodnjic.

Janko Kos.

Beseda o občinskih tajnikih

Za občinske tajnike naj se v bodoče nameščajo brez-pogojno le kvalificirani uslužbenci

Ljubljana, 25. oktobra.

Ko sta narodna skupščina in senat sprejela in je kralj potrdil ter dal razglasiti leta 1933 nov zakon o občinah ter so mnogi stari župani, do takrat predstavniki ali malih, vaških občin, predajali svoje posle novemu predstavniku — predsedniku sedaj velike združene občine, se mnogi konservativci nikakor niso mogli sprijazniti z dejstvom, da bodo morali v občinske pisarne namestiti za to posebej določenega, vsestransko sposobnega, popolno kvalificiranega ter moralne in materialne odgovornosti zavedajočega se uradnika — občinskega tajnika, katerega so takrat mesto plače dali le naslov »občinski delovodja«, ki žali stanovskij čut vseh onih, na katere je zakonodajalec s tem mislil. Ti ljudje — predstavniki ljudstva, ki še danes, ko slavimo dvajsetletnico svobodne Jugoslavije, nikakor ne morejo pozabiti onih srednjih časov, ko so veljali še goldinarji in zeksarjice, so v svoji zagriženosti od vseh početkov zgrešeni konservativnosti nastavili v občinske pisarne ljudi, ki naj bi po njihovem mnenju bili sami sposobni voditi prav vse posle sodobne občine.

Tako so mnogi naši župani z uradnim nazivom »predsednik občine« dobili pomočnike — občinske tajnike, ki so zavezani svoje položaje le v toliko, da je bilo izpopolnjeno mesto in da so s svojim delom in vedenjem diskreditirali stanovske tovariše onih občin, kjer je vodil posle kvalificiran občinski tajnik, katerega ni bilo in mu še danes ni do tega, da odberne svoje ure v pisarni in da prvega v mesecu »napolni svoje žepce« z ono miloščino, kateri pravijo, da so to naše plače. Razni vpokojeni orožniki, financarji in drugi, katerih pokojne bi vsaka koradošale za dostojno preživljanje

njihovih družin, so se vtihotapili v občinsko službo, da bi tukaj uživali svoj zaslužen pokoj, kateremu bi lahko dali še malo priboljška z dohodki svoje nove službe.

Pa so prišli s takim, uslužbenci v naše vrste še razni drugi diskvalificiranci, ki so s svojim površnim, nezadostnim in nestrokovnim delom zavirali in še zavirajo delo za napredok in razvoj naših občin ter si lastne nekakšno servisno pravico, da vzbude pri oblastvih in pred svetom videz, da so edino oni tisti trdnostni, na katerih stoji vsa teža in odgovornost današnje občinske službe.

Vsem tem, kakor tudi onim, ki to stanje tolerirajo in branijo z najrazličnejšimi neomovanimi zagovori, povemo, da občinska služba ni nikak prestopna peccatorum, kjer bi se lahko skrivali razni slabšiji in pretežiranci in da tukaj tudi ni prostora za razne penzionate in dvojno zaslužkarje, kateri dela, ki jim je poverjeno, ne morejo opravljati, saj ga ne razumejo in ga tudi nikdar ne bodo razumeli.

Zato želimo in tudi napredok naših občin zahteva, da se za občinske tajnike nameščajo odlej brezpopojno le kvalificirani uslužbenci in to ne samo taki, ki jim daje kvalifikacija šolsko spričevalo, nego morajo svojo sposobnost tudi dokazati z opravljenim izpitom, ki ga predvideva § 91. zakona o občinah, kajti le tak občinski tajnik bo zmožen voditi in opravljati vse posle svoje težke in odgovorne službe. Takemu občinskemu tajniku se pa tudi mora priznati svojstvo uradnika, ki ima poleg svojih dolžnosti tudi svoje pravice.

Občinski tajniki se dobro zavedamo, da smo za svoje delo odgovorni, da smo in moramo biti zvesti pomočniki svojih pred-

stojnikov, da moramo in tudi bomo delali v korist in za napredok naših občin, katere hočemo s svojim delom in s pomočjo onih, ki so tudi za to poklicani, privesti do one višine, katere jim po vsaj pravici tudi pripada. — Nikdar in nikomur pa ne bomo dopustili, da bi nam naše, s trudom in težavnimi pridobljene pravice na kakršenkoli način krutili ali vsaj poskušali krutili, kakor tudi ne, da bi nas kdo smatral za manjvredne ali celo slepo politične hlape!

Nemogućnost, ki se je pokazala v praksi, s tem, da se zahteva od občinskega tajnika kaveja skoraj v vsiki enoletne plače, naj se odpravi. Do sedaj so v zagovor tega navajali razne pomevbe, ki so se dajale pri nekaterih občinah. Kdo jih je pa zaščitil? Na to nam dajejo dovolj jasen in točen odgovor rezultati tozadevni disciplinarni in sodnih preiskav. Razni neodgovorni izkoreninjenici, ki so jih tu in tam proti določbam zakona o občinah in uredbi o občinskih uslužbenih postavili za občinske tajnike, so s takimi dejanji vrgli močno senco na vse nas, katerim je dobro ime in služba mnogo več, nego trenutno okoriščenje s tujim denarjem, pa četudi so naše plače tako miserne, da bi tako dejanje skoraj ne bilo čudno. Izrečno želimo in zahtevamo, naj se pri razpisih za občinske tajnike, ki se objavljajo v »Slovenskem listu« ne pojavi več noben razpis z znano kritično, »da se razpisuje pogodbeno (!) mesto občinskega tajnika (!)«, ki bo obenem opravljal posle občinskega sluga. To je izigravanje uredbe o občinskih uslužbenih in namerno poniževanje občinskih tajnikov, ki le z največjo težavo in trdom zmaguje moorgromno delo v občinskih pisarnah in je popolnoma nemogoče, da bi občinski tajnik v svoji službi, ki ga že tako preobremenjuje, opravljal še katerokoli druge posle.

Že se tu in tam pojavljajo nekateri, ki nam priznavajo, da opravlja Herkulovo delo. Veseli nas to priznanje in nam daje novih moči. Le kdaj se bodo pojavili oni, ki bodo tudi priznali in storili vse, da moramo biti mi za storjeno delo tudi pošteno plačani, kajti današnje plače so take, da je živeti skoraj nemogoče. Nočemo denarja za razpisavanje, hočemo in zahtevamo pa, da nam puste živeti človeka vredno in dostojno življenje. — Če porabi država preko 50% celotnih proračunskih dohodkov za upravne izdatke in vendar vemo vsi, kako so plačani državni uslužbenci, kaj pa naj potem rečemo mi, ko je vendar dokazano, da porabi občine v dravski banovini za upravne stroške komaj 22% celotnega proračuna?

To so naše težnje in tudi naše želje, da se nedostaki odpravijo. Te težnje niso nastale kar čez noč in se tudi čez noč ne bodo dale odpraviti. Toda že vstaja na obzorju zarja novih dni, dni lepše bodočnosti, ki je bila do sedaj še negotova. Obeta se nam združitev obeh stanovskih organizacij t. j. organizacije občinskih uslužbencev za severni in južni del dravske banovine v eno samo, skupno in veliko organizacijo, ki bo zmogla borbo za skupne koristi. Toda tej organizaciji bo treba dati tudi novih moči in ta moč bo v njenem številnem in discipliniranem članstvu.

Sele takrat, ko bomo vsi občinski uslužbenci člani ene same, skupne in močne organizacije, ko se bomo v polni meri zavedali svojih dolžnosti napram organizaciji in ko bomo zupali njenemu, od nas izvoljenemu vodstvu, ki v svojem egoizmu ne bomo več izražali nezadovoljstva napram organizaciji in ko bomo postali vsi med seboj pravi, resnični stanovski tovariši, takrat lahko upamo na lepše dni, ki smo si jih že davno zamenjali. Ti časi pa niso več daleč!

J. M.

Iz Celja

— Vprašanje hodnika za pešce ob državni cesti do Smarjete. Mestna občina je nameravala napraviti hodnik za pešce ob državni cesti od Majdčeve kapele do občinske meje v Smarjeti. Stroški bi znašali okrog 180.000 din. Ker občina nima sredstev na razpolago, je zaenkrat opustila svojo namero. Pač pa bo prosila tehnični razdelek sreskega načelstva, da bi vzdrževal oba roba ceste in tako omogočil hojo prebivalstva, ki mora sedaj čisto hoditi sredi ceste in se izpostavljati nevarnostim cestnega prometa.

— Preureditev kurjave v gledališču. Lani so se skoraj stalno čule pritožbe občinstva in gledaliških igralcev, da je v celjskem gledališču pozimi hladno. Nekod je celo zmrznila voda v ceveh centralne kurjave. Sedaj bo dala občina napeljati cevi iz sosednega novega mestnega kopališča v gledališče in bo odtoč grela gledališče s toplim zrakom. Stroški napeljave bodo znašali okrog 150.000 din. Dela, ki so po večini že oddana, se bodo takoj pričela in bodo končana najpozneje v šestih tednih.

— Podaljšanje kanalizacije. Občina bo podaljšala kanalizacijo Stritarjeve ulice do desnega brega regulirane Koprivnice. Stroški bodo znašali okrog 5.500 din.

— Poistoblen most čez Voglano blizu kemične tovarne v Gaberju bo zgradila občina. Dela so v glavnem že oddana.

— Odkop za obvezno telesno vzgojo v Celju je prejel od mestnega sveta pooblastilo, da določi vaditelje za nedeljske telovadnje.

— V članstvo mestne občine je na novo sprejet g. Jakob Kline, upokojeni starostnik finančne kontrole v Celju.

— Omarke za prvo pomoč bo dala občina namestiti v policijski stražnici v Gaberju, v mestnem zavetišču v Medlogu in pri Tratiniku v Pečovniku.

— Rodbinske doklade za mestne delavce. Poročeni delavci mestne občine in občinski podjetji, ki niso zaposleni pri pomožni aktivni, bodo prejeli z veljavnostjo od 1. t. m. dalje rodbinske doklade v znesku po 50 din mesečno za vsakega otroka, starega do 16 let. Določene pa so razne omejitve. Rodbinske doklade bodo obremenile mesto blagajno za približno 60.000 din na leto.

— Pravilnik socialnega skrbstva mesta Celja ter za podeljevanje rednih in izrednih podpor pri mestni občini je sprejel Mestni svet na svoji 22. seji.

— Kje bodo gradili novo gimnazijo? Ker je polopole drž. realne gimnazije v Celju že dolgo premanjša, je bila uvedena akcija, da se zgradi v Celju še eno gimna-

zijsko poslopje. Mestni svet je sasal stališče, da bi bilo najprimernejše stavbnišče za novo gimnazijsko poslopje na prostoru bivše Fertinčeve tovarne pri Sp. Lomovcu, ali pa poleg sedanje gimnazije od nasovo kje v tistih. Posebna tržbanska komisija, v kateri so župan ter finančni in gradbeni referat, bo sterala stavišče, se dogovorila s posestniki glede cene in stavila mestnemu svetu zadovni predlog. Banská uprava naj bi vnesla primeren gnesek za gradnjo novega poslopja že v prihodnji banovinski proračun, občina pa bo skušala pri vladni izpostavi ustanovitve II. drž. gimnazije v Celju.

— Valentin Superger + Včera popoldne je zadel znanega in uglednega gostilničarja g. Valentina Supergerja na Lopati kap. Ker se je stanje g. Supergerja proti večeru poslabšalo, so okrog 20.30 popeljali celjsko reševalno postajo, ki je pozvala nezvestnega Supergerja v celjsko bolnico. Gosp. Superger je že med potjo izdihnil. Reševalni avtomobil je prepeljal truplo takoj na pokopališč dom. Pokojni Superger je bil odlično napreden mož, vzoren gospodar in izredno skrben družinski oče. Dosegel je starost 65 let. Več let je bil tudi član občinskega odbora bivše celjske okolike občine. Med prebivalstvom je bil splošno priljubljen in spoštovan. Bodi mu ohranjen časten spomin, težko prizadeti rodbini naše iskrene sočutje!

— Dve nedelji. Na cesti na Polulah pri Celju je trčil 27 letni mlinarški pomočnik Joško Ojsteršek iz Laškega v petek popoldne s kolesom v drugega kolesarja. Ojsteršek se je pri karambolu močno poškodoval po levi nogi in ustih. V četrtek popoldne je padel osemletni posestnikov sin Ivan Gašček v Bodriški vasi pri Grobelnem s kosanja šest metrov globoko in si zlomil levo nogo pod kolonom. Oba posrečena so prepeljali v celjsko bolnico.

— V celjski bolnici je umrl v četrtek v visoki starosti 86 let tovarniški delavec v p. Matevž Guček iz Čreta pri Celju, oče tiskaršinskega strojnika Karla Gučka v Celju. Istega dne je umrl na Mariborski cesti št. 19 v Celju 32 letni zidar Makso Bajc.

— Olimpij : Jugoslavija in Celje : Atletiki. V nedeljo 16. t. m. bosta v Celju dve tekmi za pokal LNP. Ob 10. dopoldne se bosta srečala na Olimpijcem igralšču v Gaberju Olimpij in Jugoslavija, ob 13.15 pa na Glaziji Celje in Atletiki. Prvo tekmo bo sodil g. Hobacher, drugo g. Vebie. Za obe tekmi vlada v Celju in okolici živno zanimanje.

— Ljutkovna predstava odpovedana. Za nedeljo 16. t. m. popoldne določena predstava lutkovnega oddeska Sokolskega društva Celja-matice je odpovedana.

— Vaja v obrambi mesta pred napadi iz zraka bo v Celju v nedeljo 16. t. m. popoldne.

— Nočno lekarniško službo ima od sobote 15. t. m. do vstega peka 21. t. m. kr. dvorna lekarna »Pri Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

Radioprogram

Nedelja, 16. oktobra

8: Plošče. — 8.15: Saksofon solo s spremljevanjem klavirja. Izjava g. Zihari Miloš, pri klavirju g. prof. Marjan Lipovšek. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Šramli igra (plošče). — 9.45: Verski govor (g. Jože Jagodica). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11: Reproduc. koncert na vuriških orglah. — 11.30: Koncert. Sodelujočih g. Jože Gostič, član zagrebške opere in radijski orkester. — 13: Napovedi. — 13.20: Pevski koncert Celjskega oktet. — 14: Kar želite, to dobite (plošče po željah). — 17: Kmet. ura: Na kaj bom pazil pri zimskem krmljenju (g. inž. Erik Eisel). — 17.30: Fantovske pesmi (plošče). — 18: V. Baebler: Predsednik vseh predsednikov, veseloigra. Sodelujoči člani rad. igr. družine in kvartet »Hmtatraz«, vodi Ipi. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: 30letnica zagrebškega veleizdajniškega procesa (dr. Dušan Popović). — 19.50: Zabaven pisan večer. Sodelujejo: Seestre Stritarjeve (plesne pesmice s spremljevanjem radijskega orkestra) gg. Petan France in Stanko Avgust (orglice in harmonika) in radijski ork. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarnar Nebotičnik. — Konec ob 23. uri.

Ponedeljek, 17. oktobra

12: Solistični instrumentalni koncert (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Zdravstvena ura: Napredke higiene v naši banovini (g. dr. Ivo Pirc). — 18.20: G. Faure: Balada za klavir in orkester (plošče). — 18.40: Kulturna kronika: Umetnostni spomeniki Savinjske doline (g. Marijan Marolt). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Stjepan Miletič preporočitelj zagrebškega gledališča — ob 30letnici smrti (Marko Fotez) Zagreb. — 19.50: Zanimivosti (g. Mirko Javornik). — 20: Rezervirano za prenos. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester). — Konec ob 23. uri.

Torek, 18. oktobra

11: Šolska ura: Zdravi zobje — zdravi otroci (g. dr. Fr. Miss). — 12: Pesmi in napet iz španije (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Radijski šrankel. — 18.40: Vzgoja v družini (g. dr. Stanko Gogala). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Jav. a. dela v zadnjih treh letih v dravski banovini (Janko Hafner) Ljubljana. — 19.50: Vesela kronika. — 20: Slovenski vokalni kvintet. — 20.45: Koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahkih nog naokrog (plošče). — Konec ob 23. uri.

Sreda, 19. oktobra

12: Orkestralni koncert (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Slavni pevci (plošče). — 14: Napovedi. — 18: Madžarska ura: a) O gubernatorju (g. prof. Fr. Vodnik). — 18.15: Madžarska ura: b) V borbi z neznanimi zemljini (g. dr. Valter Bohinec). — 19.30: Javen v glasbi (plošče). — 19.40: Pravna ura: Valnejske določbe varuškega in skrbstvenega prava (ga dr. Donata Capuder). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Sarajevska »Prosvetna« pred in po vojni (dr. Vojta Besarović). — 19.50: Uvod v opero. — 20: Prenos opere iz Ljubljane. V I. odmeru glasbeno predavanje (g. V. Ukmar). V II. odmeru: Napovedi, poročila. — Konec ob 23. uri.

Andre Birebau:

Ljubezen je umrla

Spanica je bila velika, visoka in zelo razkošno opremljena. Videlo se je, da Prassuev ni bilo do denarja. Ali sta ga potrošila zelo mnogo za opremo svoje spalnice zato, da bi jima bilo v nji prijetno ali pa da bi si olajšala bivanje v nji? Kdo ve! Sredi spalnice sta stali skupaj gospodova in postelja milostive gospe.

Bilo je okrog dveh po polnoči. Zakonca sta bila preživel večer pri prijateljih. Gospa Prassueva je že ležala v postelji. Hitro se je bila slika in se doslovno vrgla v posteljo tako kakor se vrže človek v vodo.

Gospod Prassu je pa rabil za to nekaj več časa. Med slačenjem je žvižgal kakor dragonec, kajti ta bogati mož je bil čisto navaden človek. Istega mnenja je bila gotovo tudi njegova žena, ki ga je opazovala iz svoje postelje. Potem je posnemal zaprtih ust saksofon. Prassu je bil že ves večer židane volje. Bil je pa v svojo nesrečo len in malodušne nravi in zato ga je rahločutna žena lažje prenašala če je bil slabe, kakor če je bil dobre volje.

Menda si sklenil danes popoldne dobro kupčijo, — je menila žena. — Saj sem ti že povedal, — je odgovoril mož.

In poskušal je posnemati havajsko kitaro. Obrnil je ženi hrbet. Zena niti za trenutni ne obrnila od njegova pogleda. Slednjič je legel tudi Prassu.

— Ali nočeš čitati? — je vprašal postrežljivo.

Odkimala je z glavo. Mož je ugasnil luč. Najprej sta precej dolgo molčala, potem se je pa začel ženin glas:

— Ali že spiš?

— Ne. Čemu pa vprašuješ?

— Rada bi ti nekaj povedala.

— Oh! Tako pozno ponoči nekakšne čenče...

— Da, čenče so to, toda zelo zanimive. O nekem, ki ga poznaš. Uganiti boš moral, kdo je. To zgodbo sem slišala

šele danes popoldne. Gre za moža iz naših vrst, zelo bogatega. Oženil se je pred leti. Žena ga je vzela zato, ker je bila tudi bogata. Vsako leto ima svoje plemstvo, toda vsa plemstva imajo enake predsode. Zda se ne more oženiti dohodek, izražen z šestmestnim številom, razen z enako dolgim številom prejemkov. Sicer pa gre za ženo, ki je nočem delati boljše, kakor je. Ljubi razkošje okrog sebe in na sebi in bila bi zelo nesrečna, če bi morala rabiti svojih deset prstov, kakor večina zemljanov. Kljub temu pa ima srce. To ji je gotovo zelo neprijetno, toda kaj hočemo, gre pač za prirojeno hibo.

Nikoli ni imela prijatelja, kakor večina njenih znank, živela je brez ljubozni, kakor se pomeja nov klubuk. Ko je pa stopil v njeno življenje izreden mož, se ni mogla več upirati. Ni bil poseben lep in tudi eleganten ne, toda bil je siromašen. Le pomisli, mož ki ni imel niti smokinga!

Spoznala ga je tako, da ga je podpirala. Bila je predsednica enega tistih društev, ki jih ustanovljajo dame iz boljše družbe in ki prirejajo svečanosti, na katerih se šampanizira v korist revežev. On je bil tajnik enega takih odborov. In tako sta se seznanila. Večkrat sta se morala sestati. Prihajal je k nji. Upraviteljica doma ga je napotila na stopnišče za služinčad. Toda to stopnišče v njenem domu je bilo mnogo lepše od edinega stopnišča v njegovem domu. On pozna zelo dobro to stopnišče od a do z, saj stanuje v šestem nadstropju... Da, nekega dne je našla povod, da ga je morala obiskati.

Naravno, da človek ni dober in nežen samo zato, ker je siromašen. Na svetu so nesrečneži, ki jih napravi revščina samo zakrknjene. Poznam take primere. Celu mnogo. To je strašno. So pa ljudje, ki jih revščina navda v upanju. Njihovo bogastvo je v vsem, česar si ne morejo privoščiti. In če bi vedeli, kako krasne so tiste reči, ki jih človek ne more kupiti, ker ima premalo denarja!

Kadar je bila pri njem, sta jo blažila to siromaštvo in te sanje mnogo bolj, kakor njegovo ljubimkanje. Govoril ji je: Počakaj, ko postanem bogat, potem boš videla... Kaj vse bo dobila od njega, ko obogati! Fantastične stvari... Da! In zadostovalo bi bilo samo seči ji v ročno torbico ali izpolniti in podpisati ček, pa bi mogla imeti vse te fantastične stvari. Te stvari so bile fantastične samo zato, ker ji ni mogel ponuditi jih. Stvari, ki jih je rabila vsak dan in ki so bile tako zvezane z njenim življenjem, da jih sploh ni več opazila, so dobivale zopet svojo polno vrednost, ker je on sanjal o tem, kako jih bo dosegel: avto, spalni vagon do Nice, prstan, krasne obleke, mehka preproga, centralna kurjava. Denar ni tako slab, dokler človek sanja o njem, da ga bo zaslužil.

Bil je inženir in povzru se pesnik. Poezija namreč ni zapovedana v pripovedovanju o pitici in metuljku, sedečem na roži. Kadar je govoril o bah in volanu, je bila to vzvišena in sijajno recitirana fantastična pesem. Pesnik. Izumil je sijajen motor — teh nekaj ur, ki jih je mogla preživeti z njim, je preživela v mrzličnem ozračju nestrpnosti, plahega zaupanja in žgocnega nemira. Ah, ta divni občutek pričakovati od jutrišnjega dne nekaj boljšega! Človek je srečen samo tedaj, kadar se peha za srečo.

Ah, da bila je z njim srečna. Bolj ob njegovi strani, nego v njegovem naročju. Manj ob njegovih poljubih, nego ob njegovih besedah. Idealen ljubček ni tisti, ki poljublja, temveč oni, ki govori o tem, da bo klatil zvezde z neba. Hrepenenje vseh žensk je mlad ljubček. Toda to nikakor ni v zvezi z leti. Človek je tako dolgo mlad, dokler ima v sebi ogenj. Potem — da, mlad je človek tako dolgo, dokler ničesar ne doseže, dokler ne napravi kariere.

In še nekaj je igralo tu svojo vlogo: bila je s tem možem srečna, ker jo je občudoval. V njegovih očeh je bila dama velikega sveta. Takrat je mislil, da

je še ni vreden. Ko se mu je udala, je bilo to dobro delo, neke vrste miločina — in to ni bil prijeten občutek. Poljub, ki ga je pritisnila kraljica spečemu pesniku na čelo. Pesnik pa ni spal povsem trdno in zato ni ostalo pri poljubu na čelo...

Potem ji je pa nekega dne sporočil: Sem že prodir, bogat sem. In to je bila resnica. Bil je zares bogat. Našel se je bil inteligentnejši mož, ki je spoznal njegovo genialnost. Kupil je njegov izum, njegov motor. Tistega dne je radostno ploskala z rokami, kakor deklica. Ponosna je bila nanj in popila je z njim celo steklenico strašnega šampanjca, kajti on se takrat še ni spoznal na znamke šampanjca...

Zdaj bi se ji ne moglo več pripetiti. Prvič zato ne, ker zdaj on že pozna vrste šampanjca, drugič pa zato ne, ker zdaj že ve, da ni tako razveseljivo, da je prodal svoj motor. O, ne! Zdaj je vsega konec. Prijatelja, ki ga je oboževala, ni več. Podoben je zdaj vsem moškim, kar jih pozna, moškim iz njene družbe. Bogat je kakor ona. Zdaj je tudi že blaziran kakor ona... Konec je vsega. Krasna ljubezen je umrla.

Nekdo je slutil, da bo morala ta krasna ljubezen umreti, ko postane ljubček bogat. Njen zakonski mož je bil tako dalekoviden. Da... njen mož je bil odkril to njuno razmerje. In hotel se je osvetiti. Oh, ne s samokresom, to se ne ujema z njegovim značajem in to bi povzročilo škandal, ki bi škodoval njegovemu družabnemu položaju in poklicu. Toda človek lahko namesto ljubčka ubije ljubezen. In to je tudi storil. Kupil je od ljubčka njegov izum, motor, in mu dal zanj celo bogastvo... To sem zvedela danes popoldne.

Obmolnila je. Nastal je kratek presledek. Potem se je pa začel iz sosedne postelje zaspan možev glas:

— Čemu mi pa o vsem tem pripoveduješ?

— Oh, nikar se ne pretvarjaj, — je vzkliknila vsa iz sebe. — Saj dobro veš

da mora to iz mene ven. Jaz sem namreč ta žena. In ti si ta mož!

— Kaj?

Prassu je kriknil in planil iz postelje. Prižgal je luč — in njegov zbegani, razburjeni obraz je povedal več, nego vse besede, kar jih je izgovoril brez vsake zveze. Videla je, da se je zmotila, da se ni hotel za nič osvetiti, da ni imel o vsem tem niti pojma.

— Zakaj si pa potem takem tega fanta financiral? — je vzkliknila.

— Ker je bila to imenitna kupčija, to je naravno.

Tedaj je jela gospa Prassueva ihteti, kajti kot uteha za njeno krasno izgubljeno ljubezen ji je ostala domneva, da jo je mož tako ljubil, da je žrtvoval celo premoženje, samo da bi se ji nesramno osvetil.

In zdaj je bilo tudi one njene druge iluzije konec.

Štokljin brzojavni urad

V Italiji so zelo iznajdljivi, če gre za razmnoževanje. Nobena država si tako ne prizadeva pomnožiti število prebivalstva, kakor Italija, kjer je dobrodošlo vsako sredstvo, samo da se število porodov dvigne. Preko samskega davka in posebnih nagrad družinam s kopico otrok so prišli na novo idejo in sicer na okrasne brzojavke, ki jih lahko pošiljajo roditelji brezplačno vsem svojim prijateljem in sorodnikom ob rojstvu novega potomca. Brzojavka je iz močnega papirja kakor dopisnica in na njeni zunanji strani, kamor ni treba prilepiti nobene znamke, je slika leteče štorije z napisom: »Štokljin brzojavni urad«. Spodaj pa stoji: »Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem.«

V brzojavki je mesto za označbo naslova staršev in datum otrokovega rojstva z navedbo ure. Razen tega je v nji natisneno sporočilo: Sem že srečno tu. Papa in mama sta vesela. Spodaj je pa še prazna vrstica za novorojenčkovno ime.

Postani in ostani član Vodnikovove družbe!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 3 Din

Nepremočljive Hubertuse trenčke in vse vrste dežnih plaščev, oblek, perila t. d. najboljše nakup pri **FRESKER**, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

SMOKVE, ROZINE, BANANE na zalogi. »Veletrgovina južnega sadja«, Ljubljana, Tyrševa c. 48. 2408

50 PAR ENILANJE asuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. Velika zaloga perja po 6.75 din. »Julijana«, Gosposvetska c. 12.

Sveže najfinišje norveško

ribje olje iz lekarne

dr. G. PICCOLIJA v Ljubljani

se priporoča bledim in slabotnim osebam.

KLIŠEJE ENO VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

OREHE IN SUHE SLIVE l.a. razpošiljamo po din 7.—, franko dostava. Brata Papo, Lukavac pri Tuzli. 2421

STOLE že od 18 din dalje, otroške postelje in pohištvo ter vsa po pravila najceneje Josip Zorman, Breg 14. 2425

VRTNE OGRAJE železobetonske, hitra dobava. Načrte, proračune, vsa stavbna dela poci in solidno izvršuje **RUDOLF TERCELJ**, stavbeno podjetje pri novi cerkvi v šiški pri Ljubljani. 2429

DOPISI GOSPOD

na dobrem položaju s stalno uradniško službo, v zakonu ne zadovoljen, išče znanje z enako samostojno damo, ločenke ali vdove niso izključene, starost do 30 let. Prednost z lastnim stanovanjem. Samo resne ponudbe s polnim naslovom poslati na upravo »Slov. Narod« pod »Zimac«. 2424

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 3 Din

Strojepisni pouk (Desetprstni sistem.)

Večerni tečaj, oddelki od 1/7. do 8. in od 1/8. do 9. zvečer za začetnike in izveščance — pouk tudi po diktatu. Vpisovanje dnevno od 6. do 8. ure zve. Največja strojepisnica, najrazličnejši pisalni stroji. Pričetek pouka poljubno. Šolnina zelo nizka. — Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15. Tel. št. direktorja 48-43. 2157

FRANCOSKO nemščino, klavir redno in temeljito privatno poučuje in sprejme še nekaj učenec (učencev) Aneta Potocnik, strokovno diplomirana. — Sprejema od 10. do 16. ure. Tržaška c. 1/1. 2422

KUPIM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 3 Din

Najcenejši nakup KVALITETNEGA POHIŠTVA

Vam nudi **KRZE FRANC**, mišarstvo, Vrhnika. Spalnice iz orehove korenine z večletnim jamstvom 6.500.— din, šperane, fino pleskane 3.600 din, iz masivne črešnje 4.500 din. Skladnice in ogled pohištva: Ljubljana, Prečna ul. 6, nasproti mestnega kopaljšča. 2407

RABLJEN MOTOR

na upojni plin, 100 — 150 HP, kupim. — Ponudbe na Dragotin Peška, Soblinec Sestvete kod Zagreba. 2406

KROMPIR žebulo, grah, jabolka, orehe itd. kupujem v sako količino po dnevnim cenam. Pismene ponudbe: Stajerka, Zagreb, Bakačeva II. Tel. 30-26. 2416

POSEST

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 3 Din

TRGOVCI NA DEŽELI!

Proda se trgovska hiša v industrijskem okraju. Ponudbe poslati »Slov. Narod« v Maribor pod »Prometna cest«. 40/M.

PRODAM

1. OREHOVA JEDECA 10 kg Din 250.—, 25 kg 620.—, Cell orehi, tanka lupina, 50 kg Din 340.—, franko vozina razpošilja po povzetju G. Drechler Tuzla. 2406

KAPITAL

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 3 Din

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR, Aleksandrova c. 40

kupi takoj in plača najbolje hranilne knjižice

bank in hranilnic vrednostne papirje:

3% obveznice, bone, srečke, delnice itd.

valute vseh držav.

Prodaja srečk državne razredne loterije. 33/M.

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 3 Din

2.500 DIN

potrebujete, da zastužite 1000 Din mesečno. Pišite: »ANOS, Maribor. 3.M.

SAMOSTOJEN TRGOVEC

vsestransko verziran, želi sodelovati kot družabnik pri dobri idočem podjetju. Ponudbe na upravo lista pod »za male

procente«. 2398

Če želiš res izbornu portugalko

in slaček mošt piti, moraš v gostilno „FAJMOŠTER“ priti! Sv. Petra nasip 5.

SPREJEMAJO SE ABONENTI NA DOBRO HRANO!

Zapomnite si!

Najugodnejši nakup manufakture

na obroke!

Vedno najnovejši vzorci! Ogromna izbira! Obrnite se tozadevno na našo pisarno

NARODNI MAGACIN, Sv. Petra c. 27-1.

STE SE ŽE PREPRIČALI,

da Vam je »SLAVIN« pri snazenju štedilnika, jedilnega pribora, emajliranih predmetov, steklenine, medenine t. d. neobhodno potreben? »SLAVIN« Vam vse to osnaži brez drugih pripomočkov. Zahtevajte pri svojem trgovcu samo domače čistilo

SLAVIN

Otroški vozički, najnovejši modeli

Dvokolesni motorji, tričklji

Šivalni stroji, pogonljivi

PO ZELO NIZKI CENI — CENIKI FRANKO

»TRIBUNA« F. BATJEL

LJUBLJANA, Karlovaška cesta 4 — Podružnica MARIBOR, Aleksandrova cesta 26

Na obroke dobite povsod!

Za isto ceno kot proti gotovini pa le pri

ANASTAS PAVLOVIČ, največje manufakturne skladišče v Jugoslaviji.

BEograd — Zagreb — Ljubljana. Ustanovljeno l. 1944.

Oglejte si našo zalogo v Gajevi ul. 5, pasaja »Nebotičnik«!

ALOJZ SPETIČ, komis. trg.

»TRIBUNA« F. BATJEL

LJUBLJANA, Karlovaška cesta 4 — Podružnica MARIBOR, Aleksandrova cesta 26

Na obroke dobite povsod!

Za isto ceno kot proti gotovini pa le pri

ANASTAS PAVLOVIČ, največje manufakturne skladišče v Jugoslaviji.

BEograd — Zagreb — Ljubljana. Ustanovljeno l. 1944.

Oglejte si našo zalogo v Gajevi ul. 5, pasaja »Nebotičnik«!

ALOJZ SPETIČ, komis. trg.

Od 10 oseb jih ima 7 zobni kamen. Tudi Tebi grozi z izpadom zob! Varuj se ga!

SARGOV KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

Založba »Cesta« je pravkar izdala svojo tretjo knjigo, najnovejše delo Davorina Ravljena:

ČRNA VOJNA

Znani pisatelj nam v tej knjigi opisuje usodne dogodke, ki so se v zadnjem letu svetovne vojne, to je ravno pred 20 leti, odigrali v Judenburgu. Delo bo gotovo vzbudilo v vsej naši javnosti največje zanimanje, zlasti pa bodo segli po njej vsi oni, ki so bili priča judenburških krvavih dogodkov. Knjiga obsega 120 strani in stane v platno vezana 15 din, broširana pa 10 din (s poštnino 1 din več). Naročilo naslovite po dopisnici na naslov: Založba Cesta, Ljubljana, Knaflijeva ulica 5. Po sprejetju naročila vam založba takoj pošlje polročnico.

Če se nimate prvih dveh knjig založbe Ceste, tedaj jih naročite skupaj s to tretjo knjigo. Doslej sta izšli v založbi Ceste naslednji dve knjigi:

Ravljen: Zgodbe brez groze!

Klabund: Pjotr — Rasputin

V kavarno Stritar

je prispela

nova damska jazz kapela

s 5 odličnimi pevskami in harmonikarjem.

V soboto in nedeljo vso noč odprto!

NAJBOLJŠA RADIJSKA REVUJA je

NAŠ VAL

SPOREDI evropskih radijskih postaj na vseh valovih, roman, novela, močni pregled, novice iz radijskega sveta, filmska smotra, nagradni natečaj.

UPRAVA: Ljubljana, Knaflijeva ulica 5. Mesečna naročnina samo 12.— dinarjev.